

OM: 028058

Mackó-Kuckó Óvoda

Pedagógiai program

Tartalomjegyzék

LEGITIMIZÁCIÓ

I. AZ ÓVODA ADATAI.....	5
I.1, SZEMÉLYI FELTÉTELEK ÓVODÁNKBAN.....	6
I.2 TÁRGYI FELTÉTELEK ÓVODÁNKBAN	6
II. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA, HELYZETKÉP	8
II.1. Közös célok és alapelveink	8
II.2 Hagyomány rendszerünk.....	9
II.3 Kapcsolat rendszerünk.....	9
III. AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG NÖVELÉSÉT CÉLZÓ INTÉZMÉNYI CÉLKITŰZÉSEK	11
IV. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK AZ ÓVODÁBAN	14
V. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓ IRÁNYELVEK	15
SZÉKHELY ÉS TELEPHELY INTÉZMÉNYÜNK HELYI NEVELÉSI PROGRAMJAI.....	19

SZÉKHELY ÓVODA HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

NAGY JENŐNÉ- ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL.....	20
II. HELYI ÓVODAI PROGRAMUNK CÉLFEJEZETE	21
III. NEVELÉSÜNK KERETEI	25
III /1 Egészséges életmód alakítása.....	25
III./2 Érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok.....	30
BÁTORÍTÓ NEVELÉS 14 PONTJA.....	32
III./3 Napirend.....	35
IV. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉG KERETE	36
IV./1 Hagyományőrzés, népszokások	36
V. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI	40
V./1 Játék, játékba integrált tanulás.....	40
V./2 Vers, mese, dramatikus játék	49
V./3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás.....	53
V./4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	60
V./5 A mozgás, mozgásos játékok	66
V./6 A külső világ tevékeny megismerése	70
V/7 Munka jellegű tevékenységek	74
VI. A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE.....	76

VII. SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS.....	77
VIII. SZOLGÁLTATÁSOK	83
IX.A PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA.....	83

TELEPHELY ÓVODA- HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

FÁBIÁN KATALIN- TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉSI

PROGRAM.....	90
I.A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELEADATAI.....	90
II. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI	97
III.A FEJLESZTÉS TARTALMA.....	98
IV. A TÁRSADALMI ÉRINTKEZÉST MEGALAPOZÓ KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK	104
ANYANYELVI NEVELÉS.....	105
A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	107
VERSELÉS, MESÉLÉS.....	109
VIZUÁLIS TEVÉKENYSÉGEK RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI	
MUNKA.....	110
ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	110
MOZGÁS	111
A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI.....	113
IRODALOMJEGYZÉK	117
ZÁRÓ GONDOLATOK.....	118
ZÁRÓ SZABÁLYOZÁSOK.....	118
PROGRAM KIEGÉSZÍTÉS:	
EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM.....	119

MELLÉKLETEK

- Jegyzőkönyv-

Pedagógiai Program legitimációs előlap

INTÉZMÉNY OM AZONOSÍTÓJA: 028058	Készítette a nevelőtestület bevonásával:
Az óvoda szakmai munkaközösségei nevében szakmai véleményt nyilvánított ..... szakmai munkaközösség vezető	
Intézményvezetői nyilatkozat Az intézmény vezetőjeként nyilatkozom, hogy a Mackó- Kuckó Óvoda működését meghatározó Pedagógiai Program módosított rendelkezéseinek érvénybe lépésével a Fenntartóra többlet kötelezettség nem hárul. ..... igazgató	
A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak. ..... a szülői közösség képviselőjében	A Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat nevében véleményt nyilvánított ..... Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat elnöke
Területi hatálya: az Óvoda területére az óvoda által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó – óvodán kívüli programok helyszínére vonatkozik.	
Személyi hatálya: az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre, továbbá azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek feladatainak megvalósításában.	
A pedagógiai programot az óvoda fenntartója a 67./2024(X.16)KEV határozatszámon jóváhagyta.	
A dokumentum jellege: nyilvános Megtalálható az óvoda honlapján: www.mackokuckoovi.hu	
Érvényes: A fenntartói jóváhagyás napjától visszavonásig.	Iktatószám: 66-184/2024
Verziószám: 1	Készült: 3 eredeti példány

.AZ ÓVODA ADATAI

- **Az óvoda neve:** Mackó - Kuckó Óvoda
- **Az óvoda címe:**
5600. Békéscsaba, Orosházi u. 56.- székhely
tel.: 06/66/453-464
e-mail: mackokuckoovi@t-online.hu
- **Az óvoda fenntartója:**
Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata
Cím: 5600, Békéscsaba, Szabadság tér 7
- **A telephely óvoda neve:** Mackó - Kuckó Óvoda telephely
- **Az óvoda címe:**
5600. Békéscsaba, Orosházi út 2.
Tel.: 06/66/322-371
E-mail: mackokucko2@gmail.com
- **Az alapító okirat száma:**
124/2015.(III.26.)
MKO/2
MKO/2/M
MKO/3
OM azonosító: 028058
- **Igazgató neve:** Orczifalvi Éva
- **Igazgató helyettes:** Veres Anikó
- **A programot benyújtja az intézmény vezetője és az óvoda nevelő testülete**
  - Az óvodai nevelési program csak a fenntartó által jóváhagyott „Helyi Nevelési Program” által történhet.
  - Az óvodai nevelést a teljes nyitvatartás idejében óvodapedagógus irányítja,
  - Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja. (326/2013.(VIII.30) Kormányrendelet 33/B (5) bekezdés)
  - különös bánásmódot igénylő és HHH gyermekekre minden területen az óvoda összes dolgozója kiemelten figyel, óvodánkban elenyésző e gyermekek létszáma, emiatt külön pedagógiai programot nem készítettünk. Olyan óvoda vagyunk, ahol a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek: az inkluzív, integrált, migráns, multikulturális, vagy, ahogy Európában nevezik interkulturális gyermekek nevelését támogató szemlélettel rendelkezünk. Az esély egyenlőséget a hátránycsökkentő pedagógiai attitűd, valamint a nemek társadalmi egyenlőségének támogatását segítő elveink vannak. Egyéni

fejlesztési tervben követjük nyomon fejlődésüket, és félévenkénti szülői tájékoztatón, szülő által aláírt példányon, illetve gyermektükörben vezetjük.

I.1, SZEMÉLYI FELTÉTELEK ÓVODÁNKBAN

Személyi feltételek bemutatása			
SZÉKHELY ÓVODA		TELEPHELY ÓVODA	
Pedagógus létszám	Pedagógiai munkát segítőik létszáma	Pedagógus létszám	Pedagógiai munkát segítőik létszáma
9 fő - ebből 1 fő igazgatói megbízással	6,75 fő	6 fő	4,25 fő
Összesen: 26 fő- engedélyezett létszám (2024.03.01-től)			

I.2 TÁRGYI FELTÉTELEK ÓVODÁNKBAN

Az óvoda tárgyi feltételei:

A székhely Mackó –Kuckó óvodában: Az óvoda épülete a közelmúltban felújításon esett át. Megújult a fűtésrendszer, új kazán került beszerelésre, belső átalakítással tágasabbak lettek a közlekedő terek, két új gyermekmosdó, új konyha blokk került kialakításra, részben új nyílászárók lettek beépítve, teljes belső festést végeztek és megtörtént az épület külső lábazatának salétrom mentesítése, és a külső fal átfestése is. Mivel csoportszobái nem túl tágasak, ezért galériák kialakításával törekedtünk a terek növelésére. Galéria 2 csoportszobában lett kialakítva. A csoportszobák száma négy, a bútorkészítés folyamatosan kicserélésre került. A kiszolgáló helyiségek rendben tartottak. A tornaterem régi szolgálati lakásból lett kialakítva, de Európai Unió szabványának megfelelő, gyermeki lábízületet védő sportpadlóval lett ellátva. Udvara esztétikus, tagolt, de egységes egészet alkot. Udvari mozgásfejlesztő fajták eszközeink lecserélésre kerültek, az újak Európai Unió szabványának megfelelnek, folyamatos karbantartást és bővítést igényelnek. Udvarunk hátsó részén kialakításra került egy közel 100 m²-alapterületű gumitéglával borított sport terület.

A telephely Mackó - Kuckó óvodában: óvodának épült, három csoportszobával rendelkezik. Egy – egy tágas mosdó, zuhanyzó és fedett terasz társul minden csoportszobához, amely az előző években teljesen új burkolatot kapott. A közelmúltban telephely óvodánk is nagy felújításon esett át. A teljes fűtésrendszer megújult, valamennyi nyílászáró cseréje megtörtént, akadálymentesítés és teljes belső falfestés történt, ezen kívül a külső homlokzat szigetelését, a tető szigetelését, napelemek felszerelését is elvégezték. A belső bútorkészítés folyamatos. Udvara tágas, három homokozóval, hintákkal, mászóakkal van felszerelve, amelyek mellé az elmúlt évben új udvari mászó elemek kerültek. Célkitűzésünk a jövőben, a meglévő játszótér parkot tovább korszerűsítsük. Kiszolgáló helyiségei tágasak, jól felszerelt tornateremmel rendelkezik. Udvari műfüves sportpályával is rendelkezik óvodánk.

Mindkét óvoda törekszik a környezethez igazodó, lehetőségek szerint természetes anyagból készült udvari eszközöket beszerezni. A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek nagy része adott, de folyamatos bővítésre, karbantartásra szorulnak.

Az óvodának a program céljához rendelt eszközrendszere

2015-ben három program lett bevezetve az óvodákba.

„Labdajátékok megalapozása az óvodában”

„Népi játék, néptánc az óvodában”

Óvodai vízhez szoktatás

E programokat, mindkét óvodai intézmény esetében ugyanazokhoz a meglévő tevékenységekhez kerülnek beillesztésre. A néptánc dalanyaga az ének-zene- énekes játék, gyermektánc és a mozgás tevékenységi köréhez épülnek, míg a labdajátékok, a heti nagy testnevelés második felében kerülnek megvalósításra.

A labdajátékokhoz szükséges eszközök rendelkezésünkre állnak, viszont a néptánchoz előírt, főként technikai eszközök viszont jelenleg nem. Játékeszközök beszerzésére csak minimális összeget tudunk a költségvetésből fordítani. Mindkét óvoda tudatosan törekszik a sport és mozgásfejlesztő eszközök beszerzésére.

Mindkét óvodában a helyi programokhoz szükséges alapvető eszközök rendelkezésre állnak. Nagy segítség számunkra, hogy az óvoda működését segítő ÁKOMBÁKOM Egyesület részére érkezett felajánlásokból eszközeinket speciálisan is fejleszteni tudjuk (szakmai eszközök, szakkönyvek)

II. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA, HELYZETKÉP

Óvodáink Békéscsaba V. kerületében, Erzsébethelyen (Jamina), nagyrészt szlovák hagyományokkal rendelkező városrészben helyezkednek el. A két óvoda összesen 175 gyermek befogadására alkalmas. Feltöltöttségünk évek óta megfelelő. Székhely óvodánk négy csoportos, telephely óvodánk három csoportos. Épületeink megfelelő komfortfokozattal rendelkeznek. Vonzó tiszta környezetben tudjuk fogadni az eltérő szociokulturális helyzetű családok gyermekeit. 2004.-től óvodáink neve Mackó-kuckó Óvoda, előtte 1 -2-es számú Orosházi úti óvoda volt.

Két óvodánk kapcsolatrendszere jónak mondható. Alapelveinket és a nevelésről alkotott nézeteinket igyekeztünk összhangba hozni. Óvodásaink minden évszakban gazdag tapasztalatgyűjtő programokon vesznek részt.

II.1. Közös célok és alapelveink:

Céljaink: Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságaik, az egyenlő hozzáférés figyelembevételével, a családi nevelés kiegészítése.

A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás, a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan.

Sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelése.

Szemléletünk szerint fokozottan figyelünk az inkluzív, integrált, interkulturális nevelésre, a hátránycsökkentésre, a nemek társadalmi egyenlőségének támogatására.

Alapelveink:

- a gyermeki személyiség tiszteletben tartása
- a játék kiemelt szerepének előtérbe helyezése
- nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó, szeretetteljes nevelés
- egymás tiszteletére, megbecsülésére nevelés
- boldog gyermekkor biztosítása a gyermekek számára
- óvónőink azonosulási mintaként szolgálnak óvodásaink számára, a gyermeki közösség irányítói, akik maguk is benne élnek a gyermeki közösségben, útmutatást nyújtanak a gyermekek számára
- egészséges életmódra nevelés
- természetvédelemre, környezettudatosságra való nevelés
- hagyományok ápolására nevelés
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása
- nemi sztereotípiák tudatos kerülése

II.2 Hagyomány rendszerünk

Mindkét óvodában vannak közös hagyományok, ezeken kívül, a sajátos hagyományőrző tevékenységeket megjelenítjük a helyi nevelési programban és az éves tevékenységi ütemtervekben.

II.3 Kapcsolat rendszerünk

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Kapcsolatba lépünk a városunkban működő közművelődési intézményekkel.

- Békés Megyei Könyvtár
- Csabagyöngye Kulturális Központ- Jaminai Közösségi Ház
- Jókai Színház,
- Munkácsy Mihály Múzeum
- Napsugár Bábszínház
- Szlovák Tájház,
- Vasutas Művelődési Ház
- Meseház
- Vagyonkezelő Zrt
- Városfejlesztési Kft.

Ezen intézmények megkeresnek bennünket kínálataikkal, amiből **úgy válogatunk, hogy az elősegítse a nevelési feladataink sokoldalú, színes megoldását és kizárjuk azokat, amelyek az óvodánk pedagógiai elveivel, értékeivel, tartalmával nem egyeztethetők össze.**

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékozódás, rendezvényeken való részvétel.

Kapcsolattartó személy 1 fő óvodapedagógus/ telephely

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

A mi óvodánk kialakította tartalmi kapcsolatát a fenntartóval, a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértő bizottsággal, egészségügyi szakszolgálatokkal /védőnő, orvos /, a gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel, a nemzeti etnikai kisebbségi önkormányzatokkal, szervezetekkel. A Jaminai civil szervezetekkel is élő a kapcsolatunk, megállapodási szerződést kötöttünk a Jaminai Községi Házszállal.

Tartalmi kapcsolatot ápolunk:

-fenntartó: Békés Megyei Jogú Város Önkormányzata

kapcsolattartó személy: igazgató – igazgatóhelyettes

-az Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel programot adaptáló óvodák:

Békés megyei Egyesülete, melynek bázisóvodája a Százszorszép Művészeti Bázisóvoda

kapcsolattartó személy: óvodavezető, óvodapedagógusaink

Testvér óvodai kapcsolatot létesítettünk 2010. április 08-án a XVI. Esztétikai Tanácskozáson a Hétszínvirág óvoda és bölcsőde Telekgerendás.

Az ÓNME Országos Egyesület rendezvényein rendszeresen részt veszünk.

Óvodapedagógusaink tagjai az egyesületnek.

Együttműködés a középiskolákkal:

- élő megállapodási szerződésünk van, a város középiskolaival, tervezett keretek között fogadunk diákokat, a kötelezően letöltendő 50 óra elvégzésére. A tanulók betekintést nyernek a munka világába, a gyakorlat során változatos feladatokban próbálhatják ki magukat.

Minden partnerünkhöz **kapcsolattartó személyt** rendeltünk, aki összekötő emberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Törekszünk, hogy a partnereinkkel élő **Együttműködési megállapodásaink** legyenek.

- Kiemelt fontosságú az intézmény és a családok optimális kapcsolata, a felénk való pozitív odafordulás, szükséges esetekben empátia, segítségnyújtás.
- Nagyon fontosnak tartjuk az óvoda és a segítő szervezetek, hivatalok közötti együttműködést.

Pedagógus képünk: olyan pedagógusok, akikre a pedagógiai optimizmus, a pozitív lelki beállítottság, a szülők tisztelete, egymás elfogadása, megértése, a mások iránti segítőkészség és a folyamatos megújulás képessége jellemző. Akik dajka kolleganőjükkal megosztják a csoporttal összefüggő nevelési elveket és gyakorlatot, teljes jogú nevelő partnernek tekintik. Igyekszünk megfelelni az új típusú elvárásoknak, az életpálya modellel összefüggésben.

- Az óvodai élet megszervezése során előtérbe került a gyermek egyéni szükségleteinek figyelembe vétele, a számára legjobban megfelelő napirend alakítása, mintaadó szerepe. Az óvodai foglalkozások mindegyikét, a teljes nyitvatartási időben óvodapedagógus irányításával.

III. AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG NÖVELÉSÉT CÉLZÓ INTÉZMÉNYI CÉLKITŰZÉSEK

Alapja:

- a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 47. §
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

Célja:

Biztosítani a Békéscsabai Mackó-Kuckó Óvodába járó gyermekek és szüleik számára a szegregációmentesség és az egyéni bánásmód elvének teljes körű érvényesülését kiemelten a különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetén.

A „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia fő alapelve: „a gyermekek mindenek felett álló érdekének szem előtt tartása”, melyet minden gyermeket nevelő személynek munkája során prioritásként kell kezelni.

Fogalom meghatározása:

- **Hátrányos helyzetű gyermek**, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – a gyermek három éves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.
- **Különleges bánásmódot igénylő gyermek**, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján, valamint az intézmény Alapító Okiratában meghatározott:
a;. testi, érzékszervi, beszédfigyafatékos, autista.
b egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd

Kötelezettség és felelősség:

Óvodánkban folyó nevelőmunka olyan színvonalú – **ahol biztosítva minden gyermek számára** az esélyegyenlőség, a szegregációmentesség.

Az itt dolgozó óvodapedagógusok és pedagógiai munkát segítő **közalkalmazottak egységesen lépnek fel** a megkülönböztetés, a kirekesztés, az egyenlő bánásmód megsértése ellen.

Nagy szerepük van az óvodába járó gyermekek szüleinek meggyőzésében, amit **példamutatásukkal, az érzelmi nevelés területén** át – az egymás munkájának megbecsülésével és tiszteletben tartásával is segítenek.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket az óvoda vezetőjének. Biztosítani kell a **befogadó és toleráns légkört**, a diszkrimináció mentes nevelést. Az ilyen eseteket és panaszokat ki kell vizsgálni és a megfelelő intézkedést meg kell tenni.

Kiterjed:

- a HH és HHH gyermekek hátrányainak kompenzálására
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált nevelésére.

Intézményi célunk továbbá:

- A HH és ezen belül a HHH gyermekek óvodai ellátásának biztosítása.
- **Minden gyermek képességeinek megfelelő szintű maximális egyéni fejlesztés.**
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek a képességüknek megfelelő szakmai támogatása, integrált környezetben töltsék óvodáskorukat.

Feladataink a célok megvalósítása érdekében:

- a) Óvodai beíratáskor a gyermekek **szülei teljes körű tájékoztatása.**
A HH gyermek szülője nyilatkozatot kap, melyet aláírásával igazol. Az önkéntes nyilatkozatot a HHH-ről 90%-ban leadják.
- Határidő: minden év június 30. illetve évközben folyamatosan.
Felelős: óvodavezető.
- b) A különleges bánásmódot igénylő gyermekek szakértői javaslat alapján **integrált nevelésben részesüljenek** körzeti óvodájukban
Ennek érdekében az óvodában a fenntartó támogatásával a személyi és tárgyi feltételeket fokozatosan meg kell teremteni.
Határidő: folyamatos
- c) A felvételnél a **körzeti kötelezettséget** szem előtt tartjuk. Nem utasítunk el egyetlen HH – és HHH helyzetű gyermeket, aki óvodánkba jelentkezik. Eddig is arra törekedtünk, hogy a védőnővel – a Gyermekjóléti és Családsegítő Központ munkatársaival együttműködve, minden ilyen kisgyermek bekerüljön az óvodába 3 éves korától, azonban a jogszabályi változások miatt, a 2015/2016-os nevelési évtől kezdődően minden 3. életévét betöltött gyermeket be kell írtatni az óvodába.
- d) **Rendszeres szűrés** a gyermekek egészségi állapotáról.
- Felelős: óvodavezető – óvodapedagógusok – óvoda orvosok, - védőnők.
- e) Minden **óvodapedagógust fel kell készíteni** továbbképzéseken a differenciáló, az egyéni fejlődési ütemnek megfelelő módszerek alkalmazására. **A kompetencia alapú nevelést** és az egyéniesített foglalkozás egyaránt elengedhetetlen feltétel.
- f) Az óvoda Pedagógiai Programjában megfogalmazott célok, feladatok és a fejlesztés tartalmi biztosítják az intézményen belül az esélyegyenlőség céljainak megvalósítását.

- Biztosítjuk ezen gyermekek számára az egészséges életmód szokásainak, - szabályainak megismerését, rögzítését és gyakorlását.
- Hangsúlyt helyezünk a **családi és közösségi kapcsolatok** kialakítására, kezelésére, tartalmi gazdagítására.
- Rendezvényeinken, óvodai programjainkon való aktív részvételre biztatjuk a gyermekeket és családtagjaikat.
- A kognitív, a mozgás, a beszéd, az **értelmi fejlődés fejlesztése** a mindennapi óvodai környezetben, a különböző tevékenységformák szervezésével valósul meg.

Indikátorok:

- Részrtvevők száma, aránya
- 5 éves korban a koruknak megfelelő fejlettségi mutatók aránya
- Iskolaérettnek bizonyuló gyermekek aránya
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek száma

Visszacsatolás a fenntartó felé:

A fenntartó felé minden évben, a nevelési évet záró éves értékelés keretében, közoktatási esélyegyenlőségi monitoring **jelentést** kell küldeni.

Ennek elemei:

- A HHH és különleges bánásmódot igénylő gyermekek száma, helyzete
- Programok és tevékenységek ezen gyermekek részére
- Beszámoló a megvalósult feladatokról
- Tájékoztatás a szülői panaszokról, az eljárások eredményeiről.
- Következő feladatok kijelölése.

Felmentéssel összefüggő rendelkezések:

Nkt. 45.§. (2a) - Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

IV. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK AZ ÓVODÁBAN

Mindkét óvodában egy- egy óvodapedagógus látja el a gyermekvédelmi teendőket.

1.) Megelőzés (prevenció) feladatai:

- A gyermeki-szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.
- Biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése.
- Együttműködés a gyermekvédelemben a partner társszervekkel.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása.

2.) A feltárás feladatai:

- A veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése.
- A tünetek okainak megbeszélése.
- A gyermek veszélyeztetettségének, ill. hátrányos helyzetének megkülönböztetése a helyi kritériumok alapján.

3.) A megszüntetés feladatai:

- A felzárkóztatás megszervezése.
- Egyéni tehetséggondozás.
- A szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez.
- A gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása.
- Segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően.

Óvodáinkban fél évenként tájékoztatjuk a szülőket, gyermekük fejlődéséről, ahol a problémát és hátrányos helyzetet is meg tudjuk beszélni.

V. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓ IRÁNYELVEK

Idézet óvodánk alapító okiratából:

Oktatáshoz kapcsolódó kiegészítő tevékenység: óvodai fejlesztő program 091120- „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai”

Ezen belül fontos feladatunk:

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek óvodai nevelése, ellátása, fogyatékoság típusai: mozgás -, érzékszervi -, hallássérült és beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek integrált óvodai nevelése.

Célunk:

- Komplex személyiségfejlesztés a pozitív tulajdonságok kiemelésével.
- A fejlődésben akadályozott gyerekek megkülönböztetés nélküli részvétele az óvodai nevelésben.
- A jobb életminőség biztosítása.
- A peremhelyzetnek kialakulásának megakadályozása.
- Az ép gyermekekkel történő együttneveléssel sérült gyermekek fejlődési ütemének gyorsítása.
- A kóros viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve kezelni tudása (konfliktus leküzdésére törekvés, érzelmi kontroll kialakítása)
- Szociális kapcsolatok bővülésének támogatása az ép és sérült gyermekek illetve szüleik körében.

Feladatunk:

- A „másság” jegyeit hordozó gyermek elfogadása.
- Elfogadó környezet kialakítása.
- **A sérült gyermekek fejlesztésében részvevő szakemberekkel való szoros együttműködés kialakítása.**
- Az egész személyiség pozitív befolyásolása.
- Az óvoda nyugodt légkörének, toleráns magatartásának biztosítása.
- Önfegyelemre, türelemre, önállóságra szoktatás.
- A szocializáció érdekében a problémás gyermekek alkalmazkodó képességének erősítése, társkapcsolati zavarok korrekciója.
- A szülő- pedagógus konstruktív együttműködésének kialakítása.
- A betegségtudat kialakulásának megelőzése.
- Óvodai körülmények között a speciális étrend biztosítása.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztésének feltételei:

A pedagógiai szakszolgálat intézményegységeinek:

- a nevelési tanácsadónak
- a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságnak szakértői véleménye alapján **belső és külső szakemberek együttműködésével és közvetlen fejlesztésével** valósul meg az integrált nevelés (gyógypedagógus, logopédiai szakszolgáltatás, utazó gyógypedagógus).

Diabétesszel élő gyermekekkel kapcsolatos eljárások:

- az intézményvezető feladatai az egészségügyi ellátás keretében
- 62. §
  - 1a) A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény vezetője **a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesszel élő gyermek**, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a szakgimnázium ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.
  - (1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja
  - a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,
  - b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, **a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.**
  - (1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását
    - a) **olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy**
    - b) iskolaorvos vagy iskolavédőnő útján biztosítja.

- (1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.
- (1e) Az intézmény vezetője az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló **speciális ellátási eljárásrendet alakít ki.**

- Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek,

- tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni
- Tartós gyógykezelés alatt álló gyermeknek joga, hogy amennyiben állapota lehetővé teszi, és a szülő igényli, az óvodának biztosítania szükséges óvodai tevékenységeket leíró segédanyagokat (színezőket, mese, dalanyag ajánlásokat, logikai feladatokat, mozgásanyag ajánlásokat stb.) Ezt a szülővel megbeszéltek alapján hetente, papíralapon, vagy elektronikus formában juttatják el az óvodapedagógusok.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált nevelésének intézményben biztosított személyi feltételei:

-mozgásfejlesztő-gyógytestnevelő	1 fő
-120 órás továbbképzésen résztvevő óvodapedagógus (Bárczi Gusztáv Főiskolán sajátos nevelési igényű gy. Integrációjának előkészítése c. továbbképzés	1 fő

Mozgásukban korlátozott gyermekek szakszerű fejlesztése:

A fejlesztés területei:

Mozgáskorlátozottak: a tartó vagy mozgató szervrendszer vele született vagy szerzett sérülése, károsodása folytán mozgásukban korlátozott gyermekek.

A tartó és mozgató rendszer elváltozásai:

- tartási rendellenességek
- nyaki és mellkasi deformitások
- csípő ízületi elváltozások
- lábdeformitások

Célunk: az állapot romlás vagy másodlagos károsodás megakadályozása, az optimális működés elősegítése.

Feladatunk:

- Az elváltozás függvényében a mozgásfunkciók funkcionális rendszerének korrekciója, fejlesztése.
- Az önállóság, személyi függetlenségének kialakítása.
- Az egész személyiség pozitív befolyásolása.

Fejlesztés tartalma:

Nevelőmunkánkban a mozgáskorlátozott gyermekek esetében fontosnak tartjuk a mozgásállapothoz illeszkedő:

- cselekvések, tevékenységek, tapasztalások nyújtását
- a motoros képességek fejlesztését.

A fejlesztés délután történik egyénre szabottan, kötött formában gyógytestnevelő irányításával, Dr. Zahorán János ortopéd főorvos úr ajánlásaival, orvosi útmutatásaival.

SZÉKHELY ÉS TELEPHELY

INTÉZMÉNYÜNK HELYI NEVELÉSI

PROGRAMJAI

(jelölés magyarázat: melléklet=módszertani segédanyag)

I. SZÉKHELY ÓVODA: NAGY JENŐNÉ- ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL- adaptált program

Programunk alappillére kettős:

- az érzelmekre épít, lelki nevelést folytat.

- gyermek esztétikai tevékenységét, alkotó készségének fejlesztését hangsúlyozza.

A szeretet pedagógiáját hirdetjük. Ezért minden módszertani eszközt annak szolgálatába állítunk, hogy a gyermekek gazdag, élményekkel teli életet éljenek meg óvodánkban. Igyekezünk, hogy gyermekeink érzelmi differenciálódjanak, érzelmi állapotuk tartóssága növekedjen, érzelmi labilitásuk csökkenjen, megszelídüljön a végleteket mutató érzelmi reagálás, fokozódjon az érzelmek feletti uralkodás képessége, megerősödjenek a magasabb rendű érzelmei.

Másik alappillér a tevékeny óvodai élet megteremtése. Itt hangsúlyt kapnak a művészeti értékek, hogy a kreatív gondolkodási irányt megerősítsék. Teret adunk a képzelőerő és az alkotóerő kibontakoztatásának. Kiemeljük a művészetet, a humort, valamint a felfedezés útján szerzett tapasztalati gondolkodást. („Haha”, „aha” és „ah” élmény).

Alapelveink:

- Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemgazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy
- gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó
- egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.

Kiindulási pontjaink:

- Minden gyermek a saját képesség rendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető.
- Nevelik, fejlesztik a társkapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója, ezért
- a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy **„Tisztellek téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre:”**
- Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül. Segítség ebben a felnőttek fejlesztő értékelése.

Az óvodai programot, életet differenciáltan, az egyéni szükségleteket, képességeket figyelembe véve szervezzük meg, különös figyelemmel a különleges bánásmódot igénylő és HHH-s gyermekekre.

Óvodásainkat okos szeretetben, érzelmi biztonságban, humorral teli, szabad, alkotó légkörben, sok szép művészeti élményt biztosítva neveljük. Felnőttek által létrehozott műhely munkák során tehetséggondozással is foglalkozunk.

Felhasználjuk a verset, a mesét, a dramatizált játékot, az éneket, énekes játékot, zenehallgatást, a rajzot, mintázást, a kézimunka léleknevelő erejét, és gyakran eljuttatjuk a gyermekeket az „ah” élményig.

A természeti, tárgyi környezet megismerését úgy irányítjuk, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükben szerezzenek tapasztalatokat, ismerjék Békéscsaba értékeit, múltját. Ezeket a lehetőségeket erdei óvodai programmal színesítjük. Mindennapi szabad mozgást, és szervezett mozgásokat is biztosítunk, hogy a gyermekeinknek megfelelően fejlődjenek testi képességeik, valamint keringési, mozgatói-, légzési-, csont- és izomrendszerük. Fontosnak tartjuk a prevenció, fejlesztő tornákat: a gerinc-deformitások korrigálása és a lábboltozat erősítése, fejlesztése érdekében, napi rendszerességgel kocogó futás.

Tevékenységi keretként építjük be a hagyományörzést, népszokásokat. Óvodai nevelésünk tartalmát, évszakokhoz, jeles napokhoz csoportosítva tervezzük, projekttervezéssel.

Óvodánk egy csoporttal, illetve választható tevékenységként, szlovák nemzetiségi nyelvi nevelést folytat, szlovák végzettségű óvodapedagógusokkal. Fő feladat itt is a kultúraátörökítés, a hagyományápolás, illetve a kétnyelvű nevelés.

Gyermekeképünk:

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez és az alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt az óvodában megkapja, kialakul az óvodás tartása, önállóvá, nyugodttá és kiegyensúlyozottá válik. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

Befogadunk mindent, ami **„csak tiszta forrásból”** fakad, és nem idegen az életkortól.

Mottónk:

„ A szeretet jegyében, a tudás nyomában.

II. HELYI ÓVODAI PROGRAMUNK CÉLFEJEZETE

Alapvető céljaink:

hogy a családi nevelést kiegészítve a városunkban élő, különböző szociális háttérrel rendelkező 3 –6 éves gyermekeknek

- Nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésüket előkészítjük a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyedi sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

Általános nevelési feladataink:

Az óvodásaink testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével.

Az erkölcsi – szociális érzelmek alakításának feladatai:

Erkölcsei fejlesztés tartalma

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, a jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, igazságosság, igazmondás.
- A mindennapi testi – lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodóképességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képes legyen a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek, megerősítése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a gyermekek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére igényt érezzenek.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását. A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.

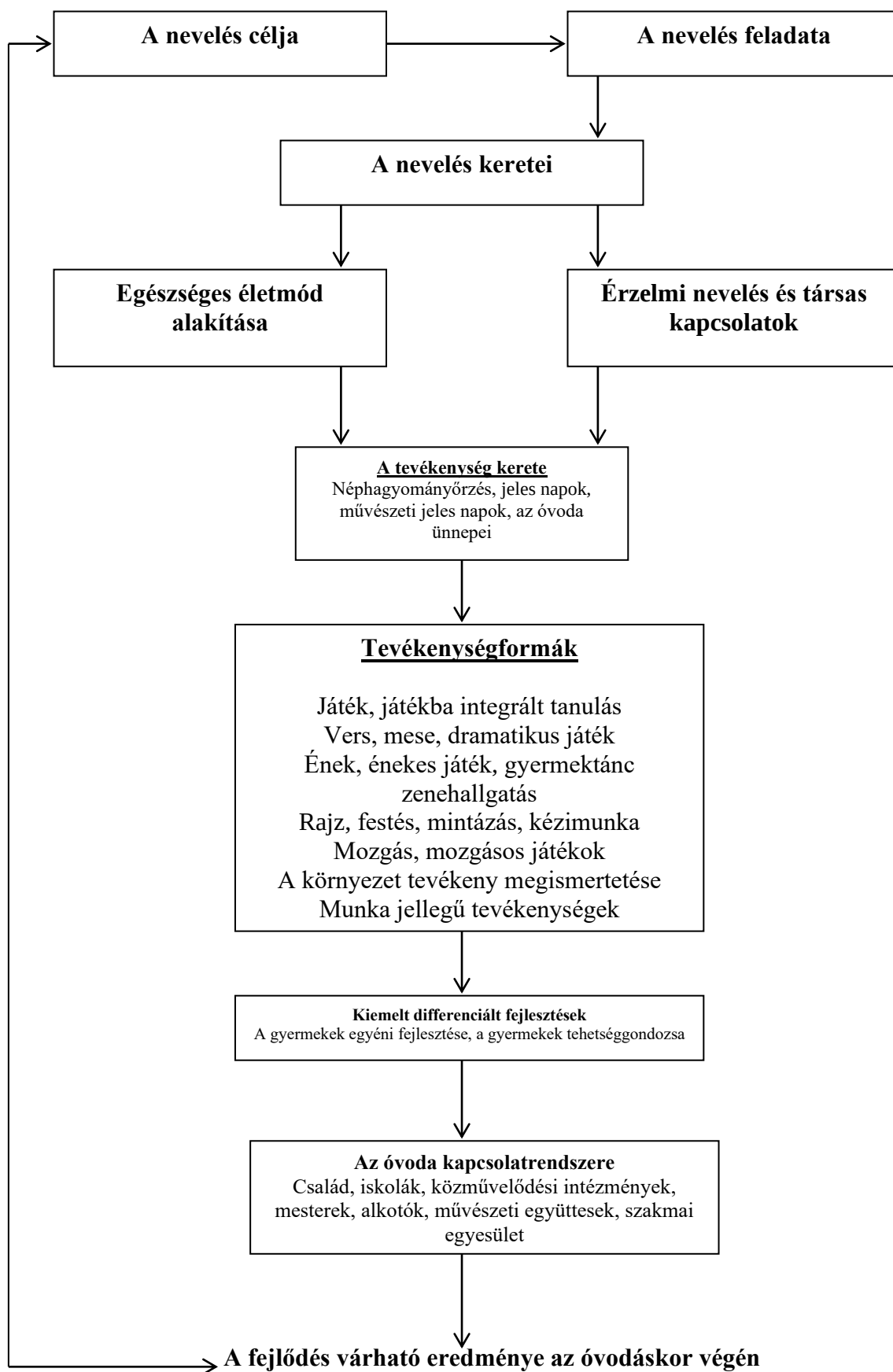
Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az egyéni igényeket is figyelembevevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységben biztosítjuk a rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermek esztétikai ítéletének.
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetében észrevenni a szépet és a csúnyát.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek, megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését. Beszélőkörnyezet kialakítása és fenntartása még kiemelt feladatunk.
- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védtettségérzet segítse a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.
- Az anyanyelvi nevelés, valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat, a nevelőtevékenység egészében jelen van, helyes mintaadással, beszélő szöveggörnyezet biztosításával.

Az óvodai nevelés a művészetek eszközeivel program rendszerábrája

III. NEVELÉSÜNK KERETEI

III /1 Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja:

A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése. Intézményünkben hangsúlyosabbá vált az egészségmegőrzés szokásai, a környezettudatos magatartás alapjainak lefektetése. Megalkottuk Egészségfejlesztési Programunkat, amely e program mellékletében található.

Feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása a korai prevenciók tornával is
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges esztétikus környezet megteremtése.

A gyermekek gondozása, testi szükségletei, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvétel után, még a nyári időszakban, **anamnézist** készítünk a családlátogatás alkalmával, és **igényfelmérő lapot** töltetünk ki a szülőkkel, gondviselőkkel. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt, megalapozva a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységhez elengedhetetlen az ehhez kapcsolódó lelki nevelés

A gyermekek növekedési, fejlődési ütemét a gyermekekkel együtt folyamatosan megfigyeljük. (Pl.: testsúly, testmagasság, kéz-láb összehasonlító mérései) Ezek az **összehasonlító mérések** segítenek a gyermekek egyéni jellemzőik, sajátosságaik feltárásában, és sugározzák: „**Ilyen vagyok, figyelem a változásokat.**” **Projektszerű tanulással** figyeljük meg a gyermekek testi növekedéseinek változásait.

A természetes **testközelség** meglétével törekszünk a gyermekek igényeivel, családból hozott szokásaival megismerkedni. Bizalomkeltő viselkedéssel tapintatot, elfogadást közvetítünk.

A **szokástanulás kiemelt feladat**. Ezért valamennyi egészségügyi szokást megtervezzük, közösen egyeztetve a dajkával. A **szokástanulást többcsatornás megerősítés alkalmazásával segítjük**. A vizuális jelek ezt szolgálják, hiszen „**Segítek neked akkor is, ha nem vagyok veled.**”

A befogadás ideje alatt minden gyermek a **dajkák bevonásával**, együtt végzi a teendőket, hogy megtanulhassák az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és azok fogásait. Az egészségügyi szokástanulás verbális, mintakövető, piktogramokkal történő

megerősítése mellett félévenkénti nevelési tervben megtervezzük, hogy melyik egészségügyi szokást fogjuk rajzos diagnosztikával elemezni, értékelni.

Félévenként vállalkozunk arra, hogy a gyermekek szokáselsajátítási szintjét projektmegfigyeléssel követjük nyomon.

A gyermekeknek napi háromszori **étkezést** biztosítunk. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki csoportszinten, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon. Az étkezési szokásrendet egységesítettük és óvodai szintűvé emeltük. (Lásd: Szokásrendszerünk). A folyamatosság módszerével szervezzük. A gyermekek különböző táplálkozási szokásait kellő toleranciával kezeljük. Ösztönözzük a gyermeket az ételek kóstolására, elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely tevékenységében ihassanak. Az óvodánkban részben folyamatos napirend szerint folyik az étkezés. Ez azt jelenti, hogy a tízórait és az uzsonnát folyamatos napirend szerint fogyasztják el, az ebéd viszont közösen, együtt zajlik.

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A gyermekek ápolása közben beszélgetünk velük, és csak akkor segítünk, ha szükségük van a segítségünkre, „**segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.**” Az óvoda és a család gondozási szokásait iparkodunk összehangolni, azonos elvek mentén. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz intim feltételeket teremtünk, úgy hogy a gyermekek fokozatosan egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az **öltözködés** terén az időjárásnak megfelelő, réteges öltözködés fontosságát hangsúlyozzuk. A szülők partnerek ebben, és igyekeznek praktikusán, tisztán, ízlésesen öltöztetni a gyermeket. A türelmes, meggyőző munkával bármelyik szülőt meggyőzzük a szülőket a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. Egységes öltözködési szokásrendszerünk van. (Lásd: Szokásrendszerünk).

Fontosnak tartjuk a gyermekek mozgásigényének kielégítését, hiszen minden fejlesztés alapja a mozgás. Ezért mindennapi **szabad mozgást** biztosítunk a gyerekeknek, lehetőleg kint a friss levegőn, lehetőség szerint 10:30-tól. (Időjárásfüggő: orkánerejű szél, jégeső, ködszitalás, -20 °C, hóvihár, +38 fok körül °C, ónos eső stb...)

Az udvaron mozgásfejlesztő eszközökkel is biztosítjuk, hogy a gyerekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék. Naponta változatos mozgásfejlesztő eszközök kihelyezése, mozgásra ösztönzés céljából. Emellett szervezett mozgásos tevékenységet is biztosítunk a gyerekek mozgáskoordinációja fejlesztése érdekében.

A választott programunk módosított az óvoda alvás és pihenés rendszerén, figyelembe veszi a kevés alvás igényével rendelkező gyerekeket is és nyugodt, kellemes légkört biztosít a pihenéshez. A gyerekek alvásigényének egy részét az Óvoda elégíti ki. Az optimális feltételeket szellőztetéssel, szükség szerint felmosással, a terem összepakolásával biztosítjuk.

A terem átrendezése a délutáni pihenéshez a gyermekek bevonásával történik. E folyamatnak a szokásrendszerét kidolgoztunk és óvodai szintűvé emeltük. (Lásd: Szokásrendszerünk). Vigyázunk arra, hogy minden gyermek ebéd után elvégezze a szükségleteit. Mindig megnyugtadjuk őket, hogy csak üljenek le a vécére és próbálkozzanak. A nyugodt pihenés feltétele a csend és a biztonság.

Az **elalvás előtti mesélés**, és az azt követő **altatódalok** dúdolása kondicionáló reflexként hat a gyermekekre. A kisebb gyerekeknek rövid mondókákat, verseket mondunk, a nagyobbaknak mesét, a még **nagyobbaknak folytatásos mesét olvasunk**. Az altató dalok éneklése, dúdolása, folyamatos elhalkulása elszenderíti a gyerekeket, majd elaltatja őket.

A módszertani ajánlást megfogadva, óvodapedagógusok zeneirodalmi altatódalos kazettáját is felhasználjuk, a hangulat megteremtése érdekében. Óvodásainknak **különböző** az **alvásiigénye**, természetesen a kevés alvásiigényű gyermeknek sem kötelező az alvás.

Csak rövid ideig pihennek, csendben fekszenek, hegy „csillogós legyen a szemük”. Egy órai nyugodt pihenés után lehetővé tesszük, hogy a nem alvó (5-6-7 éves) gyermek felkelhessen, és csendes tevékenységet folytathasson. Differenciált pihenési lehetőséget biztosítunk (3-4 éves gyermek - 2 óra pihenés; 4-5 éves gyermek – 1, 5 óra pihenés; 6-7 éves gyermek – 1 óra pihenés).

Az iskolába felvett gyermekeknek lehetőségük van, hogy igény szerint pihenjenek délután. (Befolyásoló tényező a gyermek létszám és az óvodapedagógusok szabadságolása.) Május elsejétől az iskolába menő gyermekeket nem fektetjük le.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Ha az óvodában **betegszik** meg a **gyermek**, akkor a lehető legrövidebb időn belül értesítjük a szülőket. A megbetegedett gyermeket a lehetőségekhez mérten fokozott gondoskodással ápoljuk. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni. Az újraírt Házirend ide vonatkozó részei részletesen tartalmazzák a gyermekek betegségeire vonatkozó kérdéseket.

Az esetleges ágybavizelést tapintatosan kezeljük. Óvakodunk a megszégyenítéstől, az okok feltárásában segítünk a szülőknél.

A négy-ötéves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag tartást. Egyre több azoknak a gyermekeknek a száma is, akiknek lábboltozat-erősítő tornára van szüksége. Óvodánkban már hagyománya és rendszere van az ortopéd szűrésnek. Dr. Zahorán János ortopéd főorvos úr végzi a vizsgálatokat, nagyon kedvesen és „gyermeki nyelven”. A több éves közös munka eredménye és felismerése, hogy óvodánk gyógytestnevelő - mozgásfejlesztő óvodapedagógusának irányításával **prevenációs tornát** dolgoztunk ki a fentebb említett két elváltozásra. A gyerekeknek lehetőség szerint napi **5 – 10’ perces** fejlesztő tornát tartunk, megelőzési – „javítási” szándékkal. Ennek a fejlesztési területnek is van terve, és eredményeiről is beszámolunk a szülőknél.

Bevezettük a **futás program** mindennapos formáját, a **kocogást**. Kijelölt futópályánk van, ahol közösen a gyerekekkel meghatároztuk a távot, amit könnyen teljesíthetnek. A mintakövetés miatt, lehetőség szerint mi is részt veszünk a kocogásban, saját egészségünk és állóképességünk fokozása érdekében.

A gyerekeknek a **víz edző hatását** is megéreztetjük. Óvodánk 2003 nyaratól vízforgató medencével rendelkezik, így biztosított a vízhez szoktatás lehetősége. A medence használatának a szokásrendszere az óvodai szokásrendszerbe került beépítésre. A meleg idő beálltával a műanyag víztároló edényekben vizes játékot játszhatnak. Az udvaron található páraakapu is segíti a felfrissülést.

Békéscsaba város minden évben lehetőséget biztosít a gyermekeknek a vízhez szoktatásra, ennek köszönhetően, minden nagycsoportos korú gyermek szervezett keretek között eljut a város valamely uszodájába.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges esztétikus, egészséges környezet megteremtése

Az óvodánk legfontosabb fejlesztési tere az **óvoda udvar**, melyet folyamatosan alakítunk, fejlesztünk, szépítünk. Minden csoportnak van állandó helye, ahol a gyerekek bármikor megtalálják az óvodapedagógusukat. Az udvarunkat úgy szeretnénk kialakítani, hogy az adaptált program „előírásainak” a leginkább megfeleljen.

- Udvarunk esztétikai szépségét már a kapuban kitárulkozó kispatak hangsúlyozza.
- Több homokozó van.
- Labdajátékhoz füves és betonos rész is van. Valamint egy 100 m²-es gumi borítású sportpálya is rendelkezésre áll.
- Zártabb udvarrész, **pódiumszerű** lehetőség az énekes- dramatikus játékoknak.

Óvodánk épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében igyekszünk esztétikusan, ízlésesen berendezni. A több funkciót, betöltő **csoportszobát** alkalmassá tesszük szabad játékokra, tevékenységek végzésére, étkezésre, alvásra. Az esztétikai tevékenységekhez minden csoportszobában adottak az elkülönített **kuckók**:

- mesebirodalom;
- vizuális alkotás sarka;
- „kincsek” sarka;
- zene sarok.

Különböző elnevezésekkel láthatóvá tesszük, hogy mi a művészetek eszközeivel dolgozunk.

Az **öltözőket** iparkodunk ízlésesen berendezni, megteremtve a nyugodt vetkőzés, öltözés feltételeit. A szülőknek az öltözőben esztétikus, áttekinthető, jól szerkesztett kiírásokat készítünk. A következő elnevezésű és funkciójú **táblák** vannak a folyosókon:

- évszak projekttervet tartalmazó tábla (negyedéves időkeretben – mit tanulnak a gyerekek)
- általános információs tábla (napirend, heti rend, munkaforma, névsor)
- „A mi nevelésünk mindennapjai” (bátorító nevelés)
- nevelésünk eredményességét hirdető tábla. (Anya, apa én már tudom...)

Azért tárunk ennyi mindent a szülők elé, hogy nyitott könyv legyen az óvodában folytatott nevelésünk, és így képesek legyenek elégedettségeket, elégedetlenséget megfogalmazni. Így tudják mi az óvoda mindennapi vállalása, s azt milyen eredményesnek tartja.

A **mosdókban** gyermek méretű eszközök segítik a gyermekek szükségleteinek a kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait **képi** formában jelenítjük meg, hogy segítsünk a szokások rögzítésében.

Óvodaképünkhöz hozzátartozik a gyermekléptékű, esztétikus **ovi-galéria**, ami lehet egy kis méretű helyiség, pl. nálunk a Mackó tanya, vagy folyosórész is. A gyermekek viszonylagos szemmagasságában kiállított művészi alkotások, a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálja, még a szülőknek is.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítik a szokások beidegződését.

A fejlődés várható kompetenciái 6 éves korban:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyerekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, és frizurakészítéssel próbálkoznak.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán helyére teszik. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, valamint önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonsággal használják a kanalat, villát és a kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki – begombolják, cipőjüket befűzik és bekötik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvés.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Önmagukra és környezetükre legyenek tudatosan igényesek.

III./2 Érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok

Célja: a gyerekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Feladataink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- A gyermek önérvényesítő törekvései mellett az önkifejezésnek is nagyobb teret biztosítunk. Fontos a normarendszer megalapozása, a gyermek szűkebb- tágabb környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést elősegítő nevelői attitűd.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

A **szeretet pedagógiáját** is adaptáltuk. Ezért minden módszertani eszközt annak szolgálatába állítunk, hogy a gyermek gazdag, élményekkel teli életet éljenek meg óvodánkban.

Törekszünk, hogy érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül a gyerekeket intézményünkben. A gyermekekben a **családi légkör** hatására kialakul az érzelmi kötődés társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre és tevékenységre ösztönzi őket, beszélő, beszéltető környezet által.

A gyermekek szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozzuk az otthonosság érzését. Az 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítjuk, hogy meghatározott céllal önállóan kimehetnek az irodába, udvarra. (Természetesen közvetett figyelemmel kísérjük őket).

Minden óvodai csoportunknak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma van, ami sajátos egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Megtalálható a „**szeretet báb**”, aki figyeli a közösségi szokásokat, és dicsérettel halmozza el a gyerekek ügyes lépéseit, valamint bátorítja őket az eredményesebb cselekvésre.

Az otthonosság érzésének megerősítését szolgálja, hogy minden kisgyereknek biztosítunk saját **tároló helyet** a „gyermek kincseknek”. Ezeket önállóan kezelheti, gondozhatja, így jelezzük: **”Tiszteletben tartunk, nem sértjük meg a Te személyes zónádat”.**

Érzelmi nevelésünk fontos eleme a **reggeli érkezés**, amikor **halk** zene várja a gyerekeket és a szülőket az óvodában. A szülőnek a gyermekét „át kell adni” a csoportban bent lévő óvónőnek vagy dajkanéninek. Csak azért a gyermekért tudunk felelősséget vállalni, akit „át ad” a szülő. A nyugalmat árasztó halk zene, mely oldott, könnyed lelki állapotot eredményez,

majd a „megérkeztem” tábla ceremóniájával sugározzuk a gyermeknek: „**nagyon vártunk**” A „**személyes percek**”-kel, pedig a „**Fontos vagy nekem!**” érzését tükrözzük a gyerekeknek. Ilyenkor fizikai kontaktusba kerülünk velük, ölbé vesszük, megsimogatjuk őket és elbeszélgetünk velük. Ezekben a beszélgetésekben a saját és mások érzésének az elfogadása kap hangot. **A gyermek lelkét ápoljuk (lelki nevelés)!** Majd megkérdezzük: -Mi a célod...?- Mit szeretnél...?-Vannak terveid...?

A **befogadás** időszaka nagyon fontos a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődés szempontjából. Ehhez viszont sok-sok kedves simogatás, élmény szükséges. Óvodánk negyedéves **befogadási tervvel** rendelkezik, melyben az óvoda minden dolgozója részt vesz. A befogadási terv formanyomtatvány megtalálható a napló dokumentumai közt. Így a kiscsoportosoknak gondoskodunk meglepetésről, olyan szeretetről, amely segít a gyermekek biztonságérzetének kialakításában. Lehetőséget adunk, hogy a gyerekek a szüleikkel együtt ismerkedjenek meg az óvodánkkal. Ennek a neve **Mackó- Kuckó kukucskáló**. Minden óvodai beíratás előtti időszakban folyamatosan várjuk az óvodánk iránt érdeklődő szülőket, nem nyíltnapot tartunk, hanem a folyamatos életvitelünket mutatjuk. Ezt azért tudjuk megvalósítani, mert a szülő bármelyik óvodai dolgozóval találkozik, ugyanazt hallja, mivel egyforma értékrendet képviselünk. (lásd, Etikai Kódex) Ilyenkor az óvodánk iránt érdeklődő szülőket szeretettel várjuk a csemetéjével, egy közös játékkal, mesére, dalolászásra.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyerekek a szülőkkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A szülő megismerheti az óvoda belső életét, a gyerekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A befogadás bizonyos időszakában a két óvodapedagógus együtt vesz részt, és a dajkával közösen készítik elő ezt az időszakot. A **gyermekek jelét** úgy válogatjuk meg, hogy ahhoz mondóka, vers vagy gyermekdalt kapcsolunk, lehetőleg népi ihletésűt. ”Tanmondókákat” nem fabrikálunk!

„**Az én mondókám, versem, éneke**” a gyermek első személyes kötődését, esztétikai élményét jelenti. A gyermekek a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzik a mindennapi tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltatunk. Az **5-6-7 éves gyerekek segítenek** a kiscsoportosok öltöztetésében, gyengédséggel, szeretettel veszik őket körül.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedő élet** szükséges. A közösen tervezett hagyományos rendezvényeinket úgy értelmezzük, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltessük. Óvodánk ünnepnapjaiban is a jelképek, szimbólumok, a felnőttek élményközvetítése és a személyesség jelenjen meg.

A gyermeknek lehetőséget adunk, hogy minél többször az érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet válasszanak, hogy gyakran megélhessék az önállóságukat, amely belülről táplálkozó kedvet és motivációs állapotot hozhat létre. Így alakul ki, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is szerveződjenek. Több programot szervezünk, hogy a kicsi és a nagy óvodások együtt tevékenykedjenek. Biztosítjuk minden gyermeknek, hogy nemétől függetlenül bármilyen tevékenységben részt vegyen, ugyan akkor erősítve a nemek közti illemszabályokat.

A gyermek – gyermek, a felnőtt – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. **A bátorító nevelés elvei megjelennek az emberi kapcsolatainkban.** Parancsolás helyett igyekszünk **kérdezni**. A gyerekek **mágikus képzeletét** bevonjuk a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. („Szeretet báb”). Magyarázatainkban a **dolgok pozitív oldala** jelenik meg. Kialakítjuk a **közösségi élet szabályait**. Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, úgy hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak. A konfliktusok feldolgozása során neveljük a gyermek érzésvilágát. Bátorítunk minden gyermeket, hogy belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. Örülünk a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek is. Az agresszív gyermek agresszivitásán keresztül nem kap figyelmet. A gyermekkel való kommunikációnkban a világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenik meg, a kívánság és az elvárás megnevezésével. A **személyes percekkel** a gyermekek kapcsolatfelvevő képességüket erősítjük. Ezekben a beszélgetésekben a saját és a mások érzéseinek elfogadása kap hangot. Viselkedéskultúránk példa a gyermek előtt. Tilalom helyett választási lehetőséget adunk a gyermeknek, hogy **önálló döntést** hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. Félelemkeltés nélkül jelöljük meg a veszélyeket és a problémákat. Szeretetkapcsolataink kialakításához felhasználjuk a **humort**. Ezeket az elveket a bátorító nevelés 14 pontja foglalja össze. Az óvodapedagógus elemzi, vizsgálja a gyerekek társas viselkedéseit, kapcsolatait.

Óvónő és dajka együttműködése, gyermek és dajka kapcsolata

Hangsúlyos a gyermek és nevelői, ezen belül is a dajka kapcsolata.

Programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával hatást gyakorol a kisgyermekre. Óvodánkban eddig is a program szellemében dolgozunk, a dajkákat tájékoztatjuk elképzelésünkről, módszereinkről, hogy hogyan kívánjuk a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Megbecsülésünket, bizalmunkat a dajkák iránt folyamatosan építjük, erősítjük, egyenrangú partnerként bevonva őket nevelési folyamatainkba. Felépítjük őket a gyermekek szemében is.

BÁTORÍTÓ NEVELÉS 14 PONTJA

1. Próbáljuk megérteni – elsősorban érzelmileg a gyermekeket.
2. Parancsolás helyett igyekezzünk kérdezni. (ezzel elérhető, hogy a gyermek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
3. A gyermek mágikus képzeletét vonjuk be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába, (A csoport „Szeretet bábja” ehhez kiváló lehetőséget biztosít).
4. Magyarázatainkban jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
5. A gyermekek tevékenységeikhez nagy szabadságot biztosítunk, a határok pontos megjelölésével. Ha a gyermek többször átlépi a határokat, be kell vezetni konzekvenciákat.
6. Alakítsuk ki a közösségi élet szabályait. Legyünk képesek nevelési taktikát váltani, ha egymás után eredménytelennek érezzük befolyásolásunkat.
7. Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását. Úgy formáljuk a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
8. A gyermekek érzésvilágát a kialakuló konfliktusok feldolgozása során neveljük. A konfliktust, feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kivárással kell meghallgatni, hogy véleményt tudjunk mondani a történetekről úgy, hogy a gyermek felelősségérzete erősödjön.
9. Bátorítanunk kell minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor minél többször örömről kell kifejezni a legkisebb elmozdulás, fejlődés esetén.
10. Az agresszív gyermek ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
11. A felnőtt – gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg a kívánság és az elvárás megnevezésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése és a kompromisszumkeresés. Mellőzendő: a megbántás, a hibáztatás, a kritizálás, a kioktatás, a panaszkodás és a prédikálás. (Fontos, hogy minden gyermek számára biztosítsuk a személyes percek, hogy a kapcsolatfeltevő képességüket megerősíthessük. Ezekben a beszélgetésekben a saját és a mások érzésének elfogadása kapjon hangot.)
12. A gyermek viselkedéskultúráját a felnőtt példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege fejleszti és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
13. Tilalom helyett adjunk a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. Jelezzük örömmel a dicséretet, s csak félelemkeltés nélkül jelöljük meg a veszélyeket, problémákat.
14. Felhasználjuk a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. (A humor a feszültséget feloldja, a görcsösséget megszünteti.)

A gyerekek erkölcsi érzelmeinek fejlesztéséhez a **szólásokat, közmondásokat** összekapcsoltuk **erkölcsi tulajdonságokkal**. Az évszakprojekt elkészítésénél kiemelünk egy olyan erkölcsi tulajdonságot, melyet a gyermek nevelésében szeretnénk megerősíteni. Ezt a közmondást kiírjuk a szülőknek is. A közmondások kiválasztásánál ügyelünk, hogy a gyermek számára könnyen érthető legyen, pozitív érzéseket erősítsen meg. Olyan tanácsot adjon, amely valamely életmegnyilvánuláshoz, tevékenységhez fűződik.

A közösségi, viselkedési szokások tanulása kiemelt feladatunk. A viselkedési szokásokat nevelőtestületi szinten egyeztetjük, majd csoport szinten tervezzük meg, és egyeztetjük a dajkával, mielőtt a gyermeknek megtanítanánk. Kidolgoztuk óvodánk és pedagógusaink **ETIKAI KÓDEX** - ét.

A félévi nevelési tervben ütemezzük egy-egy viselkedési szokás **projektrendszerű megfigyelését**. A rajzos diagnosztika a szülők figyelmét is felkelti.

Az adaptált program javasolja, hogy félévenként készítsünk **szociometriai felméréseket**. Ezek a felmérések vizuálisan is megmutatják a rokonszenvi kapcsolatokat és a kapcsolatok gyakoriságát. A felmérések után ajánlja, hogy tervezzük meg melyik gyermeknek, milyen társépítő programot szervezünk.

A fejlődés várható kompetenciái 6 éves korban:

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. A szabályok betartására egymást is megkérlik.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- A társaikkal konfliktusos helyzetben egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik a környezetük jelzéseit és érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik. Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Érzelmeket legyenek képesek kontrollálni, viselkedésükben tükröződjön a jól kialakult szokás és szabályrendszer.

III./3 Napirend

A gyerekek napi életritmusának, a kialakulásának alapvető feltétele a testi - lelki harmónia megteremtése lelki nevelés által. Napirendünk kialakításánál figyelembe vettük a gyerekek szükségleteire, esztétikus – higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap folyamán érvényesül a folyamatosság és a rugalmasság elve. A napirendben külön pontokat jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

A délutáni alvás, pihenés időtartamát differenciáltuk életkoroknak megfelelően, de az óvodapedagógus belátása szerint ezt gyermekenként módosíthatja. A napirend tájékoztatást nyújt a szülőknek is arról, hogy hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. A bemutatott napirend modell, az óvodapedagógusok módosíthatják korcsoportonként és évszakonként is. Napirendünket átszövi a játék, és a szabad játék lehetősége. A játékhoz szükséges jó szokásrendszer kialakítását fontosnak tartjuk. A gyermekek tevékenységeihez nagy szabadságot biztosítunk a határok pontos megjelölésével (lásd Bátorító Nevelés 5. pontja.)

NAPIREND

Időtartam	Tevékenység	
7:00 – 8:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek Szabad játék	J Á T É K
8:30 – 10:30	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos teendők, tevékenységek Testápolási teendők Tízórai Szabadjáték Vers, mese, dramatikus játék Rajz, mintázás, kézimunka Ének-zenei készségek fejlesztése Prevenció torna	
10:30 – 12:00	JÁTÉK A SZABADBAN Szabadjáték Mikrocsoportos tapasztalatszerzések, séták Énekes játékok az udvaron Mindennapi edzés: kocogás, futás	J Á T É K
12:00 – 13:15	Ebéd Testápolási teendők	
13:00 – 15:00	Pihenés, altatás mesével, altatódallal	

15:00 – 16:00	Testápolási tevékenységek Zenés, mozgásos percek Uzsonna	
16:00 – 17:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Szabadjáték Egyénenként és/vagy kis csoportos részképesség-fejlesztés Szabadon választható szolgáltatások (pl.: ovitorna)	

IV. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉG KERETE

IV./1 Hagyományőrzés, népszokások

Fontos feladatunknak tartjuk a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását, a szülőföldünkhöz való kötődést. A nevelésünkbe beépítjük mindazon értékeket, amelyeket a környezetünk megőrzött vagy a folklór az óvodásaink számára megőrzésre érdemesnek tart.

Nevelésünk szerves részeként van jelen a hagyományápolás.

Ragaszkodunk népünk múltjához, képesek vagyunk azzal azonosulni. Felkutattuk, összegyűjtöttük népszokásaink eredetét, ismerjük azok lényegét, hiedelemvilágát és jelképeit. **Mackó-Kuckó óvodánk népszokásai és jeles napjai** címmel foglaltuk őket össze. Törekszünk arra, hogy minél több népi játékot, népmesét, népdalt ismerjünk. Feladatainak lakóhelyünk – Békéscsaba – hagyománya szerint tervezzük meg.

Az általunk feltárt hagyományok közül soknak szlovák eredete van, de ez bennünket „nem zavar”. „E városban közel három évszázada példás egyetértéssel élnek együtt magyarok és szlovákok.”¹

¹ Krupa András: Néprajzi jegyzetek Békéscsabáról. (1976), Bcs. T. I. T. Kiadás 17.p

Óvodánkban a következő jeles napokat ünnepeljük:

Az őszi jeles napjai:

- kukoricatörés
- diószüret
- Csabai nagyvásár

A téli jeles napjai:

- Advent (november 30. után első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Mikulás (december 6)
- Karácsony (december 24- 25-26.)
- Farsang (vízkeresztől- hamvazó szerdáig)

A tavaszi jeles napjai:

- Március 15. Nemzeti Ünnepe
- Húsvét
- Május elseje

A néphagyományőrzés tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyet a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységeket biztosítunk. A hagyományápolás tartalmát a helyi tradícióknak megfelelően alakítottuk ki.

Maga az ünnep vidám hangulatú, felszabadult **együttjátszást** biztosít. Megpróbálunk minél több szerepet vállalni, és a szülőket bekapcsolni, hogy a gyerekeknek igazi élményt jelentsenek ezek a jeles napok.

Ünnepváró jelképeket, kiírásokat készítünk lehetőség szerint szülőknek és gyermekeknek egyaránt.

Kukoricatörés: (Mihály nap, szeptember 29.)

A **legnagyobb** óvodások kukoricatörésre mennek, ahol betakarításban vesznek részt. Összegyűjtik a letört kukoricacsöveket és beszállítják az óvodába, hogy a másnapi kukoricanapon ezekkel tevékenykedjünk. A földekről, ha lehet sütni való tököt is hoznak. Népdalokat énekelnek, és népi jóslásokat figyelnek meg. A kukoricanap helyszínét berendezik, előkészítik a tevékenységek eszközeit. A kukoricacsutkából népi játékokat készítenek, amit a Csabai nagyvásáron eladnak. Kemence fűtéséhez összegyűjtik a kukoricaszárat. Segítenek rongyos brindza elkészítésében.

4-5 évesek a kukorica napon csuhébabát, csuhémasnit készítenek a Csabai vásárra a népi kismesterrel együtt. Törlik a kukoricaszárat, hegedűt készítenek belőle. Felfűzik a tök magját láncnak, és segítséggel a kemencében megsütik a tököt.

3-4 évesek figyelik a nagyok betakarító munkáját és szemlélik, hogy mit készítenek a nagyok a Csabai vásárra.

Diószüret: (szeptember 1- október 15.)

3-4 évesek énekeket, mondókákat hallgatnak a dióról. Kedvük szerint részt vesznek a mulatságban. Megkóstolják a diót. Őszi gyümölcsöt gyűjtenek, válogatnak. Szalvétát hajtogatnak a mulatságra.

4-5 évesek diós- szüretes játékokat játszanak. Segítkeznek a dióverésben, törésben. Őszi gyümölcsöt gyűjtenek, válogatnak. Részt vesznek a multság előkészítésében, és a mulatságon népi játékot játszanak, népzene hallgatnak és táncolnak. Egyszerű almás sütit sütnek. Népi hangszerekkel, népzenevel ismerkednek.

5-6-7 évesek megszervezik és vezetik a dió szüretet. A dió héjából játékot barkácsolnak a Csabai nagyvásárra. Gyümölcsöskertben almát szüretelnek és a leszedett gyümölcsöt, elhozzák a szüreti mulatságra. Mossák, darabolják az almát, gyümölcslét készítenek. A kemencében almát aszalnak. Verset, mondókát, dalos játékokat tanulnak. Aktív részesei a mulatságnak. Népzene egyszerű lépéseket, táncos mozdulatokat tanulnak.

Csabai nagyvásár: (október 26.)

3-4 évesek figyelik az őszi tevékenységeket, a nagyok betakarító munkáját. Megtapasztalják a természet változásait. Vásári rigmusokat tanulnak, szemlélődői a kirakodó vásárnak.

4-5 éves gyerekek névcúfolókat, vásári kikiáltókat tanulnak. Segítenek a helyszín kialakításában. Kedvük szerint részt vesznek a vásári forgatagban. Kedveskednek a testvér óvodásoknak.

5-6-évesek a vásárról mesét és /verset tanulnak. Vásári hirdetményt készítenek a szülőknek és a testvéróvodásoknak. Kisbíróvá választanak. A kirakodó vásár helyszínét segítséggel berendezik, garasokat készítenek, hogy el tudják adni portékájukat.

Advent: (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

Miklós (december 6)

Luca- nap (december 13)

Karácsony (december 24-26)

3-4 évesek megismerkednek az advent jelképeivel (koszorú, naptár). A naptár alapján mindennap egyszerűbb feladatokkal készülnek a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tanulnak a Mikulást és a Karácsonyt várva. A szüleiknek egyszerű ajándékot készítenek. Figyelemmel kísérik a Luca- naptárt. Karácsonyi népszokásokkal ismerkednek. Egyszerű fenyődísz készítenek az óvoda karácsonyfájára.

4-5 évesek segítenek az adventi naptár és a koszorú elkészítésében. Naponta nézik, hogy mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Luca- naptárt készítenek, méhviasz gyertyát sodornak, almát fényesítenek, ablakra festenek, mézeskalácsot díszítenek és nehezebb technikával fenyődísz készítenek. Mikulás és Karácsony előtt ünnepi köszöntő verset tanulnak. Szüleiknek ajándékot készítenek.

5-6-évesek önállóan az óvodapedagógus segítségével kérve adventi naptárt és koszorút készítenek. Kijelölt feladatokból naponta kibontanak egyet és megoldják azt. Mézeskalácsot sütnék a kemencében. Figyelik az időjárás változásait, a Luca- naptárból „jósolnak”. Luca napján rövid mondókával alakoskodnak a kisebbek csoportjaiban. A karácsony köszöntésére úgy tanulják meg a verset, hogy otthon nagyszüleiknek, szüleiknek is el tudják mondani. A szüleiknek készített ajándékot csak szentestén adják át. Asztaldísz, karácsonyfadísz készítenek, és feldíszítik az óvoda fenyőfáját. Fő szervezői a gyertyagyújtásnak.

Farsang: (vízkeresztől hamvazó szerdáig) télbúcsúztatás

3-4 évesek egyszerű technikával papír álarcot díszítenek. Jelmezbe öltöznek, és ha kedvük van, utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait.

4-5 éves gyerekek farsangi álarcot díszítenek, részt vesznek a farsangi menetben, játékokban. A farsang köszöntére egyszerű dalt vagy mondókát tanulnak. Tréfás mesét, verset, éneket hallgatnak. Figyelemmel kísérik a farsangi fánk sütését. Részesei az álarcos bálnak.

5-6-évesek farsangi éneket, bálba hívogató mondókát tanulnak. Maszkot készítenek, segítenek az álarcos bál helyszínének berendezésében, készítésében. Farsangi fánkot sütnék és kínálják a kisebbeket. Fő szervezői a farsangi menetnek.

Március 15.

Magyar jelképeink, szimbólumaink megismertetésének a napja. Az óvodánk kamarakórusa Kossuth- nótákat énekel. A gyerekekkel képeket nézegetünk huszárokról, akkori öltözködési szokásokról. Zászlót, csákót, kokárdát készítünk.

Húsvét:

3-4-5 évesek locsolóverset tanulnak és az óvodapedagógus segítségével tojást festenek hagymahéjjal, cickafarkkal. Részt vesznek a locsolkodásban. Nagy sétát tesznek az óvoda környékén.

5-6-évesek nagyobb sétát tesznek egészen a határba. Feldíszítik a csoportszobájukat, berzseléssel tojáshéjat festenek. Jácintot gyűjtenek a lányok a locsolóknak. Ablakot díszítenek festéssel. A komatál küldéséhez éneket, mondókát tanulnak. Süteményt sütnak. Komálnak a kisebbek csoportjában. A fiúk meglocsolják a lányokat és a felnőtteket, kedden viszont a lányok locsolnak. Minden csoport számára nagy élmény a térkép alapján történő tojáskeresés, udvarunkról készült térkép alapján.

Május elseje:

Az **5-6-éves fiúk** májusfát állítanak a felnőtt segítségével. A májusfát közösen díszíti fel az óvoda összes gyermeke. A feldíszített fát körbejárja az óvoda összes „lakója” és tavaszi dalokat énekelnek. A fiúk versenyt rendeznek mászásban.

Óvodai kalendáriumunk van, melyben szerepelnek az óvodai szintű ünnepeink, jeles napjaink. Részletesen kidolgoztuk „az ünneplés menetét” és a hozzá kapcsolódó anyagokat.

V. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI

V./1 Játék, játékba integrált tanulás

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja, a gyermekek szabad képzettségének elősegítése. Emellett játékkal érjük el, hogy a gyermekeink intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatokhoz jussanak. A játékkal szerzett élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei is teljesülnek.

Továbbá célunk még, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás.

A gyermekeink a játékba integrált tevékenységeik során, a szabad játék során szerzett tapasztalatok, élmények alapján tanulnak egyenként, kisebb csoportban vagy az egész csoporttal együtt.

Feladataink:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- A 3-6 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékszituációkban.
- Alkalmazzunk játéksegítő, játékirányító metódusokat.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Kreatív, alkotó légkört szeretnénk elérni, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, (szabad játék) milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak, és mennyi ideig tart a játékuk. Az alkotó légkört tovább fokozzuk a kellő időben nyújtott segítséggel, megerősítéssel és ötlettel. Próbáljuk évszakonként váltani a játék eszközöket.

A csoportban annyi **szabályt** vezetünk be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt és az elképzelések valóra válását. Az elmélyült, nyugodt játék esetén nem kapcsolódunk be a játékba, csak megfigyelői, a tekintetünkkel támogatói vagyunk a játékuknak. Ha a játék megreked, vagy testi épségüket valaki, valami veszélyezteti, minden esetben közbelépünk. Kérdésekkel rávezetjük őket, mi a helyes viselkedés, milyen szabályokat fontos betartani játék közben. Elősegítjük az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását. Törekszünk arra, hogy a gyermekek a szabad játékban feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Őszinte játékukkal mély átérzésre serkentjük a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez minél gyakrabban használunk **humoros** kifejezéseket, tréfás szavakat, és észrevesszük a környezetben adódó, spontán megjelenő helyzet- és jellemkomikumokat. A gyermekek nyugodt, szabad játékához a **teret** úgy igyekszünk kialakítani, hogy a játékban szabadon kezdeményezett mesefeldolgozáshoz, rajzos és énekes cselekvésekhez, építőjátékhoz, szerepjátékhoz, stb. elkülönülő vagy jelzett terek, **kuckók** álljanak rendelkezésre, ahol egymás zavarása nélkül egyedül, vagy együttműködve tevékenykedhetnek. Ezek a terek megkomponáltak, meghatározottak

A játékszereknek, a különböző kiegészítő kellékeknek, az átváltozáshoz szükséges ruháknak, a barkácsolás eszközeinek a helyét a gyermekcsoporttal együtt alakítjuk ki. Jelentős szerepe miatt kiemelkednek az esztétikus, meghitt:

- mesesarok,
- kincseket őrző sarok,
- rajzolás sarka
- zenesarok.

A tájékozódást a tárolókon, játék kosarakon elhelyezett **szimbólumokkal**, jelekkel segítjük. Így a kiscsoportosok is képesek eligazodni, és a játékrendezésben részt venni.

A gyerekek **játéktere** lényegesen megnövekedik az **udvaron**, ezért ösztönözzük őket arra, hogy ott minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. (Pl.: népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, ügyességi és sportjátékok, stb.)

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik, a gyerekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszanak. **A játékhoz szükséges időt** a folyamatos napirend és a játékba integrált tanulással segítjük. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak. Az 5-6-7 éves gyermeknek biztosítjuk a több napon áttartó játékot, így fejlesztve az állhatatosságot, kitartást. A létrehozott alkotásokat megbecsüljük. Esetleg polcra kerülnek, másnap folytathatóak, felhasználhatóak. Törekszünk arra, hogy a gyerekek a játékuhoz szükséges helyet és teret önállóan biztosítsák.

A kreativitást kibontakoztató játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyerekek elképzeléseit. A gyerekek játékához olyan eszközöket biztosítunk, melyek izlésesek, praktikusak, az alkotó készségek kialakulását fejlesztik, színesek, lehetőleg jó minőségűek. A gyerekek fejlettségének megfelelő játékeszközöket biztosítunk. Lehetőség szerint műhelymunkák során alkotjuk meg őket biztosítjuk, hogy félkész eszközök is a gyermekek rendelkezésére álljanak, elsősorban a szerepjátékhoz kapcsolódva. Minden csoportban biztosítunk:

- elemes építőt, építőkockát,
- kirakót, összerakót, társas és fejlesztő játékot,
- könyveket,
- gyakorló játékhoz szükséges eszközöket,
- hagyományos szerepjátékhoz szükséges kellékeket,
- az esztétikai neveléshez szükséges kellékeket,
- szerepjátékhoz kapcsolódó félkész kellékeket, játékokat,
- értelem- és képességfejlesztő játékokat.

Az építésnél és a különböző **játékterekben egyszerre maximum 6 gyermek fér el.**

A gyerekek az otthoni játékaikat is behozhatják, amit a folyamatos neveléssel, szívesen megosztanak társaikkal.

Szeretnénk, hogy a gyerekek képesek legyenek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** a játéku tartalmát bővíteni. Lehetővé tesszük, hogy ezeket a szerzett tapasztalatokat a gyerekek újra és újra átélhessék a játékban, illetve, hogy a gyerekek a szerepjátékhoz maguk alakítsák ki a teret.

Nálunk is kiemelt szerepet kapnak a **mikrocsoportos séták** és az **erdei óvodai programok**. Ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyerekek tapasztalati gazdagságában.

A játékban igyekszünk minden gyermeket minél jobban **megismerni**.

Minden gyermekről tudjuk:

- Mi a kedvenc játékszere,
- Milyen hosszú ideig képes azzal tevékenykedni,
- Mi az, amit sosem próbál ki,
- Kivel játszik a legszívesebben, vannak-e olyan társai, akikkel játék közben gyakran kerül konfliktushelyzetbe,
- Melyik játékirányító metódus van jó hatással a játékára.

Elvünk, hogy a gyerekek önmagukhoz képest fejlődnek. Hisszük, hogy mindenki másban ügyes, másképpen fejlődik egyéni képessége. A gyermekek egymás sikerének velünk együtt örülnek.

A gyereket a reggeli órában hagyjuk szabadon játszani, kibontakozni. Irányított, fejlesztő játékokat ilyenkor nem kezdeményezünk. E játékok ideje délutánra tevődik át, amikor az **egyéni, tervezett játékos fejlesztésre** kerül sor. **Délutáni fejlesztő játék** például: „Némajáték”, „Add tovább”, „Mondd tovább”, „Szólánc”. Ezeket a játékokat „csokorba kötöttük”, „Kedvenc délutáni játékaink” címmel. (1. sz. melléklet)

A 3-6-éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyerekek játékában keverednek a különböző játékfajták. Folytatódik az a manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Az „AHA” élmény sokféle fejlesztési lehetőségét tartogatja a gyerekek számára. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem – kéz koordinációt, és erősen hatnak a laterális dominancia kialakulására. Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét.

Szerepjáték:

Segítjük a gyerekek játékának a továbbfejlődését, ezért már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Szervezünk és vállalunk szerepeket, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvéshez. A gyerekek szerepvállalását indirekt módon segítjük, a szerepjátékhoz nem feltétlenül szükséges nagyméretű állandó helyet kialakítani. Megengedjük, hogy a gyerekek a teret is önállóan alakítsák ki. A szerepjátékhoz szükséges eszközöket, kellékeket lehetőség szerint esztétikus kosarakba tesszük, hogy így könnyen tárolható és szállítható legyen

Dramatikus játék:

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény a táptalaja. A mesék megelevenítésében résztvevők vagyunk, modellt adunk egy – egy szereplő megformálásához. Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség és az önkifejezés fokozása érdekében. A bábozás először a mi előadásunkban jelenik meg.

Konstruktív játék:

Törekszünk, hogy a gyermekek minél gyakrabban éljék át ebben a játékban az „én készítettem” alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkalja.

Barkácsolás:

Elsősorban az általunk barkácsolt kellékek készítésével jelenik meg, ami a gyerekek aktív bevonásával hozunk létre, műhelymunka alkalmával. Tehetséggondozást is végzünk ezáltal.

Szabályjátékok:

Megpróbálunk rugalmas, kissé elszeparált udvarrészt biztosítani, ahol szabadon kezdeményezhetők a népi játékok, énekes játékok és az ügyességi játékok.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására, beszélő környezet teremtésére, különös figyelemmel a különleges bánásmódot igénylő és HHH-s gyermekekre

Beszédünk modell értékű a gyerekeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések, a beszéd hatáselemeinek megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az általunk kezdeményezett **anyanyelvi játékok** mintát adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez. Anyanyelvi játékok a **2. számú mellékletben** vannak. Az anyanyelv fejlesztésén belül a **beszédszlelési és beszédmegértési területek és folyamatok javítását, fejlesztését vállaltuk fel óvodánkban.** (Dr. Gósy Mária: A beszédszlelés és a beszéd megértés fejlesztése óvodásoknak.)

Programunk ezen része kiegészül a fenntartónk támogatásával megvalósuló, **„Beszédjavító, logopédiai felkészítés óvodapedagógusok részére”**- elnevezésű programmal, amely Nagy Gyula logopédus, beszédjavító szakember nevéhez fűződik. Ez a program lehetőséget nyújt a pedagógusoknak, hogy a logopédia beépüljön a mindennapi beszédképesség fejlesztésébe.

A játéksegítő-, játékírányító módszerek

A játéksegítő módszereink szituációtól függőek. A kicsikkel, óvodába érkezésük kezdetén különösen játékkezdeményezők vagyunk, hogy megismerjék, mi mindent lehet alkotni az eszközökből, hol van az eszközök helye, hogyan kell azokat helyesen használni. Megtanítjuk, hogy más játékot választva milyen szabályt kell érvényesíteni.

A szerepjátékban, kezdetben központi szerepet vállalunk, hogy mintát adjunk az élethelyzetek óvodai környezetben való megjelenítéséhez.

Minden szituációban törekszünk a modellnyújtó szerepet felvállalni, a játszótérhez kapcsolódásban és az együttjátszásban is. Ahogy a gyermekek egyre otthonosabban mozognak társaik körében, a szerepünk is átalakul. Ehhez viszonyulva mindig a játék szituációtól függ játékírányításunk, a szabad játéknak adjunk leginkább teret. A gyerekek, ha nyugodtan játszanak, vagy ha érezhető, hogy problémamegoldóak, irányításunk csak játékot

követő, szemlélő. Hagyjuk a gyermekeket cselekedni, figyelembe vesszük a szükségleteit. Adott játékhelyzetben támogatóak, engedőek, elfogadóak vagyunk. Segítünk azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

A fejlődés várható kompetenciái 6 éves kor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték. Ehhez a gyermekek önállóan kialakítják a teret, és eszközöket biztosítanak.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, és bábokkal is el tudják játszani.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kultúrált és érthető.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Játék kultúrájuk mutasson egységes képet, a játék fajták megkülönböztetésében, megválasztásában és játék eszközök használatában tudjanak tudatosan és felelősséggel cselekedni. Mutassanak példát fiatalabb kortársaiknak.

JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

A gyerekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján, s általuk fejlődnek. Az óvodai tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodai tanulás különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás, cselekvéses tanulás, felfedezés (aha élmény) eszköz használat, technikai eljárások megismerése. Mindezeket megtanulja menetközben a gyermek, ott és akkor ahol arra szükség van, mód és lehetőség nyílik rá.

Az adaptált program felfogása szerint **a játékba integrált tanulás azt jelenti**, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak**, úgy hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdenek.

A gyerekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak, szabad játék közben is.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, amely a gyermekek ismeretszerzését is magában foglalja.

A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását projektrendszerű tanulóssal tervezzük meg, aminek az eredménye a szülők számára is követhető a megerősített vizuális jelekkel. E tanulási rendszerben felerősödik az információáramoltatás és az együttnevelés.

A programban helyet kap az általunk kezdeményezett **egyéni fejlesztés**, amely számos probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermeknek.

A tanulás tervezése évszak projektben történik, melynek minden elemét a szülőknek is nyilvánosságra hozzuk. Ezt az öltözőben – folyosón helyezzük el. **Piktogramokkal** jelöljük az aktuálisan tanítandó anyagokat.

Minta hetirendünk

(3-6 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkeret változik.)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers, mese, dramatikus játék Ének–zenei képességfejl.	Vers, mese, dramatikus játék Rajz, mintázás, kézimunka	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	A környezet megszerette- tése	A környezet megszerette- tése	A környezet megszerette- tése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések Zenés, mozgásos percek	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések Zenés, mozgásos percek	Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás formái

(a 3-6 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek) Mindennapos testnevelés
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék Prevenációs torna
Kötetlen	Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése Ének-zenei képességfejlesztés Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, mozgásos játékok Vers, mese, dramatikus játék Zenés-mozgásos percek Énekes játékok Futás, kocogás, prevenációs torna
Mikrocsoportos	Ének-zenei képességfejlesztés Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése
Egyéni	Részkészségek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei gyermekeként

Korosztály	Vers, mese, dramatikus játék	Ének, énekes játékok	Rajz, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játékok	Zenés-mozgásos percek	A környezet megszeret-tetése
3-4 évesek	Naponta 5 – 10'	Heti 1x 10 – 15'	Heti 1x 10 – 15'	Heti 1x 10 – 15'	Heti 2x6'	Heti 1x 10 – 15'
4-5 évesek	10 – 15'	15 – 20'	15 – 20'	15 – 20'	8'	15 – 20'
5-6-7 évesek	15 – 20'	30 – 35'	30 – 35'	30 – 35' heti 2x	10'	30 – 35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45'

Az 5-6 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65'

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell alkalmazkodni.

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi – lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Elvárásainkat változtatatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk, meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre épített tevékenységek, illetve további élményszerzés biztosításával. Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése által. A konkrét, reális, fejlesztő értékelés nélkülözhetetlen. A **játékosság**, a **felfedezés**, **ráébredés** lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó **gyűjtögetés**, elemeztetés, rendszerezés minél gyakrabban megjelenik a tevékenységekben.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Törekszünk ezért arra, hogy mindegyik gyermek, minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. **Kerüljük a sztereotip értékeléseket**, helyette a konkrét, jó cselekedetet, tettet emeljük ki. **Személyre szólóan értékelünk**, a tevékenységet értékeljük, fejlesztő konkrét értékelés által.

Alkalmazzuk a differenciált, árnyalt értékelést.

Használjuk a jutalmazás sokféle rendszerét: simogatás, gesztus, szóbeli közlés egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Kerüljük a tárgyi jutalmak osztogatását.

A büntetés teljes mértékben kerülendő. A tanulási szokásokat úgy alakítsuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Törekszünk arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai, fejlesztő konkrét értékelés által.

A tanulási folyamatban csak akkor segítünk a gyermeknek, ha kéri a segítséget, mert elakadt a probléma megoldásában. **A gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.**

V./2 Vers, mese, dramatikus játék

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyek megalapozása elsősorban a népmesék segítségével.

A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermek lelki nyugalját, lelki békéjét. A tudatos beszélő környezet kialakításával, és biztosításával ösztönözzük, és fenn tartjuk a gyermek beszélő kedvét, különös figyelmet fordítunk a különleges bánásmódot igénylő és a HHH-s gyermekekre.

Feladataink:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A 3-6 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játékok.)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok összeállítása² az óvodapedagógusok feladata. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

A legkisebbek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze.

Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető és ritmikus ismétlődések jellemzik.

A nagyobbak meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, novellisztikus-realisztikus mesék is. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. A mondókázás anyagát népi mondókák, névcsőfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják. Szerepelnek a

² Dankó Ervinné (1993): Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban. Bp. Dinasztia Kiadó. 55-111.p.

vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

A legnagyobb mesetárába épüljenek be az állatmesék, a cselekményesebb népmesék, a novellisztikus-realisztikus mesék, a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és a műmesék. Olvashatunk a gyerekeknek meseregényeket is. A versanyag gazdagodjon népi mondókákkal, kiolvasókkal, közmondásokkal. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszeretettetését, a néphagyományőrzést, és az évszakok szépségét. Fontosnak tartjuk, hogy csak nyelvileg tiszta és értékes mesét, verset, mondókát halljanak tőlünk a gyerekek. A legtöbb művet a népköltészetből választjuk. Az irodalmi anyagot évszaknak megfelelően csoportosítjuk, tervezzük és gyűjtjük. Rövid, könnyen tanítható verseket, klasszikus gyermekmeséket választunk. **Felhasznált irodalmi anyagaink ajánlása a 3. számú mellékletben** található meg.

A 3-6 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Ölbeli játékok: minden korosztály nevelésében megjelenik. A népi mondókák segítenek a felnőtt és a gyermek érzelmi egymásra találásában.

Vidám rigmusok

Állathívogatók

Altatók

Kiolvasók

Rímes találós kérdések

Rímjátékok

Versek, mondókák: elvünk, hogy **kevés verset tanuljanak a gyermekek, de azt tudják elmondani jó hangsúlyozással és érthetően** ösztönözzük a gyermeket saját vers és mese alkotásra, mozgással vagy ábrázolással történő kombinálásra (tehetséggondozás).

Külön „verstanuló” tevékenységet nem szervezünk. Igyekszünk a mikrocsoportos séták, tevékenységek, játékok során megtanítani 1 – 1 témához illő népi mondókát vagy verset, amit azt követően gyakran, többször is ismételünk velük.

A versek mondogatása tevékenység közben egyénileg történik. A gyerekeket így megóvjuk a kántáló verseléstől. Nem szavaltatjuk a gyermekeket kórusban. Csoportos versmondást csak olyan versek és mondókák esetében alkalmazunk, aminek ritmikus lüktetése van, s egyszerre lehet mondani. A gyerekek mozgással kísérhetik a verset. Az új versek a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz kapcsolódnak.

Állatmesék – mesék: a gyermeket fokozatosan rászoktatjuk a mese figyelmes végighallgatására. A mese-élmény többszöri átélését azzal segítjük elő, hogy egy mesét **2 héten belül mesélünk**. Az első héten csak hallgatják, a rákövetkező héten, pedig eljátszhatják, megjeleníthetik a különböző mesealakokat. Ez a mese feldolgozásának a hete. A mese feldolgozásához legalább 5 – 6 féle eljárási módot alkalmazunk. A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megerősítése érdekében a mese mondanivalóját, pl.: egy **közmondással** erősítjük meg. Ezt az öltözőben – folyosón is elhelyezzük szimbólum formájában, így a szülőkkel együtt formáljuk a gyermekek erkölcsi tulajdonságait.

Óvodánkban a mesélésnek állandó helye van. Itt található:

- mesekellékek, jelmezek, eszközök
- bábok

- mesekönyvek
- szimbólum (tanult versek, mesék)
- zenei szignált szolgáló eszköz, hangszer
- mesepárna
- mesegyertya
- meseszék.

A mesélésnek kialakult szokásrendje van, amit a gyermekek pontosan tudnak.

A tervezett napi mesetevékenységek folyamatleírása:

Nézzük meg, hogy egy mesélés, vagy mese feldolgozás a programunk szellemében hogyan zajlik! A reggeli szabad játékba a gyermekek játékirányításának elvei szerint kapcsolódunk be.

- A tízóraizás előtt, vagy ha már érezhető, hogy a gyermekek kijátszották magukat a kezdeményezett játékkal, az óvópedagógus bemegy a mesetérbe és a gyermekeknek a mesepárnákat, körberakja.
- Ha mesefeldolgozás történik, akkor a gyermekek segítségével a mesejátékhoz szükséges meseteret előkészíti. Megbeszéli velük, hogy hol lesz például a tó, a fenyőerdő, a tisztás stb.
- Az óvópedagógus leül a meseszékbe, s addig szól a meseszignál, míg a gyermekek megérkeznek és leülnek a mesepárnára. Azok az óvónők, akik nem tudnak hangszeren játszani, magnókazettára rögzített meseszignált játszanak a gyerekeknek. (A gyermekek verbuválásához kezdetben a dajkára vagy óvónő társra is szükség van.)
- Ha mesefeldolgozás történik, akkor a szerepek kiosztása, a gyermekek előkészítése játékban történik. A gyermekek a szerepeiknek megfelelően előkészítik a szimbólumokat és a lepleket.
- Az óvónő meggyújtja a gyertyát vagy fényt, gyújt, és egyszer elmondja a mesét. (A gyermekek már tudják, hogy holnap ismét azt a mesét fogják hallani, ezért nem jellemző, hogy újabb elmondásért könyörögjenek, mint régen.)
- Mesefeldolgozás esetén a mese többszöri eljátszására kell berendezkedni, hogy a gyermekek minél több szerepet ki tudjanak próbálni.
- Az óvópedagógus a mese elmondása után élő zenével, verssel kedveskedik a gyermekeknek. A legjobb az, ha egy mesealakról tud énekelni, vagy verset mondani.
- A mesefeldolgozás a kellékek összegyűjtésével fejeződik be.

Bábok – bábozás: Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával ismertetjük meg a bábokat. Törekszünk arra, hogy az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyerekek bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal a kisebbeknek. Legyen ez színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek. A gyerekek a bábokat játékidőben bármikor elővehetik. A bábozást, mint módszert, rendszeresen alkalmazzuk a meseciklusokban, az árnyjátékot is ismertessük meg a gyermekkel, kiemelve egy-egy jellegzetes mozgást, úgy ahogyan a kesztyűsbáb használatot is megtanítjuk a gyermekeknek a karakterre jellemző mozgás kidomborításával.

Dramatikus játékok: Illusztrálásához olyan kellékeket használunk, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását. Szervezett tevékenység, ami a 10 napos meseciklus második hetében segíti a mese feldolgozását. A drámajáték során megjelenik az improvizáció, beépülhet egy oda illő zene, ének vagy tánc.

Dramatikus játék folyamata:

- helyszín kiválasztása,
- eszközök kiválasztása,
- szerepek kiosztása (növények, tárgyak),
- részjelenetek eljátszása,
- összeállítás elejétől a végéig,
- „előadás”.

A dramatikus játék megkedveltetését elősegíthetjük készségfejlesztő drámajátékok játékszásával.

Könyvek: Megszerettetésük érdekében leporellókat, színes képeskönyveket lapozgatunk a gyerekekkel. Otthonról is behozhatják a kedvenc meséskönyveiket, hogy megmutassák egymásnak.

A közösen kitalált meséket elnevezzük „mi mesénk”-nek.

A mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezhetik a gyerekek. A gyermekek rajzaikban is kifejezik a vers- és meseélményeiket. Ezekből közösen mesealbumot készítünk, így lehetőség adódik a mese ismételtesére, a felelevenítésre.

A vers, mese, dramatikus játék komplexen áthatja a többi tevékenységet.

A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyerekek elsajátítják a helyes hanglejtést, a tiszta beszédhallgatást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, és alakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A gyerekek a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmakat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.

A fejlődés várható kompetenciái 6 éves kor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és mondókák elmondására.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.

- Megjegyeznek 10 – 14 gyermekmondókát, 6-8-verset és 15- 20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Nyelvi képességeik legyenek magabiztosak. A verses, mesés, dramatikus játékos tevékenységekben aktívan vegyenek részt. Önálló, jól kialakult kommunikációs képességeiket bátran használják.

V./3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése a gyermekekkel, hogy azon keresztül formálódjon a zenei ízésük és az esztétikai fogékonyságuk, zenei kreativitásuk kibontakoztatása.

A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesszék a gyermekek művészi fogékonyságát.

Feladataink:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.   - A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása.   - A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.   - A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes népi játékokat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok **zenei anyanyelvünk** művészi értékei, az óvodás korosztály zenei fejlesztéséhez kiváló eszköz. Mindhárom korosztályban iparkodunk olyan helyzetet teremteni, hogy a gyerekek minél gyakrabban játszhassanak, akár egymással is **ölbeli játékokat**, mondogathassanak **mondókákat**. Ezeket a játékokat csoport szinten összegyűjtjük. **”Kedvec ölbeli játékaink”** címmel.

A tervezéskor figyelembe vesszük a csoportunk összetételét, a gyerekek képességeit. A dalos játékokat évszakoknak megfelelően tervezzük, figyelve azok hangkészletére, ritmusára, játéktípusára. Tervezésnél figyelembe vesszük Békéscsaba hagyományait, népi játékait. A három életkor egymásra épülő zenei jellemzőit és a dalanyagok felépítését táblázatba foglaltuk össze. Ezek a táblázatok „átlagos”, „normál” fejlődési szinteket mutató gyermekekhez igazodik. A gyermekek zenei fejlődése egyénileg igen különböző lehet. Egy csoporton belül nevelt gyerekek fejlődési üteme is lehet különböző. Az óvodapedagógus belátása szerint dönthet, hogy mi felel meg csoportjának életkor vagy fejlettség szerint. ³ Csak néhány műdalt tanítunk, ünnepenként, évszakonként egyet-, egyet az ünnepek köszöntésére.

A három korcsoport egymásra épülő zenei jellemzői

		3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek
Éneklési készség	Hangterjedelem	3-5 hang	3-6 hang	3-6 hang
	Abszolút magasságban	d-h	c-é	c-d'
	Normál tempó	♩=66-80	♩=80-92	♩=92-108
		óvónő segítségével, egyszerre, csoportosan, körülbelül azonos magasságban	óvónő indításával önállóan, gyerek-segítséggel, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel	csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban. Dallam- és ritmusmotívumok visszaéneklése egyénileg is
	Dalanyag	16-ot lehet; 10-et tudjon; 6-ot jól tudjon	20-at lehet; 18-at tudjon; 10-et jól tudjon	25-öt lehet; 20-at tudjon; 10-et jól tudjon
Hallásfejlesztés	magas- mély reláció	oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik	oktáv és kvint távolságot térben mutatják, dal kezdőhangjának váltását átveszik, ismert egyszerű dallamokat térben mutatják	térben mutatják az ismert dallamokat (lassú tempóban), motívumok dallamvonalát mutatják
	a halk és hangos különbsége	felismerése beszéden, éneken, zörejen	ismerjék fel a különbséget és énekeljenek, beszéljenek, tapsoljanak halkan és hangosan (váltakozva is)	a halk és hangos, gyors és lassú fogalom párok megismerése és együttgyakorlása

³ Forrai Katalin (1991): Ének az óvodában. Bp. Editio Musica, 1-107 p.

Hallásfejlesztés	dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése		jól ismert dalokat szöveg nélkül ismerjenek fel dúdolásról vagy hangszerről	dallamfelismerés kezdő motívumról vagy belső motívumról
	dallambujtató, belső hallás fejlesztése		motívumok váltva (belső hallással) halkan, hangosan	dallambujtató rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban
	Motívum- visszhang	egyszerű dallamfordulót visszaénekelnek		motívum-visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyéneként folyamatosan
	Hangszínek megfigyelése	2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínét különböztessék meg	finomabb zörejek és egymás hangjának felismerése, a természet, környezet zöreinek megismerése	sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának a felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás
	Zenehallgatás	az óvónő énekét érdeklődve hallgassák	néhány percig tudjanak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra, igényeljük a dal újrhallgatását	hosszabb énekelt vagy hangszerezen előadott dal figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezete
Ritmusérzék fejlesztése	Egyenletes lüktetés	játékos mozdulatokkal az egyenletes lüktetést érezni	egyenletes lüktetés, járással és tapssal	egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása
	Ritmus		mondókák ritmusának kiemelése	dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dalfelismerés ritmusról
	Tempókülönbségek: gyors, lassú tempó	egyszerű mozgással követik az óvónő éneklésének vagy hangszerjátékának tempóváltását	gyors és lassú beszéd, ének, mozgás: tempótartás képessége	gyors és lassú különbsége, gyakorlatban önálló irányítással is, tempótartás óvónő nélkül is

	Mozgás, térforma	játékos mozdulatok egyéni az óvónővel, kis csoportban együtt	teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdulatok	esztétikus, egyöntetű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok
	Ütőhangszerek	egyszerű ritmushangszerek használata	dob és cintányér, háromszög használata, maguk készítette " " hangszerek", használatuk	dob, háromszög, cintányér egyéni, változatos használata a dalokhoz alkalmazva
	Zenei formaérzék	egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása	a motívum (4 egység) hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus- és dallamvisszhang	a motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus- és dallamvisszhang
	Zenei alkotókedv		dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés) motívumokkal	zenei kérdés- felelet kitalálása (motívumonként), mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve

A dalanyag felépítése három év alatt

		Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
	Hangterjedelem	3-4 (5) hang	3-6 hang	3-6 hang
			pentatónia+hexachord	pentatónia+hexachord
	s-m	3-4 dal	2-3 dal	2 dal
	l-s-m	3-4 dal	2-3 dal és lefutás dó-ra	2 dal
	s-m-d	-	1-2 dal	1-2 dal
	m-r-d	2-3 dal	2-3 dal	1-2 dal
	s-m-r-d	2 dal	2-3 dal	2-4 dal és lefutás dó-ra
	l-s-m-r-d	-	-	6-8 dal és lefutás dó-ra
	m-r-d-l,	-	1 dal	2 dal
	d-l,-s,	1 dal	1-2 dal	-
	r-d-l,-s,	-	-	2 dal
	m-r-d-l,-s,	-	-	2 dal
Mondóka		5-7 mondóka	4-6 mondóka	3-4 mondóka
Dal		10-14 dal, 2-3 műdal	12-15 dal, 3-4 alkalmi dal	20-26 dal, 5-6 műdal
Ritmus		♩ ♩	♩ ♩ (♩ ♩ ♩)	♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ (♩ ♩)
Szöveg		játékos, ismétlődő szavak	állat, virág, ünnepi, alkalmi játékszöveg	téma bővül a gyermek környezetismeretének bővülésével, alkalmi, ünnepi dalok

Játék, mozgás		álló helyzet, kéz- lábmozgás, körforma áll, indul; ismétlődő, játékos mozdulatok	kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps, utánozó mozgás	bonyolultabb játékok; párcsere, hidas, kapus, sorgyarapító, fogyó játékok, fogócska
Mondókajáték és műzene aránya		90-10%	80-20%	70-30%
Évi anyag, dal és mondóka összesen		16-6	20-8	25-10

A **zenehallgatáshoz** olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyerekek érdeklődését a nemes zene iránt, valamint jól előadhatók és megfelelő a hanganyaga. A zenei élményközvetítést élethelyzetekhez kapcsolva tervezzük. Lehetőség szerint sokszor énekelünk népdalokat, de „tarsolyunkban” van a rokon -, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

A 3-6-éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A **zenei alapfogalmakat** az előző táblázatokban foglaltuk össze.

A mindennapok során a különböző tevékenységekhez iparkodunk minél gyakrabban zenei élmény kiegészítést kapcsolni.

A zene iránt érdeklődő szülőket próbáljuk bevonni a közös éneklésbe, az **évszaki** 30 perces rövid **hangversenyekbe**. Szeretnénk úgy szervezni ezeket az **ovi koncerteket**, hogy a gyerekek is be tudjanak egy bizonyos részén kapcsolódni, a végén pedig egy közös dal legyen, amit a gyerekek is ismernek.

A gyermekeknek lehetőséget adunk 2 – 5 percig tartó hangszeres zenét, **kórusmuzsikát videofelvételen, mikrocsoportban megtekinteni. Ezek a zenei csemegék.**

A **zenei készségfejlesztő játékokat** kötetlen formában mikrocsoportban végezzük a zenei sarokban.

A zenei élmény közvetítés mindennapos lehetőség az óvodában sok és sok fajta tevékenységhez kapcsolódik.

A tanult mondókáknak, daloknak, gyermekjátékoknak **szimbólumokat** találunk ki, melyeket az énekes sarokban helyezünk el.

A gyermekek minél gyakrabban énekelgessenek önállóan, egyenként az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak.

Az ének – zenei **képességfejlesztő játékokat** kötetlen jelleggel, **mikrocsoportos formában** szervezzük meg, lehetőség szerint a folyamatos tízóraizás után. Itt egyszerre csak hat gyermekkel foglalkozunk a zenei kuckóban. Így az egyéni képességeket figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni. Tartalma lehet: éneklési-, ritmus-, hallás készség fejlesztése, új körjátékhoz kapcsolódó dal, ünnepi ének megismerése. (3-4 játék) Előre megfogalmazzuk a fejlesztés célját, hogy a gyerekek tudják mi fog történni. A készség fejlesztés után elénekelhetjük az új dalos játékot.

A kötött jellegű, szervezett **énekes játékot**, lehetőség szerint az udvaron tartjuk meg. Rossz idő esetén, a csoportszobán vagy a tornaszobában a délelőtti levegőzés előtt. Az énekes játékok 5 – 10 perces együttlétek. A kötelező foglalkozáson csak egy énekes játékot tervezünk, hogy a gyerekek kijátszhassák magukat, minden gyermeknek többször kerüljön sor és a tudatosan felépített játékhangulatban, maradjon a csoport.

A dalos játékok játékait megkomponáljuk, hogy minél erősebb érzelmi hatással legyenek a gyermekeink erkölcsi, esztétikai érzelmeikre. Tudatosan figyelünk a keletkezett szociális, esztétikai érzelmekre, s azt megerősítjük. Élünk a dalos játékok adta humorral, a spontaneitás adta lehetőségeivel.

Együtt játszás közben ügyelünk a viselkedési normákra, esztétikus mozgások finomítására. Törekszünk arra, hogy a gyerekek később minél többször egyedül is elkezdjék a dalos játékokat. A körjátékokat lehetőség szerint úgy tanítjuk meg a gyermekeknek, hogy mind két óvodapedagógus jelen van.

A **zenehallgatásra** sokféle lehetőséget teremtünk:

- halk, klasszikus folyosói zene,
- művészeti tevékenységek elindítás, lezárása,
- altatódalok,
- negyedévenkénti évszakkoncert,
- mindennapos testnevelés
- zenés kreatív játékok,
- óvodai kamarakórus előadása.
- klasszikus és kortárs művészeti alkotások megismerése.

Hisszük, hogy ott van **komplex esztétikai hatása** a zenehallgatásnak, ahol az élmény megérinti a gyermeket. Nincs didaktikusan tervezett zenehallgatás, a napirend bármely részéhez köthető. Sok zenehallgatási anyagot kell ismernünk, hogy a gyerekek bármilyen élménye, tevékenysége közben oda illő éneket tudjunk énekelni. Fontos a **zenei élmény közvetítése élethelyzetekben.**

Az alternatív program a klasszikus énekfelfogást – a zenei funkciók szerint – négy részre bontotta:

- énekes játékok
- zenei készségfejlesztő mikrocsoportos játék
- zenehallgatás
- ráhangolás.⁴

⁴ A X. Esztétikai Tanácskozás előadásai és programjai 2004. május 21-22.: Nagy Jenőné: Zenei nevelés tervezése az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív program rendszere szerint 49-56 p.

Óvodánk nevelőtestülete **énekes gyűjteményt** készített a feldolgozott ének- zenei anyagokhoz. **(4. számú melléklet.)**

Zenei nevelést középpontba állító zenei napot tervezünk.

Minden csoportban zenei teret – **zenesarkot** - alakítunk ki. Itt vannak a hangszerek, a kiegészítő kellékek, a ritmuseszközök és a szimbólumok.

Zenei nevelésünk alapelve, s egyben célja a boldog, önfeledt együttjátszás, a zene léleknevelő hatásának megéreztetése, a lelki nevelés alapja.

A gyerekek bátor, egyéni zenei megnyilvánulásait maximálisan támogatjuk. Azt szeretnénk, ha a gyermekeink a tanult óvodás dalokat bárhol, bárkinek el tudnák **énekelni egyénileg** is.

Minden megtanult éneket a gyermekek egyéni énekléssel adják elő. Ezért az ünnepek előtt különösen figyelünk arra, hogy a gyermekek karácsonykor a szülőknek örömet szerezhessenek.

A **szülőket** a negyedévenként megtervezett évszaki projekttervünk alapján **tájékoztatjuk**, hogy mit tanulnak a gyerekek, valamint az „Én már tudom...” táblán visszajelzést adunk, hogy mit sikerült, mit nem sikerült elsajátítani a gyermekeknek.

Évszakonként hangversenyeket szervezünk. Ide zenei általános iskolásokat, zenetanárokat hívunk meg. A gyermekek színvonalas hangszeres előadást, kóruséneklést hallhatnak 20 – 30 percben. Tervezzük, hogy minél több közös éneklést szervezünk az óvodapedagógusokkal.

Az évszaki koncerteket keretjellegként az évszaki projektterv megkezdésekor vagy az évszak lezárásaként tervezzük meg. Óvodánkban háromtagú kamarakórusa van.

A tervezett zenei nap folyamatleírása:

- A zenekuckóban előkészítjük azokat az eszközöket, amelyeket a mikrocsoportos fejlesztéshez, a közös játékhoz használunk.
- Az óvodapedagógus a zenei képességfejlesztő játékokat kezdeményez maximum hat gyermekekkel a zenekuckóban. Ezek a tevékenységek 3-5 percig tartanak.
- Jó idő esetén az óvodapedagógus hívogató énekkel összeverbuválja a gyermekeket az udvaron, és a tervezett énekes gyermekjátékot addig játsszák, míg minden gyermek többször szerephez jut. A jóízű, önfeledt játék katartikus élményt ad a gyermekeknek.
- Rossz idő esetén a csoporttermünkben –mielőtt az udvarra megyünk – rendbe tesszük, és akkor a teret alakítunk ki, hogy minden gyermek kényelmesen mozogjon. A közös játékok hangulatát nem bontjuk meg zenei képességfejlesztő játékokkal. Csak játszunk.

A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, a gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyerekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és a mássalhangzók pontos képzsését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére is.

A zenei nevelés dalanyagába beépítésre kerül a „Népijáték, néptánc az óvodában”-elnevezésű mozgásos program dalanyaga.

A fejlődés várható kompetenciái 6 éves kor végén:

- A gyerekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyerekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat.
- Érzik az egyenletes löktetést és a dalok ritmusát.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni.
- Ismerik a motívum hosszát.
- Szeretnek dudolászni, énekelgetni játék közben.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Magabiztos zenei tudástárakat bátran használják, legyen stabilan kialakult zenei fogalomkészletük. Legyenek aktív résztvevői a zenei tevékenységeknek. Önálló ötleteiket is szívesen fogadjuk.

V./4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma és szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja adjon mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermeket, mind a szülőket.

Feladataink:

- A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.   - A 3- 6 éves korban tervezhető alkotó – alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.   - A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.   - A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

A gyermeki alkotó- alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, **minőségben megfelelő eszközöket** biztosítunk a gyerekek számára. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására törekszünk. A rajzos eszközök esztétikus tartókban, technikánkként elrendezve áll a gyerekek rendelkezésére. Az alkotó- alakító tevékenységhez **megfelelő helyet** biztosítunk- alkotósarok-, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre. Ez a csoportszoba legnyugodtabb része. A gyerekeket minden nap várja ez a tér. A szabad játékidőben a gyerekek önállóan döntenek el, hogy mit kreálnak az eszközök segítségével. A mindennapi alkotásaikat fényképpel vagy jellel ellátott **irattartóba** teszik, hogy összegyűjthessék, majd haza vihessék az alkotásaikat. A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez **tároló helyekre** van szükség, ezt polcokon, szekrényekben biztosítjuk. A **munkaasztalt úgy alakítjuk ki**, hogy maximum **hat gyermek egyszerre kényelmesen elférjen**, és közel legyenek az alkotóeszközök tároló helyeihez. Lehetőség szerint két asztalt tolunk össze. Ebben a térben helyezzük el a gyerekek **mini galériáját**, ahová teremtől függően önállóan teszik ki az alkotásaikat. Így egy héten keresztül gyönyörködhetnek „műveikben”. Egy esztétikus **polc** a képtároló lehetőséget biztosítja. Ide az elkészült „építményeket”, plasztikai alkotásokat helyezzük. A szülőknek a gyerekek alkotásait albumszerűen elrendezett formában tesszük ki. (... **itt jártunk, ezt láttuk...**) Iparkodunk a gyerekeknek **olyan témát** biztosítani, ami kapcsolódik ahhoz, **amit látott**, tapasztalt a gyermek.

Az alkotó tevékenységhez olyan **léggört** biztosítunk, amelyben a gyerekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik.

Az alkotó tevékenységhez elegendő **időt** biztosítunk. A gyerekek addig alkotnak, ameddig a kedvük tartja.

A gyermekeknek egyenként tanítjuk meg az eszközök biztonságos kezelését, fogását, gondozását. A gyerekek a festéshez, agyagozáshoz és az egyéb a ruha épségét, tisztaságát veszélyeztető tevékenységhez **köpenyt** vagy **kötényt** használnak csoporttól függően.

A 3-6 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

A **3- 4 éveseknek** lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedjenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. Megpróbáljuk biztosítani a mindennapi agyagozást.

4-5 éves gyermekek alkotó- alakító tevékenységeiket gazdagítjuk, tovább bővítjük. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalkotó tevékenységet élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal segítjük. Felajánljuk a legkifejezőbb, legmutatósabb technikát is. A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására.

5-6-éves gyermekek alkotó- együtt működési készségét figyelembe véve segítjük a képi, a plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését. „A legidősebbek körében „kialakítjuk az **ajándékkészítés igényét**. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására, a szüleiknek készítsenek ajándékot, de gondoljanak az óvoda

legkisebjeire és felnőttjeire is. Minél gyakrabban éljék át az ajándékozás érzését. A gyerekek legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkáknak. Próbáljuk a szülőket is bevonni az óvoda szépítésébe. Biztatjuk a gyerekeket a több napon át tartó építés lehetőségére.

Törekszünk rá, hogy a gyerekek sokféle technikát ismerjenek meg, akár műhelymunkáink során is. A rajzos tevékenységeket előkészítjük olyan megfigyelésekkel, olyan helyzetek teremtésével, melyből élmények származhatnak, s melyeket a gyermekek rajzban is ki tudnak fejezni. A témánkat legtöbbször megfeleltetjük az adott évszagnak. Mindent megragadunk, hogy a gyerekeket választás elé helyezzük abban a kérdésben, hogy mi a szép, s mi a csúnya, mi a kellemes, s mi a kellemetlen.

Évszakonként **ovigaléria** programot szervezünk, leginkább művészek alkotásaiból. A művészek megtanítják, megmutatják a gyerekeknek azt a technikát, amellyel alkotásaikat elkészítették. **Az ovigaléria megnyitása kapcsolódik az évszak kezdetéhez, vagy zárásához. Ezzel az ünneppel indulhat az évszak projekt.** Minden esetben ünnepélyesen nyitjuk meg az alkotók kiállítását. **Ez a nap más, mint a többi,** a gyerekek kedvenc, számukra a legszebb ruhájukat veszik föl. Ebben a programban a legnagyobb élményt a nagy csoportos gyermekek kapják, ugyanis a megnyitón az 5-6-7 éves gyerekek egy kisebb csoportja mindig részt vesz. A megnyitón részt vett gyerekek mutatják meg ezeket az alkotásokat a kisebb társaiknak. Természetesen innen sem hiányozhatnak a szülők. Törekszünk, hogy a kiállított alkotásokon mindennap valami szépet vegyünk észre.

Az alkotó- alakító tevékenységek tartalmát vizuális problémák köré csoportosítottuk., így készült el a következő táblázat.⁵

Vizuális problémák rendszere

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek
Képalakítás vizuális problémái	színválasztás	vonalfajták és vonalminőségek	formák gazdagítása újabb részformákkal, a formák díszítése, a formák karakterjegyeinek kifejezése
	színhasználat	színkeverés, színegyüttesek, színálladóság	színritmus, formaritmus
	színazonosítás	tagolt forma, formaképzés színfoltokkal	egyéni színekedvelés, színmegfigyelések kifejezése, díszítés színnel

⁵ Kondacs Mihályné- Podmaniczky Mária: (1993) Vizuális nevelés az óvodában. Bp. Calibra kiadó, 3- 87 p.

	és - megkülönböztetés egész és rész forma foltképzés vonalakkal, színnel képi elemek szétszórta elrendezése, tájékozódás a kép síkján ismerkedés a ritmusképzés legegyszerűbb módjával (szín- és folt ritmus)	a képelemek elrendezése (egy vonalas sorakoztatás)	egyéni témák megjelenítése, környezeti elemek jelölése, egyéni -közös kompozíciók térkifejezés a kép síkján
Plasztikai munkák vizuális problémái	a képlékeny anyag tapintással megismerhető tulajdonságai	formai jellemző jegyek alapján történő összehasonlítás, a formák felületi minősége a formai jegyek megjelenítésének problémái	karakteres formák létrehozása
	a képlékeny anyag alakítása nyomán létrejött téri formákba valaminek a "belelátása"	tériformák közötti arányviszonyok	térbeli kompozíciók kétalakos szoborral is kiegészítve
	egész és rész forma nyomképzés, applikálás a képlékeny anyagban a felületi minőségek sokfélesége	a forma és az anyagok sokféleségének egymáshoz rendelése	változatos alapanyagokon díszítés az ismert és újabb forma elemekkel és elrendezéssel az arányviszonyok finomodása a formák között és a formán belül

Az építés vizuális problémái	tárgyak térbeli helyzete, egymáshoz rendelésének egyszerű lehetőségei, soralkotás, ritmusképzés	egyszerű forma, összetett forma, formacsoport	térrészlet összekapcsolása
	színhasználat, színválasztás	az építmény méretei és funkciója	differenciált arányviszonyok
	részformák és egész formák a térben	a téri elemek elrendezésének szempontjai	gazdagodó formavilág az építményekben, a valóságos formák leképezése (makett)
	összehasonlítás (kisebb, nagyobb...)		
A műalkotások nézegetése során felmerülő vizuális problémák			a mű tartalmi üzenete téri vagy sík kompozíció fő- és mellék alakok a műben a mű belső arányrendszere a mű meghatározó színvilága, a színek hangulat kifejező értéke a felület minősége: szobrok, plakettek, érmek felületének tapintással történő érzékelése

Az alkotó- alakító tevékenységeket a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosítottuk, majd életkorokra bontottuk. Az így kapott felosztást az 5. számú mellékletben helyeztük el.

A tervezett rajz, mintázás, kézimunka nap folyamatleírása:

Egy héten egyszer mikrocsoportos, kötetlen formában kezdeményezünk rajz, mintázás, kézimunka tevékenységet.

- A rajzos térben elhelyezkedünk, s az ott tartózkodó gyermekek körében olyan élményeket idézzünk fel, amelyek témát adnak az alkotáshoz.
- Az óvodapedagógus arra törekszik, hogy a beszélgetésben szereplő gyermekek legalább kétféle téma közül tudjanak választani.
- A témakiválasztás után az óvodapedagógus legalább két technikát javasol, amellyel a gyermek meg tudja alkotni a választott témát.
- A technikához szükséges eszközöket az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt készíti elő, és ha a technikát nem ismerik, akkor annak használatát lépésről-lépésre, gyermekenként megtanítja.
- Az óvodapedagógus az alkotás készítését figyelemmel kíséri, és ha szükségesnek látja, javaslatokat fogalmaz meg.
- A gyermekek tevékenységében fellelhető változásokat kiemeli.
- Az elkészült munkák elhelyezéséhez segítséget ad, ha a gyermekek igénylik.
- A gyermekekkel megnézzük a kis kompozíciókat, gyönyörködünk a látványban, és ha beszélgetni szeretnének róla, akkor időt szakítunk arra, hogy az alkotásban felfedeznek valami különösét, kedveset.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, **kötetlen formájú tevékenységet** szervezünk. Az általunk előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében csak 5-6 gyermek vesz részt a tevékenységben. A gyermekeknek egy témán belül alternatív lehetőségeket, és legalább kétféle technikát ajánlunk. Témajavaslatokkal élünk, amelyből a gyermek kiválassza, hogy mit szeretne megjeleníteni. **A témánkat legtöbbször megfeleltetjük az adott évszagnak. A tevékenységek tervezésekor gondolunk a komplex művészeti hatások alkalmazására.**

A fejlődés várható kompetenciája 6 éves kor végére

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik a mini galériájukban.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralkításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Vizuális tevékenységekben legyenek kezdeményezők, önálló ötleteikkel segítsék társaikat. Alkotásaik tükrözzék a magabiztos eszközhasználatot. Fantáziájukat bátran bontakoztassák ki.

V./5 A mozgás, mozgásos játékok

Az örömmel végzett mindennapi testmozgás a testi – lelki betegségek megelőzésén túl javítja a tanulási képességeket és eredményt, az önértékelést.

A tevékenység célja: a gyerekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyerekek mozgásszükségletének kielégítése. A gyerekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése. A gyerekek egészséges testtartásának megőrzése, és a lábboltozat erősítése prevenciós tornával.

Cél továbbá a gyerekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladataink:

- A 3-6-éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás- szükségletének differenciált kielégítése érdekében.
- Mindennapos prevenciós torna tartása, a tartáshibák és a lúdtalp megelőzése érdekében.

A 3-6-éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az **óvoda udvarán**. Ezért szeretnénk, ha az udvarunkon megfelelő mozgásfejlesztő eszközök, és gumitégla állna a gyerekek rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenységek alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységek, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Mindig szem előtt tartjuk a mozgástanulás-, tanítás folyamatának törvényszerűségeit, a módszertani útmutatókat és az életkori sajátosságokat, így guruló átfordulást előre semmilyen esetben sem gyakoroltatjuk a 3- 4 éves gyermekekkel, belső talp élen nem járunk!

A 3-6-éves korban tervezhető konkrét mozgás és játékmateriál óvodánkban életkorokra van lebontva, játékos formában. A **mozgásos materiál** feldolgozásához Gaál Sándorné szakkönyvét használtuk.⁶ Az elkészült tematikát a program **6. számú mellékletében** helyeztük el. Ebben a mellékletben helyeztük még el az életkorokra lebontott játékokat, szervezési gyakorlatokat és a gimnasztikai alapfogalmakat is.

A nagytestnevelés anyagába beépítésre kerül a „Labdajátékok megalapozása óvodáskorban”-elnevezésű program. A program részletes leírása, a Pedagógiai Program módszertani segédletében található.

A tervezett mozgás, mozgásos játékok tevékenység folyamatleírása:

- A gyerekek pólóba, tornanadrágba és tornacipőbe öltöznek át. az öltözködési szokásrendnek megfelelően.
- Az óvodapedagógus is sport öltözetben és sportcipőben mozog együtt a gyerekekkel.
- Átöltözés után folyamatosan biztosítva van a friss levegő utánpótlása.

A mozgás, mozgásos játékok tanulási formája kötelező, munkaformája frontális, helye a tornaszoba.

- A mozgást a testnevelési játékok anyaga adja, mely magába foglalja a főgyakorlatokat, illetve meghatározó elemeiket.
- Egy-egy alkalommal 4-5 játékot tervez az óvodapedagógus a csoporttól függően.
- Az 5-6-éveseknél egy héten két mozgásos tevékenység van, amiből az egyik felépítése lehet:
  - játék-főgyakorlat-játék vagy
  - rendgyakorlat-járás-futásgyak.-szabadgyak.-főgyak.-játék.
- A mozgáselem megtanításához szükséges eszközöket a gyerekekkel együtt készítjük elő.
- A terem átgondolt előkészítése után az óvodapedagógus pontosan elmondja, hogy mit fognak játszani. A pedagógus törekszik úgy szervezni a mozgásfejlesztő részt, hogy minden gyermek mozogjon. Az óvónő a nehéz vagy veszélyes mozgáselemek helyszínénél tartózkodik, hogy tudjon segíteni.
- A tevékenység a mozgáshoz szükséges eszközök, helyrerakásával folytatódik.
- A tevékenység mindig játékkal fejeződik be!
- Majd köralakítás
  - „levezetés, lazítás, nyújtás”
  - Egészségekre!”

Átadjuk az „utazó” Maci serleget. Természetesen minden csapat kap oklevelet. Az anyukák lányaiikkal közös ovitornán vehetnek részt. Itt zenére mozognak és az óvodai mozgásanyagot, közvetíti az erre vállalkozott óvodapedagógus. A legdinamikusabb, „legmozgásosabb” család elismerésben részesül.

---

⁶ Gaál Sándorné- Kunos Andrásné (1996): Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában. Szolnok. Szerzői kiadás, 5- 238. p. és Gaál Sándorné- Dr. Bencze Sándorné (2004.): A testnevelés mozgásanyagának feldolgozása a 3-10 éves korosztály számára Szarvas.9-217.p.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségleteinek differenciált kielégítése érdekében

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti, délutáni udvari játék és a séta során biztosítjuk.

Irányított mozgásos tevékenységet két korosztálynak heti egy alkalommal - az 5-6-7 éveseknek heti két alkalommal szervezünk különböző időkerettel, kötött formában. A gyerekek tornaruhára öltöznek, a harisnyát és az atlétát leveszik, és megfelelő tornacipőben tornáznak. A nagytestnevelés szabott időkeretének utolsó részében beépítésre kerülnek, a „Labdajátékok megalapozása óvodáskorban”- program elemei. A program teljes leírása a program mellékletében található.

A mindennapi testedzés: a **kocogás** mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyerekek szabadon határozhatják meg, az előre kijelölt futópályán. A délelőtti játék befejezéseként tartjuk, mielőtt bejönnek a gyerekek az udvarról. Az akaratereőt és az állóképességet fejlesztjük.

Hetente kétszer „**Zenés, mozgásos percek**”-et szervezünk, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak /általában 5 perces/. A **mozgás szépségének** együttes átélése jelenik meg a gyerekek számára. Az utánpótlás alapuló mozgás anyagát a gimnasztikai elemekből építjük fel: pl.: kartartások, testhelyzetek, kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból. Jól használható zene az indulók, a reneszánsz kori zenék. A tornaeszközökkel végzett mozgás szép mozdulatra és jó tartásra ösztönzi a gyermeket. Ezeket a mozgásokat a balett mozdulataiból jól át lehet emelni és jól használhatóak a zenék is. A zenés- mozgásos percek kiválóan alkalmas egy óvodai rendezvény megnyitására.

A szabadban szervezett **énekes játékok** is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését.

A fejlődés várható kompetenciái 6 éves kor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak, önállóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban, alkalmazkodnak a szerepekhez.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben, a saját testükön tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, ismerik és tudják azonosítani a gimnasztikai gyakorlatokat, esztétikusan képesek végrehajtani.
- Szeretnek futni, képesek hosszú távon kocogni.
- Léglabdával tudnak gurítani, dobni, célozni, elkapni, és labdát vezetni.
- Kislabda hajítást kidobó állásból végzik, tudnak vízszintes- és függőleges célba dobni.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Mozgásuk legyen jól koordinált, testtudatuk kialakult. Téri irányokban legyenek magabiztosak.

Mindennapos prevenciós torna tartása, a tartáshibák és a lúdtalp megelőzése érdekében

A prevenciós tornákkal **fő célunk**, hogy a deformitásokat megelőzzük.
Általános célunk pedig: hogy a szülőket is bekapcsoljuk az otthoni tornába.

Feladatunk:

- a hanyag tartás területén: -a hátizmok erősítése
  - a mellkas tágitása
  - a rövidült izmok nyújtása (pl.: hasizom)
  - a helyes járásmechanizmus megérettetése
- a lúdtalp esetében: - a talp boltozatot tartó izomzat erősítése;
  - a zsugorodott izmok nyújtása (külső boka);
  - járásritmizálás;
  - mobilizálás.

Szervezeti forma: mindennapos kötött mozgásfejlesztő torna.

A tornák időkerete (10-15 perc) rugalmasan alkalmazkodik a gyerekek életkorához, a legkisebbeknél természetesen kezdeményezés formájában valósul meg. A tartásjavító és a lúdtalp megelőző tornák naponta váltják egymást, de az óvodapedagógusok máshogy is dönthetnek.

A tornák **mozgásanyaga** megegyezik az óvodai testnevelés mozgásanyagával, csak speciális szempont alapján, célnak alárendelve vannak válogatva, illetve kiegészülve gyógytestnevelési gyakorlatokkal, testhelyzetekkel. A kidolgozott mozgásanyagot óvodánk gyógytestnevelő-mozgásfejlesztő óvodapedagógusa állította össze, több szakkönyv felhasználásával. Ezekből a gyakorlatokból, játékokból szabadon, egyéni fantázia alapján válogathatunk.

Óvodánk helyi sajátossága a prevenciós torna, mely folyamatleírással is rendelkezik.

A tervezett prevenciós torna folyamatleírása:

- Az óvodapedagógus a délelőtti játék lezárásaként közvetve kötelező, frontális formájú prevenciós tornát kezdeményez a gyerekek körében.
- Mindenki kényelmesen elhelyezkedik mezítláb a szőnyegen, padon ülve vagy törökülésben a földön.
- A torna felépítése megegyezik a módszertani útmutatásokkal. (Izmok bemelegítése, bemozgatása, játék...) A torna anyagát játékban alkalmazzuk, és változatos formában gyakoroljuk.

A fejlődés várható eredménye:

- a gyerekek megfelelő izomfűzővel rendelkeznek,
- kialakul a megfelelő- egészséges talpboltozat.

A mozgás tevékenység tematikájába beépítésre kerül a „Népijáték, néptánc az óvodában”- elnevezésű program, melynek mozgásos anyaga, a Pedagógiai Program módszertani segédanyagában található. A néptánc tevékenység időkerete egy héten egyszer lesz beépítve a délelőtti időszakban.

V/6 A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt. A környezet megszerettetése közben a gyerekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A gyerekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

Feladataink:

- A 3-6 éves korú gyerekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében.   - A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.   - A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.

A 3-6 éves korú gyermekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében

A 3- 4 éves gyermekeket elsősorban az óvodával és az ott dolgozó felnőttekkel ismertetjük meg. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a gyerekek megszeressék az óvodát. Biztonságérzetük kialakulása után megismertetjük velük az óvoda közvetlen környezetét.

Megfigyeltetjük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtögetünk terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket.

Meglátogatjuk a közelben lakó csoporttársunkat, beszélgetünk a család tagjairól.

Megismerkedünk az óvoda utcájával, épületeivel, boltjaival, az itt található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel. (virágbolt, fodrászüzlet, zöldséges, kisbolt, húsbolt, Erzsébethelyi Általános Iskola, Evangélikus Nagytemplom, játszótér, tölgyfák, gesztenye sor, ecetfa, macska, katicabogár..)

A téli időszakban iparkodunk a gyerekeknek vadállatokról készült videofilmeket mutatni. (5- 10 perceset)

4-5 éves gyermekek tapasztalt- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük meg. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtő munkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon. Tudnak gyönyörködni az évszakok növényeiben.(Liget, Szabadkígyósi Kastélypark) Összefüggéseket keresnek az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtenek, és hasznosítják őket. Rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatást végeznek. Sziklakertet gondolnak. Közös albumot az évszakról gyűjtött képekből.

Lehetőség szerint ellátogatunk egy családhoz. Családi képeket nézegetünk. A gyerekek bemutatják családtagjaikat és az otthonukat.

Ellátogatunk az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe. (étterem, Mezőker, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Gyermekorvosi Rendelő, Batsányi üzletsor- kozmetika, fodrászat, Jézus Szíve kistemplom). Megcsodáljuk a környezetünkben található esztétikai alkotásokat. (Szent István szobor, Kenyérgyári dombormű, Angyalos-kút.) Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait, a felfestett gyalogos átkelő helyen is. Megismerjük a személy- és teherszállító járműveket. Ellátogatunk a buszpályaudvarra, utazunk helyi járatos buszon. Lehetőség szerint a mentőállomásra is ellátogatunk.

Háziállatokkal, madarakkal, bogarakkal ismerkedünk, amelyek az óvoda tágabb környezetében találhatók. (kutya, baromfi, teknősbéka, béka, hangya)

A téli időszakban lehetővé tesszük, hogy a gyerekek vadállatokról szóló videofelvételt, életkornak megfelelő internetes tudástartalmakat nézhessenek. (10-15 perc)

5-6 éves gyermekek megismerkednek az óvoda tágabb környezetével, felfedezik az évszakok szépségeit, a színek árnyalatait, a környezet szennyeződéseit, a növények fejlődési feltételeit. (REÁL Raktáráruhá, Téglagyár)

A gyerekek akváriumot vagy floráriumot gondolnak. Csíráztatnak, és növényeket ültetnek. Folyamatosan gondozzák az óvoda kispatakja melletti sziklakertet. Ha lehetőség van rá töosztással, szaporítanak növényeket. Csoport kirándulással ellátogatunk a Szarvasi Arborétumba, ahol tavasszal megcsodáljuk az éppen nyíló tulipánfát. Sétálunk az élővíz csatorna partján, gyönyörködünk a szomorúfűzfában. A gyermekekkel gyógyfűveket, mezei virágokat, ismertebb vadon termő növényeket ismertetünk meg a közeli bányatavaknál. **A szülők bevonásával megszervezzük a Takarítási Világnapot (09. 23), a Víz Világnapiját (03. 20), az Állatok Világnapiját (10. 04), és a Madarak és Fák Napját (05. 10).**

A gyerekek egyszerű kísérleteket végeznek a növényekkel, állatokkal: pl.: földigilisztafarm, katicabogár altatása, valamint a vízzel, levegővel, talajjal is végeznek megfigyeléseket.⁷

A gyerekek megismerik a felnőttek munkáját, többféle munkahelyre látogatunk el velük, éppen attól függően, hogy melyik szülő tud bennünket fogadni.

A természet kincseit őrző sarokban a gyerekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett a **napszak- bemutató táblát** is önállóan kezelik.

Gyerekekkel középületekbe látogatunk: Munkácsy Mihály Múzeum és Emlékház, Jókai Színház, Csuta és Jankay Galéria, Miva Bölcsöde, Vasútállomás. Megcsodáljuk a környezetünkben található esztétikai alkotásokat (Kossuth szobor, Szobor sétány, Halas kút). Megismerjük a közlekedési jelzőlámpát, lehetőség szerint ellátogatunk a Rendőrségre, utazunk hajón a szarvasi holtágon, és kilátogatunk a békéscsabai repülőtérre. Ha meghívást kapunk megtekintjük a békéscsabai Önkormányzati Tűzoltóságot.

Környezetünkben található háziállatokat nézünk meg, megfigyeljük, hogy hol élnek, mit esznek. Összehasonlítjuk őket a többi ismert állat környezetével, életmódjával. (ló- lovarda, sertés, szarvasmarha- kétegyházi tanya, Dévaványa).

Videofelvételen bemutatjuk a vadon élő állatok környezetét, életmódját. Ha lehetőség van rá, ellátogatunk a dévaványai Tűzokrezervátumba, a Hortobágyi Nemzeti Parkba, a Szegedi Vadasparkba.

Városunk múltjával ismerkednek. Ellátogatunk a Szlovák Tájháza, a Munkácsi Mihály Múzeumba, sétát teszünk a régi épületek között

.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében **mikrocsoport**ban történik, a közvetlen tapasztalat és élményszerző séták, tevékenységek alkalmával. Ezt a foglalkoztatási formát csak akkor tartjuk be, ha a feldolgozásra szánt anyag közel van az óvodához. Pl.: a fodrászüzletbe mikrocsoportosan látogatunk el, de a Tűzoltóságra együtt és egyszerre megyünk el. **Mindent a saját környezetében mutatunk meg!**

Hetente egy természeti, emberi vagy tárgyi környezeti téma megfigyelését tervezzük!

Törekszünk arra, hogy a projektekhez **gyűjtőmunka** társuljon. A délutános óvodapedagógus megérkezése után a délelőtti óvodapedagógus a hét 2- 3 délelőttjén

10- 12 gyermekkel megfigyelteti a tervezett témát. Nincs körbeületes környezet, csak tapasztalat útján szerzett tanulás.

---

⁷ Ötletzsák gyűjtemény az óvodai környezet- és természetvédelmi neveléshez.(1995): Szolnok Tisza Klub, 6-40p

Az **élmények egyeztetésére** az alvás előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

Évszakonként megpróbálunk egy alkalommal **erdei óvodai programot** megszervezni.

Iparkodunk minél több **videofelvételt** vagy **fotót** készíteni a közvetlen tapasztalatokat közvetítő felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket. A szülőknek évszakonként fotókkal egybekötött albumot készítünk, hogy ők is lássák, hogy mi mindennel találkoztak, mit tanulhattak a gyerekek egy évszak projekt teljesítésével. Az élmények felidézése érdekében a gyerekek közreműködésével készítjük az **évszakai albumot**. Gondoskodunk arról, hogy az album a gyerekek közvetlen környezetében legyen, és minél többször nézegethessék azt.

A „**Mackó- tanyá**”- ban a természetes környezetükben nem látható állatokról, növényekről készült ismeretterjesztő filmeket nézhetnek.

A környezet megszerettetése áthatja az óvoda mindennapjait. A tevékenység alapelve: „**Szeressd, ismerd, véd a környezetet!**” szemlélet megerősítése. Kirándulunk oda, amiről beszélgetünk, énekelünk arról, amit látunk. Kert-, növény-, állatgondozást vezettünk be a gyerekek körében.

A **környezet mennyiségi, alaki, nagyságbeli szemlélet alakítására** a mikrocsoportos séták is lehetőséget adnak. Tapasztalat útján tanulnak a gyerekek. Nincs kötött, frontális jellegű matematikai foglalkozás. Az ilyen jellegű **játékok** konkrét csoportra lebontott **gyűjteménye** a **9. számú mellékletben** van.

A gyerekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat – és ismeretszerzés során

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermekekkel való személyes beszélgetésre. Így minden gyermekre oda tudunk figyelni, minden kérdésre tudunk válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan alkalmas a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének a fejlesztésére. A valós élethelyzetek természetes módon lehetővé teszik, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérést, tudakozódást, üzenetközvetítést.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés várható kompetenciája 6 éves kor végén

- Egész mondatban válaszolnak a feltett kérdésre.
- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik a környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket. Tudják a Mentők (104), a Tűzoltók (105), és a Rendőrség (107) telefonszámát, és a központi segélyhívó számát (112).
- A tárgyakat meg tudják számolni legalább 10-ig, 10-es számkörben biztonsággal számolnak, tudnak összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma, és szín szerint. (Alapműveletek előkészítése).
- Megkülönböztetik a tő- és sorszámokat, tudnak így megszámlálni is.
- Ismerik és felismerik a geometriaformákat.
- Megkülönböztetik a jobbra-, balra irányokat, értik a helyeket, kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, közé stb.).
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Az ok-okozati összefüggéseket felismerjék, a logikai gondolkodásuk életkoruknak megfelelő legyen.

V/7 Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Feladataink:

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása.   - A munkaeszközök használatának megtanítása.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, **elsősorban önmagukért**, majd a közösségért végzik. Kezdetben sokat segítünk, később teljesen **önállóan**, egyedül **tevékenykednek**. Műhelymunkák során mindegyik munkafajtnál mintát adunk az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk, hogy a gyerekek minél többször átéljék a munka örömet, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az „**AHA, rájöttem, meg tudom csinálni!**” érzés önálló munkára serkenti a gyerekeket. Törekszünk arra, hogy értékelésünk buzdító, megerősítő legyen, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. **A teljes önállóság elérése érdekében az önkiszolgálást minden területen önállóan végzik a gyerekek.**

A **3-4 éves** gyerekek az óvodapedagógust figyelve vesznek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, a falevelek elszállítását, a nagycsoportosok növénygondozását, közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében.

A **4-5 éves** gyerekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a **segítői** munka, amit akkor vezetünk be amikor a gyerekek már készség szintjén ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait.. A segítői munkát az étkezési feladatok elvégzésénél is bevezettük.

Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit, pl.: ajándékkészítés a kicsiknek, jeles napok, rendezvények előkészítése... stb.

Lehetőséget adunk növény és állatgondozásra. A gyerekek közreműködnek az élősarok gondozásában, a virágoskert ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában.

A segítségünkkel lehetőséget adunk akvárium, madáretető gondozására.

Az **5-6—éves** óvodások önállóan végzik a segítői munkát. Közösén eldöntik a munka megosztását. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek.

Önállóan végzik a környezet szépítő munkát, játéktisztítást, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segítenek a kicsik öltöztetésében, meglepetéseket készítenek nekik.

A növény- és állatgondozást úgy irányítjuk, hogy a gyerekek minél több műveletet önállóan tudjanak elvégezni. A kerti szerszámokat önállóan használják. Minden évszakban segítenek a járdák, utak tisztításában. A termések összegyűjtését együtt végzik a felnőttekkel.

Segítői munkát bármely feladat elvégzéséhez kapcsolhatjuk. Például: segítőt választunk virággondozásra, az öltöző rendjének biztosításához, a hal etetéséhez, a mosdó feltörléséhez.

A leghosszabb munkafolyamatunk a közös ünnepi készülődés.

A munkaeszközök használatának megtanítása műhelymunkák során

Minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor megmutatjuk a gyerekeknek, hogy hogyan kell az eszközökkel bánni. Segítünk abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segítjük azzal, hogy minden munkajellegű tevékenységnek kialakítjuk a **szokásrendjét**. Felhívjuk a gyerekek figyelmét a munkaeszközzel okozható balesetek forrásaira!

A fejlődés várható kompetenciái 6 éves kor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a segítői munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Teljes aktivitással vegyenek részt a feladatokban. Feladatvégzésük legyen pontos, időben jól határolt.

VI. A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE

VI.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, érvényesíti az intervenciós gyakorlatot: családhoz illesztett segítségnyújtást. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusainknak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Az óvoda

körültekintően szervezi meg az együttműködés formáit, amely az információk áramlását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.

Óvodánk nyitott az érdeklődő szülők felé, nem tartunk nyíltnapot, hanem nyílt óvodai élet a jelszó, óvodai életünkben bármikor betekintést kaphatnak.

A kapcsolattartás formái:

- családlátogatás, (Még az óvodába kerülés előtt.)
- lehetőség szerint anyás beszoktatás,
- napi kapcsolattartás, (Gyermekekkel történt napi lényeges esemény.)
- szülői értekezletek, demonstráló eszközökkel,
- szabad bejárás folyamatos lehetősége, (Egyszerre csak egy szülő „látogathat” kiscsoportban nem támogatjuk ezt a lehetőséget.)
- félévi beszélgetés-tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, (A gyermek egyéni dokumentuma alapján végzett korrekt tájékoztatás.)
- a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások,
- igény és elégedettségi vizsgálatok, (Kialakulóban van.)
- szülői munkaközösségi megbeszélések.

A szülői munkaközösség tagjai: minden óvodai csoportból 1 szülő.

A szülői munkaközösséggel kapcsolattartó személy: óvodavezető

VI.2. Az óvoda és az iskola

Törekszünk a körzeti iskolával (Erzsébethelyi Általános Iskola) olyan tartalmas kapcsolatot kialakítani, ami segíti gyermekeink zavartalan iskolakezdését.

Kölcsönös érdeklődésünk hozzájárul, hogy egymás nevelési céljait, elképzeléseit jobban megismerjük és megértsük. A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, értekezletek, tájékoztatások a gyerekek fejlődési ütemeiről, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, nyílt napok, szülői értekezletek. Kapcsolattartó személy: óvodavezető

Az óvoda és a művészeti iskolák, együttesek

Erősítjük kapcsolatunkat a szomszédos –Erzsébethelyi Ált. Isk.- iskolában működő művészeti csoportokkal /néptánc csoport, citera zenekar, színjátszó csoport, énekkar stb. /.

A művészeti iskolák által kiírt rajzpályázataikon mindig részt veszünk.

Partneri kapcsolataink:

- Bartók Béla Zeneiskolával
- Hétpróbás Néptánc Iskolával

Kapcsolattartó személy: 1 fő óvodapedagógus-

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, együttműködési megállapodások megkötése, látogatások, megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel.

VII. SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS

Szlovák nyelvi nevelés a Mackó-Kuckó Óvoda, székhely intézményében (Békéscsaba Orosházi út 56.), egy csoportban folyik. Heti egyszer tervezett foglalkozás formájában, a hét többi napjain spontán nevelési szituációkban lelhető fel.

Helyzetkép:

Óvodánk Békéscsaba V. kerületében Erzsébethelyen, nagyrészt szlovák hagyományokkal rendelkező Jamina városrészben helyezkedik el. Sajnos szlovák nyelven csak az idősebb korosztály beszél. A fiatalabbak közül sokan értik, de nem beszélik a nyelvet. Gyermekük úgy kerülnek óvodánkba, hogy csak itt hallanak szlovák szót, de igénylik, sőt kedvelik, mikor megismernek egy-egy jó ritmusú mondókát, vagy kellemes dallamú dalocskát.

Óvodánkban egy szlovák nyelvi képesítéssel rendelkező óvodapedagógus van, aki a saját csoportjában, nyújt lehetőséget a szlovák nyelv játékos megismerésére.

Nevelésünk rendszere:

A szlovák óvodai nevelésünk szerves része egységes nevelési rendszerünknek, amely az óvodai nevelés alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait. Az óvodás gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve törekszünk a szlovák nyelv megszerettetésére és a kulturális hagyományok átörökítésére, erre a gyermekek a leghivatottabbak.

Célunk és feladatunk:

Ébresszük fel a gyermekekben a szlovák nyelv megismerésének igényét, a szlovák nyelv iránti érdeklődésüket. Teremtsünk játékos szituációkat és használjunk ki minden lehetőséget a napi tevékenységek során a nyelv elsajátítására és gyakorlására.

- gondozási feladatoknál (mosdóztatás, étkezés, öltözködés során)
- nevelő munkánk során ismertessük meg gyermekeikkel szlovák énekes, mozgásos játékokkal, mondókákkal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- a gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája és nyelve iránt;
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a kisebbség nyelvén közvetíteni;
- tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben;

- ismerkedjen meg a helyi kisebbségi szokásokkal, hagyományokkal és a tárgyi kultúra értékeivel;
- tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését;
- ismerjen a kisebbség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.

A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve

- *A nemzetiségi nevelés-oktatás megszervezése,*
- *a nemzetiségi nevelésben-oktatásban való részvétel*

- A nemzetiségi nevelés-oktatás - a magyarországi köznevelési rendszer részeként - megvalósítja az iskolai nevelés-oktatás általános céljait és feladatait, és e mellett biztosítja a nemzetiség nyelvének tanulását, a nemzetiség nyelvén való tanulást, a nemzetiség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományörzést és hagyományteremtést, az önismeret kialakítását, a nemzetiségi jogok megismerését és gyakorlását.
- A nemzetiségi nevelés-oktatás segíti a nemzetiséghez tartozó tanulót abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a nemzetiség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.
- A nemzetiségi nevelés-oktatást folytató intézményekben fontos, hogy a tanuló számára nyilvánvalóvá váljon a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei, és alakuljon ki a reális nemzetkép és nemzetiségkép. Fontos az is, hogy a tanuló felismerje az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerje a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és nemzetiségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.

- A/Nemzetiségi óvodai nevelés

- A nemzetiségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelés magába foglalja a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítését, valamint a nemzetiségi identitás megalapozását és fejlesztését.
- Az anyanyelvű (nemzetiségi nyelvű) óvodában az óvodai élet tevékenységi formáiban a nemzetiség nyelvének használata érvényesül.
- A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodában mindkét nyelv, a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv fejlesztését szolgálja. A két nyelv használatának arányát a pedagógiai programban kell meghatározni úgy, hogy annak az óvodai nevelési év első hónapjában az érintett gyermekek nyelvismerete vonatkozásában végzett felmérés adataira kell épülnie.
- A magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelést folytató óvodai nevelés keretében az óvoda pedagógiai programja tartalmazza a roma/cigány kultúra, művészetek és hagyományok értékei közül azokat, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodnak.
- A nemzetiségi óvodai nevelés hazánk egységes köznevelési rendszerének része.

- Az irányelv meghatározza a magyarországi nemzetiségi nevelést biztosító óvodákban folyó sajátos pedagógiai munka célját és feladatait. Kitér az óvodai élet megszervezésének elveire, a nemzetiségi óvodai nevelés formáira és a fejlődés jellemzőire az óvodáskor végére.

- I. A nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata

- A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.
- A nemzetiségi nevelés célja és feladata, hogy
  - biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára;
  - ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat;
  - készítse fel a gyermeket a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására;
  - segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.
- A nemzetiségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét - minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánpótláson alapuló nyelvelsajátítást.
- A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak heti- és napirendjét.
- A magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelést folytató óvoda tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepelnek a roma/cigány játékok, versek, mesék és dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág kap helyet. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a roma/cigány táncművészet megismertetése.

- II. A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodában jellemzően a nemzetiség nyelvén kell szervezni a gyermekek óvodai életét.
- A nemzetiségi óvoda nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
- A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodának a nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.
- Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

- III. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként

- a) a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt;
- b) életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a nemzetiség nyelvén közvetíteni;
- c) tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben;
- d) ismerjen a nemzetiség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is);
- e) ismerkedjék meg a helyi nemzeti szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

Törvényi szabályozás:

- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII.12.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve- Oktatási Hivatal

A SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS KONKRÉT TARTALMA:

A nemzeti óvodai nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

A szlovák nemzeti nyelvi nevelés a gyermekek életkorának, és egyéni érdeklődésének megfelelően kötetlen formában az egész hétre kiterjed (kifejezések, köszönések). Köött formában a dalos népi játékok, mozgásos tevékenységek, ismeretszerzések során kerül megvalósításra.

Az alábbi évkörök szerint történő anyagbontás az óvodai élet tevékenységformáira épül, melynek kiindulópontjai a Környező világ megismerése, megszerettetése témakörei, amelyre szorosán épül föl a többi tevékenységforma feldolgozandó anyaga.

A szlovák nyelvi nevelés megtervezését évszakok szerinti lebontásban, témaköreikben ahhoz illeszkedően tesszük, amilyen tevékenységeket magyarul is végzünk.

ŐSZ (jeseň)

<u>Téma</u>	<u>Témához kapcsolódó versek, mondókák, kifejezések</u>
Bemutakozás (Predstavenie)	„Ako sa voláš?“, „Volám sa....“ „Mám štyri roky...“ „Ruky, ručičky“

Család (Moja rodina)	Moja mamička, môj otec, môj brat, moja sestra, chlapec, dievča
Köszönés (Podzravenie)	Dobrý deň prajem, Ahoj, Ahojte, Dovidenia „Stojí vŕba”
Ősz (Jeseň)	Jesenné počasie, zeleniny, ovocie, fabry „Hruška, hruške, „Prší, prší“, „Fúkaj, fúkaj“
Állatok (Zvieratá)	sliepočka, kôň, sviňa, pes, mačička, kohút, krava „Na dvore biva...”
TÉL (zima)	
Tél (Zima)	Zimné počasie, farby, obliekanie
Testünk, testrészek (Naše telo)	„Hlava, ramená, kolená, palce“
Téli ünnepek (Zimné sviatky)	Vianoce, Nový rok, Silvester, Príde Dedo Mráz „Vítaj nám stromček náš..” Príde Dedo Mráz
Számolás (Počítat')	„Jeden, dva, tri.....“
Fogmosás (Umívame zuby)	Prosím si zubnu pastu-Nech sa páči-Dakujem pekne!
TAVASZ (jar)	
Tavaszi (Jar)	Jarné obliekanie, počasie, farbe, kvety „Hrej slniečko hrej!”
Közlekedés (Doprava)	Na ceste auto, autóbus Vo vode loď Vo vzduchu helikoptéra, lietadlo Na železnici vlak
Állatok (Zvieratá v poli, v lese)	Zajac Medveď, líška, vlk „Medveďku, daj lapku....”
A hét napjai (Tížd'ň)	„Tížd'ň má sedem dní...”

NYÁR (leto)

Nyár (Leto)

Počasie, obliekanie, farbe, ovocie, zelenini, farbe, kvety

„Zasmej sa slniečko....”

„Malička som....”

Igyekszünk a gyermekek életébe játékosan beépíteni a szlovák nyelvi nevelést, képekkel, dalokkal, mondókákkal motiváljuk őket. A napi rutinban is megjelenik a szlovák nyelv, úgy mint a köszönési formák, „köszönöm szépen”-„kérem szépen”, vagy például hogy fogmosásnál is szlovákul kérjenek fogkrémet.

VIII. SZOLGÁLTATÁSOK

- A családok hitéletét tiszteletben tartjuk, melynek teret adunk intézményünkben bibliai hitoktatás keretében, evangélikus lelkész, katolikus hitoktató által.
- BOZSIK Országos labdarugó utánpótlásképzés- ingyenes szolgáltatás

IX.A PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA

A program sikerkritériumát „A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén”-címmel kiemelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje és az óvoda nevelési céljainak megfelelő munka.

A program működését tervező, elemző és értékelő dokumentumok

Szakmai dokumentumok, amelyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést:

-Az óvodavezető pedagógiai, működési terve (időkerete: 1 év)

Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített terve között

-A gyermekcsoport nevelési terve

tervezési és értékelési időkeret : félév

-A gyermekcsoport tevékenységi terve

tervezési és értékelési időkerete: negyedév (évszakonként)

-Eseményterv, szervezési munka

tervezési és időkerete: 1 hónap

Ezek a dokumentumok a csoportnaplóban található, melyek tartalmazzák a jeles napokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat és az eseményekkel járó szervezési munkákat.

-Gyermektükör

tervezési időkerete: anamnézis felvétele óvodába járás előtt, a gyermek képességeinek, tulajdonságainak diagnosztikája beszoktatás végére, az egyéni fejlesztési tervek, s azok értékelése félévente történik. (Az anamnézist és az információt gyűjtő

kérdőívet célszerű a családlátogatáson kitölteni, a gyermekek fejlettség szintjének regisztrálását, pedig érdemes elvégezni a beszoktatás befejezésére, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.)

A nevelőmunka ellenőrzése

Az óvodapedagógus elsősorban önmagát ellenőrzi, és saját munkáját értékeli. Valamennyi problémás nevelési helyzetben törekszik az óvodapedagógus párjával együtt elemezni a történeteket.

A szakmai munka és működés ellenőrzését az óvodavezető végzi a Pedagógiai-működési éves munkaterv mellékletében kidolgozott ellenőrzési terv szerint. A vezető olyan ellenőrzést végez, mely minden dolgozót érint és mozgósít az ellenőrzési folyamatban. Az ellenőrzés nyitott formájú, mely évenként hasonló folyamatszabályozott rendszerrel működik.

Ellenőrizni csak azt lehet, amire léteznek előírások.

Az ellenőrzés tárgya:

- a dokumentumok,
- a gyermekek szokás- és szabályrendszere, normák és
- a programban meghatározott „fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén „sikerkritériumok”.

Az ellenőrzés folyamata évenkénti ciklusban:

- A vezető a folyamatos információgyűjtése, valamint a nevelési év értékelései, ellenőrzési dokumentumai alapján eldönti az ellenőrzés témáját, és a munkaterv részeként elkészíti a folyó évre szóló ellenőrzési tervét.
- Az ellenőrzési terv tartalmazza az ellenőrzés témáját, a törvényi hivatkozásokat, a nevelőtestület teljesítési szintjéhez tervezett siker kritériumokat és az ellenőrzéshez használt dokumentumokat, módszereket és eszközöket.
- Az intézményvezető az évnyitó értekezleten ismerteti az elkészített ellenőrzési tervét. Az ellenőrzéshez elkészített dokumentumokat, eszközöket bemutatja és értelmezi.
- Az óvodavezető az ellenőrzést a tervezettnél megfelelően elvégzi. Gondoskodik arról, hogy az egy csoportban dolgozó szakemberek együtt vegyenek részt az ellenőrzés teljes folyamatában. (Ha az ellenőrzés tárgya a dajkára is vonatkozik, ő is részese az ellenőrzés teljes folyamatának.)
- Az ellenőrző személy az ellenőrzés befejezése után – egy-két napon belül – nyilvánosságra hozza vezetői feljegyzéseit, észrevételeit, és az ellenőrzöttekkel ismerteti.
- Ha az ellenőrzött személy nem ért egyet az ellenőrzés minősítésével, az ellenőrzést megismétlik a nevelőtestület által meghatározott külső vagy belső szakemberrel.
- Az ellenőrzés befejezését követően a teljes ellenőrzés anyagát lefűzi, s közösen megbeszélte helyen úgy tárolja, hogy az óvoda dolgozói elolvashassák.

A nevelőmunka értékelése

A nevelési program értékelését a következőképpen tervezzük meg:

Összegző, irányított önértékelés 2-4 évenként

Elemezzük az óvoda adottságait:

- Vezetés
- Stratégia (Hosszú távú intézményi tervezés)
- Emberi erőforrások
- Közvetett partnerkapcsolatok és erőforrások
- Folyamatok

Elemezzük az óvoda eredményeit:

- A közvetlen partnerek elégedettségével kapcsolatos eredmények
- A munkatársak elégedettségével kapcsolatos eredmények
- A társadalmi hatással kapcsolatos eredmények
- Kulcsfontosságú eredmények

Az óvoda tartalmi munkáját elemző helyzetfeltáró értékelések lehetőséget adnak az óvoda önmeghatározására. Az eredményeket és a hiányosságokat segítik összegezni. Irányt mutatnak a további fejlesztéshez.

A program egy-egy részterületének fejlesztő, innovatív értékelése évenkénti ciklusban.

Az óvodában olyan értékelési rendszer kidolgozása a cél, mely mozgósítja, és érdekeltté teszi a nevelőtestületet a közös értékelési folyamatba történő bekapcsolódásba. Biztosítja az információk eltárását, és elindítja a javítási folyamatokat.

Az értékelés területei lehetnek: pl.

- a gyermekek egészséges életre nevelése,
- a gyermekek érzelmi, szocializációs nevelése,
- a program bármelyik tevékenysége, és annak tárgyi, személyi feltétele,
- az óvoda játékfeldfogása, a program tanulásfelfogása, stb.

A fejlesztő, innovatív értékelés folyamata

- A vezető az előző nevelési év teljes folyamatának megfigyelése, ellenőrzése alapján hiányosságokat tár fel. A feltárt elemzés vezetői ajánlást készít, melyet a nevelőtestületnek bemutat. A vezetői ajánlás tartalmazza a hiányosságok pontos

leírását, a célmeghatározást, a hibajavítást segítő sikerkritériumokat. Javaslatot tesz módszerekre, eszközökre, melyekkel a belső értékelés levezethető és az adatok feldolgozhatók.

- A vezetői ajánlást átadja a megbízással rendelkező óvodai értékelő munkaközösségnek, vagy teamnek, akik négy szakaszból álló értékelési tervet készítenek a javaslatok alapján. Ez a terv cselekvési sort, felelősöket, résztvevőket, határidőt és az értékeléshez szükséges feltáró adatlapokat, feljegyzéseket tartalmaz.
- A belső értékelő munkaközösség (team nevelőtestületi szinten a munkatervet bemutatja, véleményezteteti és elfogadtatja. Ha a munkaterv teljesítésével probléma merül fel, akkor a nevelőtestület átdolgozásra is javasolhatja.
- A munkaterv elfogadása után a feltáró értékelést az értékelési terv alapján a résztvevők és a felelősök elvégzik.
- A belső értékelő munkaközösség / team a feltáró munka összefoglalását a kitöltött adatlapok szerint elvégzi, s mindezt írásban rögzíti. Az összefoglalóban csoportonként megfogalmazza a javítandó feladatokat.
- Minden csoport külön-külön saját intézkedési tervet készít, melyet a belső értékelő munkaközösség / team hagy jóvá.
- Az intézkedési tervben rögzítik a cselekvési lépéseket, a módszereket, eszközöket, a felelősöket, a határidőt, és azt hogy mit, mivel dokumentálnak.
- A belső értékelő team az eredményeket összeveti a rögzített sikerkritériumokkal, elkészíti az eredmények listáját, s azt mindenkinek ismerteti, és írásban rögzíti.

Az óvodánk belső elemzési, értékelési rendszerének kiindulási pontja az óvodapedagógusok önelemző, önértékelő munkája. A program szellemében járunk el, így az önfejlesztő elemzéshez is alkalmazzuk a program kiindulási pontjaiban megfogalmazott elveket.

„Ismerje és tudja értékeit, de azt is tudja, mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden feszültség nélkül.”

Az óvodánk dokumentumelemzéséhez, a nevelőmunka feltételeinek vizsgálatához, a nevelő – fejlesztő munka értékeléséhez elegendők a közvetlen beszélgetések, az óvodapedagógusok önellenőrző, önelemző értékelései az **Óvónői tükör** és az **Óvodatükör**.

A nevelőmunka minőségbiztosítása

A minőségfejlesztés célja az óvodai pedagógiai tevékenység szakmai minőségének fejlesztése, és az intézményünk nevelési hatékonyságának növelése.

Az óvodánk a következő feladatok ütemezését tervezi meg a jövőben saját képességeinknek a figyelembevételével:

- A minőségfejlesztési feladatok végrehajtásához tervezzük meg a bevezetési stratégiai tervét, és ennek alapján az évenkénti minőségfejlesztési munkatervét.
- A partnerközpontú működés bevezetéséhez szükséges felkészítő továbbképzéseket tervezzük meg, és a szakirodalom közös megismerését, feldolgozását segítő nevelési értekezleteket készítünk elő.
- A minőségfejlesztési feladatok elvégzéséhez alakítsuk meg a támogató szervezetet, és készítsük el az óvoda új, szervezeti, irányítási struktúráját.
- Az óvodavezetés, a támogató szervezettel közösen készítse el a programhoz szükséges erőforrás szükségletet.
- A támogató szervezet tervezze meg a nyitott önértékelés teljes tartalmát, módszereit, eszközeit és a mérési eredmények feldolgozásának módját.
- A támogató csoport végezze el a partnerek azonosítását, listázását és a kapcsolattartás módját.
- A partnerek igényeinek és elégedettségének felméréséhez készítsen mintavételi eljárásrendet.
E szabályzat alapján vezesse végig a felmérést.
- Az igények elemzését végezze el: gyűjtse össze az igényeket, helyezze fontossági sorrendbe, hasonlítsa össze a nyitott önértékelés eredményeivel, mutassa ki az azonosságokat és az eltéréseket.
- A célok és prioritások meghatározása, illetve módosítása – szükség esetén még a nevelési programban is. Küldetésnyilatkozat meghatározása.
- Minden egyes célra intézkedési tervek készítése, rövid, közép és hosszú távú időegységekre lebontva.
- Intézkedési tervek megvalósítása, értékelése, valamint szükség esetén korrekációs tervek készítése.

- Az irányított önértékelésre vonatkozó eljárásrend meghatározása.
- Szervezetfejlesztési munkaterv készítése. A szervezeti kultúra helyzetelemzése, a szervezeti célok meghatározása és a további feladatok kijelölése után intézkedési tervek készítése.

Az óvodában folyó nevelőmunka mérése

Az ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben mérőeszközként a megfigyelési technikákat alkalmazzuk. Ezek lehetnek kódolás nélküli és kódolós technikák: naplóvezetés, feljegyzés, teljes jegyzőkönyv-készítés, szelektív jegyzőkönyv-készítés, becslési skálák, jelrendszerek és kategóriarendszerek.

- A felnőttek körében mérési eszközünk a vizsgálati módszerek csoportjába tartozó kérdőívek és az interjúk.
- A gyermekek társas helyzetének vizsgálatához évenként kétszer szociometriai mérést alkalmazunk.
- A gyermekek ismeretének, képességének, szokásainak megfigyeléséhez projektrendszerű rajzos megfigyeléseket végzünk.
- A minőségfejlesztési munkához felhasználjuk azokat a minőségfejlesztési módszereket, eszközöket, amelyekkel információt gyűjthetünk, praktikusan tervezhetünk, elfogulatlanul elemezhetünk, és ok-okozati feltárásokat végezhetünk.
- Az életpálya modell elvárásainak megfelelően az óvodavezető a csoportlátogatások során a 8 kulcskompetencia alapján értékeli a pedagógusok nevelőmunkáját.
- Felerősödött az óvoda- iskola átmenet kérdése, hangsúlyos elv intézményünkben, ahogyan az óvoda „iskolásításának” tilalma is. Fontos elv a kompetencia alapú oktatás- nevelés.

TELEPHELY ÓVODA- HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA:

FÁBIÁN KATALIN- TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM- adaptált program:

I. A TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott program (HOP) alapján történhet. Óvodákban az óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését, és az óvodai nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. Kiemelt figyelmet fordít az egészségmegőrzés szokásainak megismertetésére, környezettudatos magatartásának kialakítására, ill. a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítására.

A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, és szociális lény aktivitását. A gyermek fejlődő személyiség fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés-az érés-sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Óvodánk, mint nevelő intézmény, s mint ilyen, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, mi nem passzívan szemléljük ezt a fejlődést, hanem lehetővé tesszük, elősegítjük azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. Óvodai nevelésünk a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési, és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra, és kommunikációra kívánjuk képessé tenni óvodás korban a gyermekeket.

A kooperáció és a kommunikáció intézményünkben lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magában:

A kooperáció konkrét tartalma: a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésen alapuló megteremtése.

A kommunikáció konkrét tartalma: a közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését, és értékelését szolgálják. Az óvodánk a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek közt tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akárhogyan is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét nálunk is „eltérő kulturális színvonalon” a családok teljesítik. Óvodánk nem csupán kiegészítő szerepet játszik az

elsődleges szocializáló folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződnie kell. Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése, ami esetünkben a tevékenység központú óvodai nevelés célja:

A 3-6 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

1. a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és azokon keresztül
2. az életrevaló felkészítést a tevékenységek által, és azokon keresztül.

Pedagógiai programunk-az óvodás gyermekek szociális életképessége növelése érdekében-fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi. A nevelési alaphelyzet mindenek előtt intézményünkre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerébe és által létezik. A nevelés, mint „tudatos értékválasztást” a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítjuk meg, melyek közben a gyermek fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3–6 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő, rendszeres tevékenységeket, úgy kell értelmezzük, mint a pedagógiailag meghatározott szocializáció igazi determinánsait. Óvodai programunk nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekint a nevelés alapformáinak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyerekeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

Mire orientálhat az óvodánk? A szélesen értelmezett életfeladatokra. Óvodánk feladata tehát nem a szűken vett iskolai feladatokra való felkészítés. Mi azt állítjuk, hogy az élet feladatokra orientálás az igazi tennivaló. Azt mondjuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységet, csak a tevékeny életre alapozott nevelő munka útján valósítható meg.

Nevelési célunk elérésének feltételei:

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermekek szükségleteinek, tevékenységeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani. Szemléletünk fokozottan figyel az inklúzív, integrált, interkulturális nevelésre, a hátránycsökkentésre, a nemek társadalmi egyenlőségének támogatására.

1. A szükségletek szerepe a nevelési cél érdekében:

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személy és tárgyi környezetnek óvodánkban meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a családok életében és a családi nevelésben bekövetkezett változásokat. A családi hatások legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a

„társadalomba való bevezetés” feladatait. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyerekekhez, a gyerekeknek a családokban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánunk neki a családi életben belül.

A családi nevelés mellett óvodánkban igen nagy szerepe van (lehet) az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítjuk, építjük, kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

Az óvoda tehát nem a spontán szocializációnak, hanem a pedagógiaiilag determinált szocializációnak a színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettség érzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Óvodapedagógusaink nagyon eltérő érzelmi kíváncsisággal találkoznak. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyan úgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Óvodánk igyekszik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket lehetővé tenni, hozzájárulni a gyermekek boldog alaphangulatának kifejlődésének és ezzel együtt a másik megértéséhez.

Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), sajátos nevelési igényűek rendelkeznek vagy halmozottan hátrányos helyzetűek óvodánkban különösen sok figyelmet, és megértő nevelői magatartást igényelnek.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, habilitációs, rehabilitációs tevékenységek

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű- az egyéb pszichés fejlődészavarral küzdő beszéd fogyatékos gyermekek óvodai nevelésében, amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda.

Óvodai nevelési programunkban valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat. Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleménybe foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint. Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.

Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza. A habilitáció általános célja: a sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása.

Fő területei:

- észlelés fejlesztése
- motoros készségek fejlesztése
- beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése
- szociális készségek fejlesztése
- kognitív készségek fejlesztése

A rehabilitáció részben a többi gyermekekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni, vagy kis csoportos formában valósul meg.

Feladatunknak tekintjük a tehetséggondozás megvalósítását, az érintett gyermekek körében.

- A gyermek önértékesítő törekvései mellett az önkifejezésnek is nagyobb teret biztosítunk. Fontos a normarendszer megalapozása, a gyermek szűkebb- tágabb környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést elősegítő nevelői attitűd.

- **Diabétesszel élő gyermekekkel kapcsolatos eljárások:**

- az intézményvezető feladatai az egészségügyi ellátás keretében
- 62. §
- 1a) A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény vezetője **a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesszel élő gyermek**, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a szakgimnázium ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.
- (1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja
- a) **a vércukorszint szükség szerinti mérését,**
- b) **szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.**
- (1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását
- a) **olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy**
- b) iskolaorvos vagy iskolavédőnő útján biztosítja.
- (1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.

- (1e) Az intézmény vezetője az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló **speciális ellátási eljárásrendet alakít ki.**

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetén felmerülő eljárás:

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekeknél, amennyiben a gyermek állapota lehetővé teszi, és a szülő igényli, az óvodának biztosítania szükséges óvodai tevékenységeket leíró segédanyagokat (színezőket, mese, dalanyag ajánlásokat, logikai feladatokat, mozgásanyag ajánlásokat stb.) Ezt a szülővel megbeszéltek alapján hetente, papíralapon, vagy elektronikus formában juttatják el az óvodapedagógusok.

Az érzelmi nevelés feladatai:

- A szeretett és kötődés képességének fejlesztése
- A gyermekek érzelmi biztonságának kialakítása, folyamatos befogadás.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- A lehetőség biztosítása az önérvényesítő, önkifejező törekvéseknek
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása óvodai nevelőmunkánk alapvető feladata, olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nem csak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezet hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Óvodapedagógusaink feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése

2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében:

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva.

3. A gyermek tevékenykedő lény

Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze
- Képesség felhasználás, képesség fejlesztés eszköze

4. A nevelő hatás belső-a tevékenység tartalmából eredő-feltételei:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen (aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélheti meg)
- A célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen (csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élmény ereje).
- A tevékenység rendszer teljessége zavartalan legyen az alábbi szempontokból:
  - Elégítse ki a gyermekek akció szükségleteit (párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése)
  - Oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre épített tevékenységek az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig, ill. a környezet formálásáig)

5. A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudatosítás, stb.) közös feladata óvodapedagógusainknak, dajkáinknak és az egész óvodai környezetnek
- A megfelelő attitűdök alakítása: a tevékenység pedagógiai megszervezése óvodánk dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit sem végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van).
- Konkrét, reális fejlesztő értékelés: a siker-sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya, stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

6. A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenységshierarchiaként:

A gyermekek számára meg kell adjuk, a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor (3-7 év) szükséges figyelembe venni azok jellemzőit. Bármilyen mozgás, cselekvés, változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi. Mindez életkori sajátosság. A gyermek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb a gyermek annál gyakrabban. Ennek következtében egy adott tevékenység nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az életkor és az egyéni sajátosság meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segíthetjük elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakozását. A 3– 6 éves korú gyermekek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek: játék lehet a munka, a közösségért végzett feladat is lehet játék, stb.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenység megszervezésében:

- Biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket: hely, idő, eszköz és ötletek (párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése)
- Támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtása-> komplex tevékenységformák kialakulása

7. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

Választott nevelési programunk, olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Az egyéni képesség részben öncél az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, feltétele, forrása. Ezt a kettős meghatározottságot a pedagógiának nem áll módjában megkerülni, a belső arányokon azonban lehet módosítanunk.

A tevékenység szervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban állnak egymással.

A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségben egyszerre több részfunkciót teljesít:

- Orientáló tevékenység
- Tevékenység szervezés
- Képesség fejlesztés

8. A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességeket két nagy csoportba sorolhatjuk:

- Kooperációs képességek
- Kommunikációs képességek által

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- A kifejlesztett képesség forrása, mivel a képességek a tevékenységek által fejlődnek.
- A képességfejlesztés célja (a képesség meghatározott tevékenységekre való alkalmasság).
- A képességfejlesztés eszköze.
- Csak a kifejlesztet képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg).

Nincs olyan általános képesség melynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg.

Óvodapedagógusaink feladatai:

- Folyamatosan biztosítsák a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- Alkossanak képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjenek azok fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzen fejleszteni.

II. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

A 3-6 éves korú gyermek fejlesztése olyan nevelési folyamatban zajlik, ahol a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyan csak jelentősen befolyásolják.

Az objektív (külső feltételek) mind az óvoda épülete, berendezései nálunk is adottak, a program megvalósításához kedvezőek: óvodánk 3 csoportos, tágas, nagy csoportszobákkal rendelkezik. A beépített bútorzat jó lehetőséget ad a termék bármikor átrendezéséhez. A csoportokhoz fedett teraszok kapcsolódnak, amelyek a térbővítést is lehetővé teszik azon felül, hogy minden időszakban biztosított legyen a gyermekek levegőztetése, tevékenykedtetése. Az egyik csoportból a másikba történő átjárásra, a kisebb és nagyobb gyermekek, testvérek egymás közti kommunikációjára és kooperációjára lehetőség nyílik reggel és délután a közös gyülekező idő alatt, az udvaron, de szükség szerint bármikor. Udvara nagy, sziklakerttel, szánkódombbal, homokozóval, és új játszótéri elemekkel rendelkezik.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei:

1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése.

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek épp úgy lehet vélemény, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan vesszük és beépítjük a fejlesztési elképzelésünkbe. A fejlesztés során abból kell kiindulnunk, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

2. Az óvodapedagógus modellszerepe.

Az óvoda pedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Meghatározó a személyisége, hiszen kezdetben a gyermek kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a

szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül első sorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok az óvoda és a család között. Ilyenkor rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenünk a megoldás felé. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell alkalmazkodniuk: a gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvodapedagógus, mint egy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Tudatos jelenlétének felelőssége biztonságot, és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiségre. A gyermek harmonikus fejlesztésének követelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése során el kell fogadnunk, hogy nem csak mi irányítjuk a gyermeket, hanem az is hat ránk. Kapcsolatunk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, és helyzetfelismerő képességek meglétét.

3. Óvónő és a dajka együttműködése, gyermek és a dajka kapcsolata

A dajka jelenléte és a szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mint egy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból. Programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkák a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, stb. hatást gyakorol a kisgyermekre. Óvodánkban eddig is a program szellemében dolgoztunk: a dajkákat tájékoztatjuk elképzeléseinkről, módszereinkről, hogy hogyan kívánjuk a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Óvodánk dajkái közül egy rendelkezik pedagógiai asszisztens végzettséggel is, amelyet kamatoztatni tud a hétköznapiakban.

III. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy tevékenységek által nevelendő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre, és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe, a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét ezeket az elemeket, hanem egységben gondolkodva kell a tervezést átgondolnunk.

Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás, és nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat.

JÁTÉK

1. Játék és tanulási tevékenység

A játék a 3–6 éves korú gyermekek alapvető, mindennapját átszövő tevékenysége, melyben kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. A legtöbb ismeretet szerezheti a környező világról. A játék olyan, komplex tevékenység forrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. A gyermeki tevékenységet-különösen a játékban-tárgan kell értelmeznünk: nem csak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerünk el, hanem a „szellemi alkotást” is. A szabad játék szerepe hangsúlyos óvodánkban, ehhez:

A játék feltételei:

- Elegendő hely
- Elegendő idő a szabad játék biztosítására

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A pedagógus jelenléte a játékban, akkor eredményes, ha a megfelelő arányokat megtalálja. Programunk alapelve az, hogy minél több időt, alkalmat biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játék élménye legyen a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetéből hoz, vagy óvodai társaikkal átél. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel, vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás mindannyiunk átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. A játék folyamatában ezért az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Ez által olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamán, ami később a társadalomba való beilleszkedést nagymértékben elősegíthet. Ilyenek pl. a játékon belüli önállóság, a másik gyermek játékának tiszteletben tartása, vagy az alá –föle – rendeltségi viszonyok önkéntes kialakítása.

Az óvodapedagógus feladata többek között még, hogy figyelemmel kíséri az együtt játszó gyermekek csoportjait, segíti a baráti kapcsolatok alakulását. A játék tovább fejlesztését technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket. Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszó csoport nem képes önállóan megoldani.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint. A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra készítet megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét), vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

- Képes szerepvállalásra
- Képes elfogadni játszótársai elgondolásait
- Játéka elmélyült, kitartó
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz
- Játékeszközökre vigyáz

A tanköteles kort elérő, de még 1 évet óvodában maradó gyermekeknél a fejlődés jellemzői:

- Játék kultúrájuk mutasson egységes képet, a játék fajták megkülönböztetésében, megválasztásában és játék eszközök használatában tudjanak tudatosan és felelősséggel cselekedni. Mutassanak példát fiatalabb kortársaiknak.

Játék és tanulási tevékenység eszközeinek biztosítása:

Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melynek hatására, a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ennek egyik feltétele az is, hogy a gyermekek által használt játék és tanulási tevékenység eszközeit, felszereléseket mindig hozzáférhető és biztonságos módon helyezzük el, ill. álljanak rendelkezésükre.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömét
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- Önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképeségét is megismerheti

2. Társas és közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társa és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre való nevelés szempontjából. Nagyon fontos feladat már az óvodában tudatosan törekedni a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mind ez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják meg pedig olyanok, akik egyéni akarataikat, ambíciójukat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva, a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a közösségi érzést, a közösségi tudat és magatartást, mások megbecsülését, hagyományok tiszteletben tartását, stb. is alakítja, fejleszti. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg, erősítve a közös élményt. A változatos tevékenységek legyen a hangsúly. A közösségi szokások kialakítása a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. Biztosítsunk fokozatos átmenetet és tegyük lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást. A szokások tegyék lehetővé, hogy egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoport közösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Vegyük figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, az önálló véleményalkotásra, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Mindezeknek a viselkedésformáknak a kialakításával az óvoda közvetetten segíti a gyermeknek a későbbi iskolai közösségbe történő beilleszkedését is.

Óvodánk hagyományai, közös ünnepei a következőkben rendszerezhetők:

- Télapó ünnep megrendezése a szülőkkel közösen
- Karácsonyi ünnepség: óvónők hagyományos színi előadásával (Napraforgó Színjátszó Kör)- nagyszabású rendezvény
- Farsangi ünnep az érdeklődő szülők részvételével
- Húsvéti ünnepkör
- Anyák napja, Apák napja megrendezése
- Gyermeknap majális
- Évzáró majális megrendezése-nagyszabású rendezvény

Hagyományaink:

- Őszi, tavaszi színházlátogatások
- Jeles napok: víz, föld, madarak, fák, takarítási világnap-megtartása
- Év végi óvodai kirándulás mindhárom csoportnak

Feladataink a társas közösségi tevékenységekkel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok biztosítása.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban
- A gyermek csoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, az együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása
- A konfliktusok kezelése
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
- Egymás iránti megértés és tolerancia képességének alakítása

3. Munkatevékenység és ahhoz szükséges attitűdök alakítása

A munka az óvodás gyerekek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. Pedagógiai funkciója a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legjobb motiváló erő. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejti ki a nevelő, fejlesztő hatást. Minden olyan munkát elvégeznek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. Első feladatunk olyan munkalehetőségek biztosítása, amely a gyermek számára elfogadható. Fontos, hogy a munkavégzés során biztosítsuk az önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Válasszon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges, és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tarjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek az óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá. A munka megosztása során fontos, hogy tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Mindezek együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben, és megfelelő minőségben legyen a gyermek csoport felszerelve a szükséges eszközökkel, és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A munkához való pozitív viszony kialakítása állandó megerősítéssel

- Akarati tulajdonságok fejlesztése: önállóság, kitartás, önzetlenség, felelősségtudat
- Megfelelő méretű és minőségű eszközök biztosítása
- Saját személyükkel kapcsolatos teendők megismertetése (testápolás, öltözködés, önkiszolgálás...)
- Alkalomszerű munkákkal való megbízás a gyermek fejlettségétől függően
- A pedagógus megerősíti ezen teendők során a gyermek magához való értékének pozitív voltát, megszilárdítja pozitív önértékelését: „én már képes vagyok rá”

4. Szabadidős tevékenység

Tartalma: a termékeny idő-felhasználási tevékenységek közötti szabad választást. Ez is öntevékenység, ez is döntés. A kisgyermek eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljutatni a gyermeket. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni. Az óvodában sajátosan – az iskoláétól eltérő módon – értelmezzük a szabadidős tevékenységeket. Intézményünkben a gyerekek egy részét, már reggel fél hatkor fogadjuk. Egy részüket ebéd után, ill. pihenő idő után már hazavisznek. Így óvodánkban a szabadidős tevékenységek zavartalan gyakorlására elsősorban a délelőtti időszakban van lehetőség. A változatos tevékenységek közül (festés, rajzolás, bábozás, társasjáték, stb.) szabadon választhat a gyerek. Az adottságok lehetővé teszik, hogy a teremben és a teraszon egyidejűleg tevékenykedhetnek a gyerekek. Ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek minél szélesebb skálájának nyújtásával feltétlenül ki kell használnunk. A csoportok átjárhatóságával kitágítjuk a gyermek életét és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését.

Óvodapedagógusaink feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Törekedjen a csoportszoba tereinek kiszélesítésére (nagyobb mozgás és tevékenységi tér biztosítása)
- A felkínált tevékenységek listájának bővítése (változások lehetőségei, szükségessége)
- Egyszerű, saját maga és a gyermek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra.

IV. A TÁRSADALMI ÉRINTKEZÉST MEGALAPOZÓ KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK

A komplex foglalkozások lényege

- Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermekek szintjén.
- A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi.
- A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.
- Életkorhoz és egyéni képességekhez igazodó műveltség tartalmak közvetítése

A 2017/2018-as nevelési évtől kezdődően a már működő „Fábián Katalin-Tevékenységeközpontú Óvodai Nevelési Programot, kiegészítjük a „**Sakkjátszótér**”-elnevezésű óvodai komplex képességfejlesztő programmal. Ez az új oktatási módszertan az életkori sajátosságok figyelembe vételével, komplex megoldást nyújt az óvodás korú gyermekek képességfejlesztéséhez, és felkészíti őket az iskolakezdésre. A sakk a tudatos ismeretelsajátítás játékos eszköze.

A program segítségével már 5 éves kortól készíthetjük fel a gyerekeket az iskolai életre és a digitális kor okozta kihívásokra. A Sakkjátszótér a holnap győzteseinek stratégiai játéka. **A sakk a történelem egyik legősibb játéka - A jövő oktatási eszköze.** A Polgár Judit Sakk Alapítvány a Képességfejlesztésért egy egyedülálló, új módszertani programot dolgozott ki az általános képességfejlesztésre, a logikus és kreatív gondolkodás elősegítésére, a digitális korban fellépő gondolkodásfejlődési hiányosságok pótlására. A Nemzeti Alaptantervben, az általános iskolák alsó tagozatában, 2013-tól választható tantárgyként szereplő új tárgy óvodai előkészítő programja, a sakk alapszabályait és eszközrendszerét használva készíti fel a gyerekeket a tanítási-tanulási folyamathoz szükséges gondolkodásra.

Fejlesztési területek:

- Kreatív és stratégiai gondolkodás
- Problémamegoldó képesség
- Mozgáskoordináció
- Szem-kéz koordináció
- Koncentráció
- Figyelem
- Szövegértési és szövegalkotási képesség
- Szókincs
- Számfogalom

A sakk az egyik valaha volt leghatékonyabb képességfejlesztő eszköz, amelynek segítségével a gyerekeket az óvodáskor végén, iskolás kor elején be lehet vezetni a tudatos ismeretsajátítás világába. A játékos, sokszor a saját testüket használó, mozgásos feladatok elvégzése során a gyerekeknek bővül az emlékezete, szókincse, megkülönbözteti a bábokat, és szimbólumot, nevet, megismeri tulajdonságaikat. A számtani előkészítéshez a bábokhoz értéket rendel. A különböző síkban ábrázolt és térbeli megjelenő bábszimbólumokat folyamatosan váltogatva tanul meg tájékozódni, beépíti a saját, belső „humán GPS”-ét, amelynek segítségével a sakktáblán túli világban is éppúgy eligazodik, mint a 64 mezőn belül, hiszen megismeri az irányokat, a sor és oszlop fogalmát, megtanulja ösztönösen bemérni a mezők helyét, koordinátáit. Mindeközben egy sor már tárolt információt mozgósít és kombinál össze. Ezeket a kapcsolatokat fogja felhasználni mindenfajta tanulása során. A sakk, a maga szimbólumrendszerével egyedülálló taneszközként alkalmazható arra, hogy a gyerekeket felkészítsük a digitális társadalomban őket érő vizuális információáradat feldolgozására. A program igyekszik megtalálni az egyensúlyt az alapértékek és a kor új elvárásai között.

1. Anyanyelvi nevelés:

Az anyanyelvi nevelés, valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat, a nevelőtevékenység egészében jelen van, helyes mintaadással, beszélő szövegkörnyezet biztosításával.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Az óvodai anyanyelvi fejlesztés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását, és elősegíti zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. A rossz kifejező képességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni. Ugyan akkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermekek gyakran teljesítménye alatt értékelik. Óvodánk fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni, és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva, és tapasztalat szerzéssel egybekötve lehet értelme. Semmiféle türelmetlenség, vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során.

Óvodánkban kialakult szokás, hogy a gyerekekkel a reggeli, ill. a délelőtti időpontban kötetlen beszélgetéssel kezdjük a napot. Fokozott figyelmet szentelünk az ajak és nyelvtornának, a légző-gyakorlatoknak, és mimetikus játékoknak is.

A „beszélő környezet” szerepe, fontossága

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy ügyeljünk beszédünk stílusára. A hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszédünk legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegyük el kedvüket állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédűtől. Dicsérjük és bátorítsuk a bátortalanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. Figyeljünk azokra a gyermekekre, akik beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzdenek. Szükség esetén kérjük szakember segítségét.

Programunk ezen része kiegészül a fenntartónk támogatásával megvalósuló, **„Beszédjavító, logopédiai felkészítés óvodapedagógusok részére”**- elnevezésű programmal, amely Nagy Gyula logopédus, beszédjavító szakember nevéhez fűződik. Ez a program lehetőséget nyújt a pedagógusoknak, hogy a logopédia beépüljön a mindennapi beszédképesség fejlesztéséhez.

Feladatunk az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt légkör megvalósítása.
- Beszédöröm biztosítása.
- Lehetőség teremtése a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Mások meghallgatásának képessége.
- Szókincsbővítés.
- Beszéd színvonal emelése: nyelvi kifejezések variációjának segítése
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszéd technika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- Beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása
-

Módszertani innováció az anyanyelvi nevelés terén:

- Szövegértési és szövegalkotási képesség (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)
- Szókincs (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)

2. Matematika

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére, a komplex óvodai foglalkozások keretein belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában, a gyermek észlelésére, érzékelésére, és megismerési vágyára épülve valósulna meg. Óvodánkban a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- Utánzásos, minta – modellkövető
- Spontán, játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés

- Gyakorlati probléma felvetés és feladat megoldás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok
- Az óvónő által kezdeményezett foglalkozások

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse, a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk meg:

- Első szint: Bevezetés a matematikába – általában a gyermek ötödik életévéig tart. Feladata a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozásának elősegítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megtapasztalása.
- Második szint: Az intenzív fejlesztés szakasza, - az 5-6-7 életévben. Feladata az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékokban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb – nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedtetés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejönnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha képesek vagyunk az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Feladatunk a matematikai nevelés terén:

- Érdeklődés keltő eszközök és tevékenységek biztosítása, melyek természetes élethelyzetekben teszik lehetővé matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Gyermek ötleteinek, aktuális élményeinek, igényeinek figyelembe vétele, a matematikai képességek játékosan történő fejlesztése.

Módszertani innovációk a matematikai képességek terén:

- Számfogalom (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)
- Kreatív és stratégiai gondolkodás (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)
- Problémamegoldó képesség (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)
- Koncentráció (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)

3. Természet – társadalom – ember

Ez a komplex foglalkozás szeretné egységben megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására.

Programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében (kompetencia alapú fejlesztés).

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Környezettudatos magatartásra nevelés

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyerekeket, természet-közelit élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősítenünk, mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A komplex foglalkozások legtöbb esetben, a valódi környezetben, a szabad természetben, vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire, szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természet szeretetnek.

A fák, virágok, az apró kis állatok megannyi ismerete, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A komplex foglalkozás valójában inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőség. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fellelhet és fel kell készítenünk gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meglehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A környezetvédelem megoldásának kérdése már az óvodás gyermekek szintjén is felvehető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe.

Cél: minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalat szerzése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint annak formai, mennyiségi viszonyairól. Életkoruknak megfelelő szinten olyan szokásrendszer elsajátítása, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez. A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatok szerzése, amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alaki, nagyság- és térbeli viszonyok. Ismereteit tevékenységekben tartalmazza.

4. Születéstől – felnőttkorig

A természet – társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újra élik az óvodában mind azt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben

tapasztalnak, látnak, hallanak. A születéstől – felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukba foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mind azt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármelyik időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

5. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése, már óvodás korban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája is komoly hatást gyakorol a gyermekekre. Egy kellemes benyomást keltő, jó ízlésű óvodapedagógus nagyon sokat tud, szinte észrevétlenül tenni saját példáival a művészeti nevelés érdekében. A művészeti nevelés az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti, ezért soha sem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósítani a gyerekekkel. Mindig arra törekedünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli. A kreativitás és az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Az új alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejlesztése szintén a kreatív emberek sajátossága. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák. Felelősségünk igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, minden érdekli, mindenkit utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Véleményünket szinte fenntartás nélkül elfogadja. Amit az óvó néni szépnak lát, az neki is tetszeni fog. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

VERSELÉS, MESÉLÉS

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés és az elalvás közötti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg az, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután.

A mese vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, melyek észrevétlenül segítik a szülőföldhöz és annak értékeihez való kötődést. Ezek mellett fontos megismertetnünk a gyermekeket a klasszikus és kortárs irodalmi művekkel is.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, mozgással és/vagy ábrázolással való kombinálása.

Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel.

Kedvel tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával, ill. a vizuális tevékenység eszközeivel. A gyermeki irodalmi élményei ugyan is nagyon gyakran megjelennek az ábrázoló tevékenységekben.

VIZUÁLIS TEVÉKENYSÉGEK

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedtetés külső feltételeit. Megszokott és elérhető helyen álljanak rendelkezésre az anyagok és eszközök, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei és az ünnepek. Mindezek közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják fantáziájukat. Mint minden területen itt is szükség van a pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdjére: az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszük a gyermekek bátorságát az egyéni kifejezési módoktól, ezért kellő teret és lehetőséget biztosítunk az önkifejezésre.

Cél: a gyermeki személyiség fejlesztése népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel. A külső világot megismerő képesség, az ebben való tájékozódás, intellektuális látás, kreativitás, befogadóképesség kialakulása. Képi- plasztikai kifejezőképességük, komponáló, és rendezőképességük, színeképzetük, esztétikai érzékenységük és igényességük, finommotorikájuk fejlesztése.

Módszertani innováció a vizuális tevékenységek terén:

- szem- kéz koordináció (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)
- koncentráció (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)

ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodai ének-zenenevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány, melyek tartalmán keresztül saját gyökereinkhez, a szülőföldhöz való kötődés is megerősödik.

A magyar népdalok mellett megismertetjük a gyermekeket műdalokkal, ill. kortárs művészeti alkotásokkal.

Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyan úgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, séták és kirándulások. Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség, mondókázásokra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti, és esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott Óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a programunkon belül hatékonyan megvalósítható, s biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, néphagyomány őrzés és az ének-zene színvonalának megőrzése.

Népi játékok és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználásával fejlesztjük a ritmust, éneklést, hallást, mozgást.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek népi identitását, hovatartozását is.

A zenei nevelés dalanyagába beépítésre kerül a **„Népijáték, néptánc az óvodában”**-elnevezésű mozgásos program dalanyaga. A részletes program leírás a Pedagógiai Program módszertani segédanyagában található.

Feladataink a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsuk ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítsunk minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtsunk lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Segítsük elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjunk lehetőséget arra, hogy minél több élményt átélve, megvalósíthassák elképzeléseiket.
- A minden napi mesélés, verselés mondókázás biztosításakor ügyeljünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- A mesélésben, verselésben, mondókázásban, éneklésben van a legtöbb lehetőség a gyermekek érzelem- és lelki világának megismerésére, esetleges félelmeik, szorongásaik feloldására.
- Harmonikus mozgás, gyermektánc fejlesztése: egyszerű táncmozdulatok elsajátítása (forgás, guggolás, taps, egy lépéses csárdás, sarokkoppantás, sorgyarapodó, páros játékok, utánzások, átbújás...stb).

MOZGÁS

6. Mindennapi testnevelés

Programunk lényeges eleme a testi fejlesztés, mely nem képzelhető el a rendszeres, napi, játékokban gazdag, az egyéni képességeket messzemenőleg figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgás öröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. Maximálisan biztosítanunk kell a spontán mozgáslehetőséget a nap egész folyamán. Rendkívül fontos a szabad levegőn tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. Napirendjüket úgy célszerű összeállítani, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel

együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel- napfény, levegő, víz- történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani.

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. Nem kevésbé fontos az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású, napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és a koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

Mindennapi testnevelés objektív feltételei:

A programunk adaptálása óta eltelt időszakban már sok mindent megvalósítottunk az egészséges életmódra neveléshez szükséges feltételekből. Elkészült egy mesterségesen kialakított domb, ami télen szánkózásra, csúszkálásra használható, nyáron viszont gyakorolható itt a gurulás, mászás, kúszás, felfelé történő futás, szökdelés, stb.. A fák között kifeszített kötélen gyakorolhatják a függeszkedést, mászást. Az udvar egy részén leásott gumikerekekkel segítjük az egyensúlyérzék fejlesztését szolgáló játékokat. A megfelelő távolságban rögzített mászókák az óvoda udvar fontos kellékei. A hintázás mellett a fákra függesztett mászókötél és a mobilan használható ugráló trambulin, felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak és a szabad udvari játék megvalósításához. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapi testnevelés szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválja a gyermekeket építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás, hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához. Fontos, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel, és örül sikereiknek. A mindennapi testnevelés tartalma döntően: járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok. Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, kéziszerrel végezhető gyakorlatok és a testnevelési játékok. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni a mindennapi testnevelés kereteibe beépíthető. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testnevelés 20-30 perce alatt testnevelés

foglalkozást tart, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt.

A mozgásfejlesztés feladatai

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön mozgás és egyensúly érzékük.
- A kéz finom mozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő harmonikus, összerendezett mozgásuk kialakulását.

Feladatunk a mindennapi testnevelés megszervezésében

- Tartózkodjanak a levegőn minél többet.
- Biztosítsuk a szabad mozgásgyakorlás feltételeit.
- Adjunk ötleteket, irányítsuk figyelmüket a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Tegyük lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.

A nagytestnevelés anyagába beépítésre kerül a „Labdajátékok megalapozása óvodáskorban”- elnevezésű program. A program részletes leírása, a program módszertani segédanyagában található.

A mozgás tevékenység tematikájába beépítésre kerül a „Népijáték, néptánc az óvodában”- elnevezésű program, melynek mozgásos anyaga, e program mellékletében található. A néptánc tevékenység időkerete egy héten egyszer lesz beépítve a délelőtti időszakban.

Módszertani innováció a mozgásos tevékenységekben:

- mozgáskoordináció, nagymozgások kibővítése (Sakkjátszótér módszertani elemeinek beépítése)

V. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

A nevelés tervezése a teljes személyiség fejlődés figyelembevételével.

Programunk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. Vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző, és a gyermek, fejlődési ütemét tekintve is, különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A nevelés és tanulás tervezése során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszútávon, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni célszerű egy hetes periódusokban,

hiszen így nyílnak lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek, tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználásra.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek, és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészében. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyan akkor lehetővé teszi, a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatását, mely képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciál fejlesztés a csoport keretein belül. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek számukra a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív együttműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

Feladatunk közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermekeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk, és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük őket. Ehhez szükséges a megfelelő tapasztalatszerzés, és az elegendő idő. A nevelő munka elemzése és értékelése folyamatos feladatunk, ezek tapasztalatai adnak támpontot a további tervezés irányvonalairól.

Fejlesztés kerete:

- A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
- Önálló és irányított tapasztalatszerzés
- Komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

A nevelés időkeretei:

A teljes nyitva tartás idején az óvodai nevelést, a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja. A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását.

A heti rend és a napi rend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napi rend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége a játék kapja. A szabad levegőn

való tartózkodás, a gyerekek gondozásával kapcsolatos teendők ugyan csak beilleszthetők a játék tevékenység egész napos folyamatába. A napi rend biztonságot, támpontot és állandóságot ad a gyermek számára. A napi renden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye, amely változtatható, módosítható. A napi rend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napi renden belül megvalósuló tevékenységek zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei óvodánkban (12 óras nyitva tartás):

▪ Játék és szabadidős tevékenység	6.5 óra
▪ Étkezés, pihenés	3.5 óra
▪ Öltözködés, tisztálkodási tev.	1.5 óra
▪ Komplex foglalkozások	0.35 óra

A napi rendben az egyes tevékenységre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események, stb. hatására.

Hetirend:

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. Különösen a nevelési év elején másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás (a gyermekek befogadása idején) figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe. A hetirend összeállításánál a rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermekek életének észrevétlen szabályzója legyen.

Feladatunk a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

A fejlődés nyomon követését szolgáló kötelező dokumentumok:

- Csoportnaplók:
  - Hetirend,
  - Napirend
  - Heti nevelési-tanulási terv készítés
  - Nevelő munka, folyamatos értékelése
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések:
  - Programnak megfelelő fejlődési „napló” tartalmazza a megfigyeléseket
  - A gyermekek fejlődésének írásos tájékoztatói a szülők részére évente két alkalommal
- Az „Különleges bánásmódot igénylő” gyermekekre vonatkozó fejlesztési tervet a fejlesztőpedagógus készíti el és vezeti.

Az óvoda és a család kapcsolata:

- Kiemelt fontosságú az intézmény és a családok optimális kapcsolata, a feléjük való pozitív odafordulás, szükséges esetekben empátia, segítségnyújtás.
- Nagyon fontosnak tartjuk az óvoda és a segítő szervezetek, hivatalok közötti együttműködést.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Ennek eléréséhez elengedhetetlen a szülőkkel való őszinte, jó kapcsolatrendszer kialakítása, a családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevétele. Az együttműködés során érvényesíteni az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Szükségesnek tartjuk a szülők és az óvoda közös felelősségének hangsúlyozását.

A kapcsolattartás formái óvodánkban:

A kapcsolat kialakításában és fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező. Már az óvodába kerülés előtt fogadjuk az óvodánk iránt érdeklődő szülőket és gyermekeiket. Bepillantást nyerhetnek óvodánk életébe, megismerhetik csoportszobáit, udvarát, megfigyelhetik a napi tevékenységek alakulását. A következő találkozás a beiratkozás, szükséges esetben a családlátogatás.

A kapcsolattartás további formái:

- Szülői értekezletek
- Közös ünnepek (télapó, karácsony, farsang stb.)
- Közös programok (kirándulások, piaclátogatás, kiállítások stb.)
- Mindennapos aktuális problémákat érintő beszélgetések, igény szerint

A kapcsolattartás várható eredményei:

- a családok elégedettek az óvoda működésével
- minden szülő rendszeres tájékoztatást kap gyermeke fejlődéséről
- a szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein
- a szülők nevelési problémáikkal, bizalommal fordulnak az óvónőkhöz, akiktől segítséget kapnak
- azonosulnak az óvoda elveivel

A nevelőmunkát segítő eszközök:

Meglévő eszközök a játék és tanulás tevékenységéhez:

- babaszobai játékok
- babaparáván
- szerepjátékok, szituációs játékok kellékei
- fejlesztőjátékok kellékei: puzzle, memóriafejlesztők, finommotorikai fejlesztők, fűzős, kirakós játékok, logikai játékok
- vizuális neveléshez (eszközök) szükséges mobil tároló szekrény
- fa-játékok

Az egészséges életmód kialakításához:

- tornaterem: bordásfal, Gresswald tornaszerek, tornaszőnyegek, kéziszer, számolyok
- Body- roll hengerek

- Magasugró felszerelések
- Udvari mászóelemek
- Szánkódomb
- Szánkók
- Sziklakert
- Udvari fapadok, kerti pihenő filagóriák
- Focikapuk, labdák, megkülönböztető mezek
- Egyensúlyozó játékeszközök

Munkatevékenység eszközei:

- virágoskert
- kerti szerszámok: gyermek méretű gereblyék, lapátok, kapák, söprűk
- komposztáló
- hulladékgyűjtők (elem-papír)

Szabadidős tevékenység lehetőségei:

Udvarunk nagy füves, fás területtel, ill. aszfaltozott résszel is rendelkezik. Minden csoportszobához közvetlenül kapcsolódnak a fedett teraszok. Két homokozó és egy távolugró gödör található. A füves terület a focipálya új gyermekméretű kapukkal és kosárlabdapalánkokkal felszerelve. Az udvaron található még szánkódomb, illetve pihenő filagória is.

Társas és közösségi tevékenység eszközei:

A fent felsorolt eszközök bármelyike alkalmas e tevékenységformákhoz.

A Sakkjátszótér programhoz kapcsolódó eszközök:

- Óriás sakkszőnyeg (1db)
- Sakkpálota babzsák figura készlet(32 db)
- Sakkpálota mágneslap (1db)
- Sakkpálota sakk készlet (2db)
- Nagy sakkfigura készlet (1 db)
- Módszertani kiadvány (2 db)

IRODALOMJEGYZÉK

1. Az Óvodai Nevelés Alapprogramja 1996.
2. Alternatív óvodapedagógiai törekvések Magyarországon I.-II.
Magyar Óvodapedagógusok Egyesülete 1991-1993-1997
3. Az óvodai nevelés alapprogramja 1982.
4. Churtrichmann: Rendszerelmélet, Statisztikai Kiadó 1969.
5. Dr. Gósy Mária: Beszéld és óvoda, Nikol Gmk 1997.
6. Dr. Tótszőllősné Varga tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
7. Gáspár László: A társadalmi gyakorlat szükségletei és az általános nevelés tartalma,
Akadémia Kiadó, Budapest, 1977.
8. Forrai Katalin: Ének az óvodában, Zeneműkiadó, Bp. 1994.

9. Gáspár László: Egységes világkép komplex tananyaga, Tankönyvkiadó Bp. 1978.
10. Gáspár László: A szentlőrinczi iskolakísérlet I., Tankönyvkiadó Bp. 1984.
11. Gáspár László: A pedagógiai folyamat tervezés elméleti és gyakorlati kérdései, KLTE 1995.
12. A szubjektumok termelése, Kossuth Kiadó Bp. 1987.
13. Hogyan készítsünk helyi tantervet? BAZ Megyei Pedagógiai és Közművelődési Intézet 1996.
14. Kelemen László: Pedagógiai Pszichológia, Tankönyvkiadó Bp. 1981.
15. Jelentés a magyar közoktatásról 1995., Országos Közoktatási Intézet Bp. 1996.
16. Kocsis József: A szentlőrinczi iskolakísérlet II., Tankönyvkiadó Bp. 1984.
17. Kovács György- Bakosi Éva: Játék az Óvodában, Debrecen 1995.
18. Mérei Ferenc: Nagy László élete és munkássága, Tanulmányok a Neveléstudományok I. Köréből, Bp. 1966., 1967.
19. Mérei Ferenc- Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Bp. 1970.
20. Mihály Ottó: Nevelésfilozófia és pedagógiai célelmélet, Akadémiai Kiadó 1974.
21. Nagy László: A gyermek érdeklődésének lélektana, Tankönyvkiadó Bp. 1982.
22. Nagy Sándor: A tanuló aktivitása Nagy László pedagógiájában, Bp. 1965.
23. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában, Alex-Typo Kiadó, Bp. 1992.
24. Székesfehérvári Napsugár Óvoda Pedagógiai Programja
25. Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek a pszichológus szemével, Tankönyvkiadó Bp. 1989.
26. Zilahy Józsefné: Mese, vers az óvodában I., Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1994.

ZÁRÓ GONDOLATOK:

A két óvodai intézmény a közösen megfogalmazott célokon és alapelveken kívül igyekezett saját, helyi nevelési programjait a saját arculatának megfelelően megválasztani és követni. A programoknak való megfelelés mellett, lehetőséget biztosítunk a pedagógusi szabadság érvényesítésére is. Nyitottak vagyunk egymás programjainak megismerésére, a jó gyakorlatok esetenkénti átvételére. Mivel mindkét óvoda adaptált programmal dolgozik, ezért erre lehetőségünk is van.

ZÁRÓ SZABÁLYOZÁSOK

A Pedagógiai Program hatálya kiterjed az óvoda valamennyi dolgozójára.

A program határozatlan ideig érvényes.

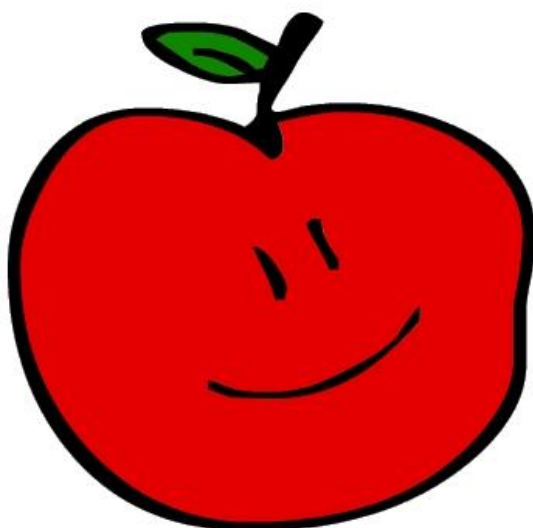
Program felülvizsgálat ideje: szükség szerint, alkalmazkodva a tanfelügyeleti ellenőrzéshez, és egyéb esetekhez, változó.

A nevelési program módosítása szükség esetén történik.

A nevelési program nyilvánosan megtekinthető a vezetői irodában, a szülők számára jól látható és elérhető helyen, az óvoda honlapján.

MACKÓ- KUCKÓ ÓVODA

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI
PROGRAM

2017.

PROGRAM KIEGÉSZÍTÉS

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) X. fejezet 128.§(5) bek. szerint, „**a nevelő-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatosan feladataik koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében**” alapján a Mackó- Kuckó Óvoda a Helyi Pedagógiai Programot kiegészíti.
Az egészségfejlesztési program az alábbi jogszabályok felhasználásával készült:

- ❖ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- ❖ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- ❖ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

1. BEVEZETÉS

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető. Óvodáskorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, melynek sajátos jellemzői az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaira vezethetők vissza.

A program elkészítésének célja az, hogy az intézmény használói köréhez, a helyi adottságokhoz igazodva megfogalmazzuk a korszerű egészségnevelés céljait és feladatait, mely iránt mindannyian elkötelezettek vagyunk és felelősséggel vállaljuk.

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. A nevelési intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermekek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működés során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

Feladataink az egészségnevelés területén, hogy kialakítsuk az egészséges életvitel iránti igényt, egészséges életstílusokkal és életmodellekkel ismertessük meg a gyermekeket, gondozzuk lelki (érzelmi, akarati, értelmi) képességeiket és az embertársakkal kapcsolatos szociális együttműködési készséget kialakítsuk. Az egészség e három jellemzője, megbonthatatlanul egybefonódik a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlesztés feladatával.

Az óvodai egészségnevelési feladatainkat két részre oszthatjuk- egészségfejlesztés (promóció) és megelőzés (prevenció), melyek azonban elválaszthatatlanok és az óvodai nevelés valamennyi szakaszára vonatkoznak.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok az alábbi területekre terjednek ki:

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapi mozgás, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- d) a bántalmazás megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi és környezeti higiéné

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

2. HELYZETKÉP

A Mackó- Kuckó Óvoda óvodái:

Az óvodáink, Békéscsaba V. kerületében, Erzsébethely (Jamina) városrészén helyezkednek el, főútvonal mellett, azonos útvonalon, egymáshoz viszonylag közel. A városrész nagyrészt szlovák hagyományokkal rendelkezik. A két óvoda összesen 175 gyermek befogadására alkalmas. Feltöltöttségünk évek óta megfelelő. Székhely óvodánk négy, telephely óvodánk három csoportos. Épületeink megfelelő komfortfokozattal rendelkeznek, de folyamatos felújításra szorulnak. Elsődleges szempont számunkra a gyermekek biztonsága, fokozott figyelemmel tanítjuk a gyermekeket a közlekedésre. A hozzánk járó gyermekek nagyrészt itt a városrészben laknak, munkavégzésük helyszíne azonban változó. A családok sokféle, eltérő szociokulturális helyzetben vannak. Igyekszünk lelkileg és tevékenyen is segíteni a nehezebb körülmények között élő családokat, gyakran szervezünk karitatív célú rendezvényeket, a hátrányok leküzdésének reményében.

TÁRGYI FELTÉTELEK ÓVODÁINKBAN

A Mackó- Kuckó Óvoda Székhely óvodája:

Az óvoda épülete a közelmúltban felújításon esett át. Megújult a fűtésrendszer, új kazán került beszerelésre, belső átalakítással tágasabbak lettek a közlekedő terek, két új gyermekmosdó, új konyha blokk került kialakításra, részben új nyílászárók lettek beépítve, teljes belső festést végeztek és megtörtént az épület külső lábazatának salétrom mentesítése, és a külső fal átfestése is. Mivel csoportszobái nem túl tágasak, ezért galériák kialakításával törekedtünk a terek növelésére. Galéria ~~3~~ 2csoportszobában lett kialakítva. A csoportszobák száma négy, a bútortat folyamatosan kicserélésre került. A kiszolgáló helyiségek kicsik, de rendben tartottak. A tornaterem régi szolgálati lakásból lett kialakítva, de Európai Unió szabványának megfelelő, gyermeki lábízületet védő sportpadlóval lett ellátva. Udvara esztétikus, tagolt, de egységes egészet alkot. Udvari mozgásfejlesztő fajták eszközeink lecserélésre kerültek, az újak Európai Unió szabványának részben megfelelnek, folyamatos karbantartást és bővítést igényelnek. Udvarunk hátsó részén kialakításra került egy közel 100 m²-alapterületű gumitéglával borított sport terület. Épületünk állaga folyamatosan karban van tartva.

A Mackó- Kuckó Óvoda Telephely óvodája:

Az óvodának épült épület, három csoportszobával rendelkezik. A közelmúltban telephely óvodánk is nagy felújításon esett át. A teljes fűtésrendszer megújult, valamennyi nyílászáró cseréje megtörtént, akadálymentesítés és teljes belső falfestés történt, ezen kívül a külső homlokzat szigetelését, a tető szigetelését, napelemek felszerelését is elvégezték. Egy – egy tágas mosdó, zuhanyzó és fedett terasz társul minden csoportszobához, amely az előző években teljesen új burkolatot kapott. A bútorzat felújítása folyamatos. Udvara tágas, fürdőmedencével, három homokozóval, hintákkal, mászóakkal van felszerelve, amelyek mellé az elmúlt évben új udvari mászó elemek kerültek. Célkitűzésünk a jövőben, a meglévő játékparkot tovább korszerűsítsük. Kiszolgáló helyiségei tágasak, jól felszerelt tornateremmel rendelkeznek.

Mindkét óvoda törekszik a környezethez igazodó, lehetőségek szerint természetes anyagból készült udvari eszközöket beszerezni. A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásuk folyamatos.

AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Állandó kapcsolatot ápolunk a városrészben működő egészségügyi partnerekkel, védőnőkkel, gyermekorvossal, fogorvossal. Az együttműködés részben falaink között, részben helyben az orvosi rendelőekben valósul meg. A védőnő évente többször végez tisztasági szűrést, látogatásait munkatervben rögzíti, az elvégzett vizsgálatokat írásban rögzíti.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDDAL ÖSSZEFÜGGŐ HAGYOMÁNYAINK

- ✚ Óvodánk külső- belső tereit folyamatosan tisztán, rendezetten tartjuk,
- ✚ Az óvodáink udvarai árnyas, ligetes kialakításúak,
- ✚ Az udvari életet az időjárásnak megfelelően szervezzük, rossz idő esetén is biztosítjuk a napi levegőzést,
- ✚ Óvodáinkban veteményeskertek vannak, amelyeket a gyermekek, a pedagógusokkal, óvodai dolgozókkal ápolnak, gondoznak,
- ✚ Évszakonként végzünk külső megfigyeléseket, gyűjtőmunkákat,
- ✚ Gyakran szervezünk egészség- gyümölcsnapokat a családok bevonásával falaink között,
- ✚ Évente szervezünk virágültetést a gyermekek közreműködésével,
- ✚ Projektekhez kapcsolódóan részt veszünk külső tevékenységeken, pl.: kukoricatörés, gyümölcs szüret,
- ✚ Télen játszani megyünk a közeli szánkódombra,
- ✚ Évente szervezünk kirándulásokat a gyermekeknek,
- ✚ Pályázati forrásokat keresünk különböző egészségneveléssel kapcsolatos kirándulásokra,
- ✚ Részt veszünk a városi „Alma- Napon”
- ✚ Részt veszünk a városi sportnapon, egyéb rendezvényeken.

3. A KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI INTÉZMÉNYI ALAPELVEK

HOSSZÚ TÁVÚ CÉLJAINK

Rendszerszemléletre nevelés elve:

Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.

Természet és társadalom harmóniájának elve (Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés)

Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, és társadalmi környezet- benne az ember- harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Fenntarthatóság elve:

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket. A környezettudatos magatartást helyezzük előtérbe, pedagógusaink, és az óvoda összes dolgozója példamutatással járjon elől.

Testi- lelki egészség elve:

Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód utáni igény.

Társas készségek fejlesztésének elve (tolerancia és segítő életmód):

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával.

Foglalkozásközi integráció elve:

Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

RÖVID TÁVÚ CÉLJAINK

- ✚ Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme.
- ✚ Környezettudatos magatartásformák kialakítása, fenntartása.
- ✚ Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatása.
- ✚ Helyes napirend és életrend kialakítása.
- ✚ Az étkezési kultúra fejlesztése, az egészséges táplálkozás előtérbe helyezése
- ✚ A szabadidőhasznos eltöltése, programok szervezése, családokkal közösen is.
- ✚ Testi-lelki egészségvédelem a gyermekek és dolgozók körében.
- ✚ Dolgozók képzése

4. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS FELADATAI

- ✚ Szomatikus egészségfejlesztés (egészséges életmódra nevelés)
- ✚ Pszichohigiénés egészségfejlesztés (lelki egészségfejlesztés)
- ✚ Szociohigiénés egészségfejlesztés

I. Szomatikus egészségfejlesztési feladatok

Általános cél és feladat: A szomatikus nevelés célja biztosítani, a test, a szervezet megismerésére és megismertetésére vonatkozó nevelési feladatot, mint az egészség megvédésének, a tudatos egészségvédő magatartás ismereti alapját, továbbá a mentálhigiénét és a mozgásszokások alakítását. Óvodai nevelésünk megvalósítja az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazottakat, valamint felöleli a gyermek egészségvédelmét, egészségfejlesztését, az élet és a testi épség megőrzését.

A szomatikus nevelés területei

- 🍎 személyi higiénia fejlesztése
- 🍎 környezeti higiénia fejlesztése
- 🍎 az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

- a betegségek megelőzésére nevelés
- napi rendszeres testmozgás, testedzés
- balesetek megelőzésére nevelés, elsősegélynyújtás

Személyi higiénia fejlesztése:

A személyi higiénés nevelés magában foglalja a gyermek testi gondozását, testi szükségleteinek kielégítését és a testi épség védelmét. Fontosnak tartjuk még az egészséges ruházat és helyes öltözködés szokásának alakítását, valamint ruházat higiéniáját, tárolási feladatait.

Célunk: a személyi higiénia iránti igény kialakítása, a gyermekek egészségének, testi épségének védelme, a családoknak is segítségnyújtás, szükség szerint.

Feladatunk: az alapvető higiéniai tennivalókra való szoktatás, gyakoroltatás, ellenőrzés és folyamatos korrekció.

A feltételek biztosítása:

- Minden gyermeknek legyen saját személyi felszerelése - jellel ellátott törölköző, évszaknak megfelelő váltóruha, fésű, fogmosó felszerelés, tornafelszerelés, ágynemű.
- A gyermeköltözőkben minden gyermek rendelkezésre áll jellel ellátott szekrény, ahol a saját ruházat, váltóruha, cipő tárolása megoldott.
- Tisztálkodáshoz rendelkezünk elegendő számú, a gyerekek méretének megfelelő mosdókagylóval, szappantartóval (folyékony szappanadagolóval), körömkefével.
- A gyermekmosdókban biztosított az elegendő számú gyermek-méretű WC, melyekben függönyökkel oldjuk meg az intimitást.
- A gyermekek számára biztosított orrtörüléshez, orrfújáshoz a mindig elérhető helyen lévő papír zsebkendő, melynek higiénikus tárolására szintén gondot fordítunk.

A nap bármely szakában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége, melyhez a jellel ellátott poharakat elérhető magasságban helyezzük el. Járványos időszakban fokozottan figyelünk a higiéniai szabályok betartására.

Környezeti higiénia fejlesztése

Az egészségnevelés feladatai csak egészséges óvodai környezetben valósulhatnak meg, melynek színterei a csoportszoba és kapcsolódó helyiségek, valamint az óvoda udvara.

Célunk a környezeti higiénia iránti igény, fogékonyság kialakítása a gyermekekben, a környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása.

Feladatunk az óvoda és szűkebb környezetünkben jelentkező környezetvédő tennivalók felismertetése, pozitív viszony kialakítása környezetünkkel és a környezetvédő magatartás szokásainak kialakítása. Példamutatással, a munkába történő bevonással, gyakoroltatással a helyes környezeti higiénés tevékenységre szoktatás. Fontos megtanítani gyermekeinket a tisztaság megőrzésének fontosságára, a hulladék megfelelő elhelyezésére.

A feltételek biztosítása

- Lehetőségeinkhez mérten feladatunk a gyermekek környezetének optimális kialakítása, elrendezése mellyel a tevékenységekhez szükséges elegendő helyet biztosítjuk.

- A gyerekek környezetében lévő, és a gyerekek által használt berendezési tárgyak megfelelnek testméreteiknek, ugyanakkor stabilak, biztonságosak, könnyen tisztán tarthatók
- Az eszközök, játékok tárolásának feltételei adottak, tisztán és rendben tartásukat folyamatosan elvégezzük.
- A helységekben folyamatosan biztosítjuk rövid, gyakori szellőztetésekkel a természetes levegőcserét.
- Gondoskodunk a helységek megfelelő mesterséges és természetes megvilágításáról.
- A rendszeres takarítás, portalanítás és porszívózás mindenki számára elemi követelmény.
- Az egészségre ártalmas anyagokat a gyermekektől jól elzárható helyen, az előírásoknak megfelelő módon tároljuk, a vegyi és tisztítószerket elzártan, a szükséges szabályok betartásával kezelik, az arra hivatott személyek.
- Az óvoda udvarának rendszeres és előírásoknak megfelelő karbantartásáról gondoskodunk, biztosítva a szilárd burkolatok balesetmentességét, a füves részek gondozását.
- A játszótéri elemek rendszeres felülvizsgálatáról gondoskodunk. Az udvari homokozót időközönként felújítjuk, a homokot évente cseréljük. Napi rendszerességgel frissítéséről a karbantartó gondoskodik. A homokozók árnyékolása megoldott.

Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 50. § (3) bekezdése előírja, hogy a gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésben, az élettani szükségleteknek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani.

Óvodában nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségnevelési feladatait- így az étkezés előkészületeinek lebonyolítása az egészséges táplálkozás megkedveltetése, új ízek, ételféleségek megismertetése.

Célunk, hogy egészségesen táplálkozó felnőtt váljék gyermekeinkből, és a korszerű táplálkozás iránti igényt felkeltsük bennük.

Feladatunk a megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés, és a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység. További fontos feladatunk a családdal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén.

A feltételek biztosítása:

- Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit a szükséges eszközök (tányérok, evőeszközök, poharak, terítő, szalvéta) megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.
- A feltálatl ételek elnevezését megtanítjuk a gyerekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így kedvesítő ismereteket nyújtunk az ételről.
- Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

- Megismertetjük a gyermekeket a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, a különböző ásványi anyagokban gazdag növényi magvakkal.
- Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban
- A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetését a főzőkonyhákkal történő egyeztetésekkel megoldjuk, fokozott figyelemmel kísérjük (tejérzékeny, lisztérzékeny, stb.) a gyermekek étkezését
- Biztosítjuk a nap bármely szakában a folyamatos folyadékpótlást.
- Kiskertünkben veteményeket termesztünk hagyományos eljárással, vegyszermentesen, a terményeket elfogyasztjuk.

A betegségek megelőzésére nevelés

Kiemelt óvónői feladat a fertőző betegségek megelőzésére nevelés. A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, zsebkendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztántartása.

Célunk az egészségvédő jó szokások kialakítása

Feladatunk ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával a gyerekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére, a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása.

A feltételek biztosítása:

- A higiénés szabályok betartásával, a betegségek megelőzésével kapcsolatos helyes magatartási szokások begyakorlásával biztosítjuk a gyermeki szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségmegelőzést.
- Szezonális fertőző betegségek megelőzésére - a szülők segítségével - vitaminban gazdag zöldségeket és gyümölcsöket biztosítunk, hangsúlyozzuk ezek fogyasztásának fontosságát.
- Ebben az időszakban a higiéniai szabályok betartására fokozottan odafigyelünk. (intenzív szellőztetés, zsebkendőhasználat, fertőtlenítés, stb.)
- A betegségek megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően megteremtjük a gyermekek edzéséhez, rendszeres mozgáshoz szükséges feltételeket, minden adódó lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára.
- Az egészséges gyerekek védelmében az óvodában észlelt megbetegedéskor a gyermeket elkülönítjük, és gondoskodunk róla, hogy minél előbb megfelelő ellátásban részesüljön.
- Szülői értekezleteken kihangsúlyozzuk, hogy közösségbe, csak teljesen egészséges gyermek hozható, kérjük a családok felelős együttműködését
- A betegségből történő felgyógyuláskor a közösségbe való visszatérés szabályait érvényesítjük.
- Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn az óvoda védőnőjével, indokolt esetben többszöri szűrést iktatunk be (pl. fejtetvesség)

A mindennapi mozgás megvalósítása

Sajnos a modern kor és az azzal együtt járó technológiák a felnövekvő nemzedéket mozgásszegény életmódra kényszerítik. A fizikai teljesítmény romlása hosszú távon a szellemi képességek hanyatlásához vezethet.

Ennek megakadályozása, a gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében óvodánk biztosítja a mindennapi mozgást. A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életünket átszövi. A mozgásos versengések során a gyermekek átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezek kezelését is. A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolataik is kiszélesednek.

Célunk a testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése, rendszeres testedzés szokássá alakítása, az egészséges életvitel megalapozása.

Feladatunk a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a természetes mozgáskedv megőrzése, a szervezet edzése, a rendszeres kondicionálás, ezen belül a testi erő és állóképesség fejlesztése, az időjáráshoz való alkalmazkodás és a teherbíró képesség fejlesztése.

A feltételek biztosítása:

- A tornára, a játékos mozgásra teremben és szabad levegőn, eszközzel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában minden nap lehetőséget biztosítunk. Folyamatos feladatunk a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása, valamint a gyerekek teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, állóképességének nyomon követése.
- A testnevelés foglalkozások szervezésénél a legfőbb alapelveket érvényesítjük, így az életkori sajátosságokat és az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vesszük. Lehetőség szerint szabadban szervezzük ezeket a tevékenységeket, és legnagyobb részben mozgásos játékok keretében valósítjuk meg, a feladatok fokozatos nehezítésével.
- Fokozottan ügyelünk a gyermekek biztonságérzetének kialakítására, a balesetvédelmi és higiéniai szabályok betartására. Elegendő, átlátható helyszín, biztonságos eszközök, jó szellőztetés, tiszta padló. Figyelemmel fordulunk a betegségből lábadozó, gyenge fizikumú gyerekek foglalkoztatására, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyerekekre.
- Az egészségfejlesztő testmozgás hatékonysága érdekében az alábbi egészségügyi és pedagógiai szempontok figyelembe vétele szükséges a konkrét feladatok megszervezése során:
  - Lehetőség szerint minden gyerek minden nap vegyen részt a mozgástevékenységekben
  - Az eltérő adottságú gyerekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás (pozitív megerősítés)
  - Érvényesüljön a sport személyiség és közösségfejlesztő hatása
  - A testmozgás az életkori sajátosságok figyelembe vételével játékos, táncos elemeket is tartalmazzon.
  - A napi tevékenység részeként 20-30 perces frissítő mozgás a szabadban.
  - Tudatos, a nagymozgások, finomotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások.

- Kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztés.
- A prevenciós torna biztosítása.
- A mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése
- Szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe (sportnap, egészségvédelmi napok)

Balesetek megelőzésére nevelés és elsősegélynyújtás

Nem elég az egészséget megvédeni, a balesetek megelőzésével az életet is szükséges védeni. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése, és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.

Célunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladatunk egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció.

A feltételek biztosítása:

- Év elején és a továbbiakban szükség szerint megbeszéljük az óvoda belső és külső terének balesetvédelmi szabályait, a helyes és helytelen viselkedésmódokat.
- Megismertetjük gyermekeinkkel azokat a helyes magatartási formákat, amelyek betartására a balesetek elkerülése végett szükség van.
- Megismertetjük gyermekeinkkel a játék és taneszközök, valamint a tevékenységek során használt egyéb eszközök biztonságos használatát. Ezen eszközök használatának biztonságossá tétele gyakorlással történik olló, tű, kés, villa.
- A közlekedés szabályainak megismertetését séták során a valós környezetben ismertetjük meg a gyerekekkel, szituációs, valamint szabályjátékok során gyakoroljuk.
- Hasonló pedagógiai tudatossággal, szituációs játékok kezdeményezésével fordulunk a háztartásokban található háztartási gépek használatára vonatkozó szabályok megismertetése felé.
- Az előírt szabályzók betartásával gondoskodunk az óvodában használatos vegyszerek zárható szekrényben történő elhelyezéséről, és minden egyéb, a balesetvédelmi és tűzvédelmi utasításban foglalt tudnivaló betartásáról.

Ez minden óvodai dolgozó kötelessége!

Minden feladat ellátási helyen biztosított az óvodai elsősegélynyújtó alapfelszerelés.

Az óvoda, és az óvodapedagógus feladatai:

- A 20/2012. (VIII.31.) rendelet 168. §-a rögzíti, hogy a nevelési-oktatási intézményben a nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek, tanulók felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira.
- Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, és fejleszteni kell a gyermek biztonságra törekvő viselkedését.
- Az óvoda alapidokumentumaiban (Házirend, Pedagógiai Program, SZMSZ) rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat.
  - Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt értesíteni kell.
- A nevelési-oktatási intézményben bekövetkezett gyermekbaleseteket nyilván kell tartani. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó gyermekbaleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni.
  - Az óvodának lehetővé kell tenni a szülői szervezet, közösség részvételét a gyermekbalesetek kivizsgálásában.
  - Az intézménynek meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.

II. Pszichohigiénés egészségfejlesztés

A testi, lelki mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermekek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A Nkt.62.§ (1) bekezdés g) pontja értelmében a pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megtegyen minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek- bevonásával.

A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelés mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, hanem minden egyes nevelési mozzanatnak szerves része. A lelki egészség érdekében törekszik az optimális napirend, az egészséges életmód elveinek megfelelő életvitel igényének kialakítására.

Célunk olyan személyiséggé formálás, mely alkalmassá teszi önmagával belső harmóniára és környezetével (természeti és társadalmi) pszichoszociális egyensúlyra törekszik.

Feladatunk a gyermekek szociális biztonságának, adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, személyiségtulajdonságainak szabad kibontakozásának elősegítése, a tartós pszichés stressz feldolgozását, a harmonikus társkapcsolatok és az empátiás készség alakítását.

A pszichohigiénés egészségfejlesztés területei

Egészséges életvezetés

Stersszelhárítás

Egészségre káros szokások megelőzése

Érzelmi nevelés

Az egészséges életvezetés:

Az egészséges életvezetés óvodai tartalma az egészséges életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését, a korai prevenciót és az egészségtelen szokások korrekcióját jelenti.

Célunk, megóvni a gyermekeket az idegrendszerére ható káros hatásoktól.

Feladatunk az egészséges személyiségfejlődés biztosítása a gyermek idegrendszerének és lelki életének megóvása a káros hatásoktól, az idegrendszeri-pszichés túlterheléstől, kimerültségtől.

A feltételek biztosítása:

- Óvodai napirendünk kialakításánál minden esetben arra törekszünk, hogy biztosítsa a folyamatosságot, ugyanakkor rugalmas legyen.
- A napirend egyes tevékenységei biztosítják a gyermekek számára a cselekvés és a pihenés lehetőségét.
- A rendszeresen visszatérő és ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot jelentenek a gyermekek számára.
- Törekszünk a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok kiépítésére és megőrzésére, az antiszociális viselkedésmódokat igyekszünk megelőzni és kirekeszteni (düh, harag, agresszió)
- Minden adódó lehetőséget kihasználunk, mellyel a családi életre nevelést segítjük elő, így a családi munkamegosztás fontosságára, az apai és anyai hivatás szépségét emeljük ki.

Stressz-elhárítás

A stressz a szervezetnek a külső ingerekhez való alkalmazkodó képessége, amely véges és kimeríthető. Elhárításának fontossága a károsodást előidéző, idegrendszert megterhelő, viselkedési zavarokat, pszichoszomatikus panaszokat okozó hatások elhárításában rejlik.

Célunk az idegrendszeri,- lelki egészségvédelem.

Feladatunk a stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz - hatások és helyzetek elkerülésével, illetve a stressz- hatások kompenzációja.

A feltételek biztosítása:

- Törekszünk rá, hogy az óvoda külső és belső terei biztonságot sugározzanak.
- Igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint a folyamatos erős zajforrás, vibráló fény.

- Napirendünk minden esetben biztosítja a rendszerességet és a rugalmasságot. Kerüljük a sürgetést és a várakozást.
- A konfliktusokat igyekszünk csökkenteni, kizárjuk a megkülönböztetést és az agressziót.
- Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem.

Egészségre káros szokások mellőzése

A pszichohigiénés nevelési feladatok körébe tartozik az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás), az indokolatlan mértékű gyógyszerfogyasztás és az egyre terjedő drogfogyasztás, az elhízás és a cukorbetegség megelőzése.

Célunk, hogy olyan egészségvédő modellt ismertessünk meg a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladatunk, hogy a gyermekek megismerjék az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységeket, a helyes táplálkozás a testedzés, a személyi és környezeti higiénia fontosságát. Legjobb propaganda a jó példa, a helyes életvitel és harmonikus, derűs létünk.

A TV nézés hatásai kisgyerekkorban

A TV nézéssel töltött idő fentiekben részletezett káros hatásáért a TV műsorokra jellemző természetellenesen gyors kép – és hangváltások felelősek, amik mintegy „átprogramozzák” a gyermek figyelmi rendszerét. A TV műsorokra jellemző gyors váltások újra és újra automatikus orientációs reakciót váltanak ki nem hagyva helyet a magasabb szintű kognitív folyamatoknak, így például a fenntartott figyelemnek vagy éppenséggel az információ mélyebb feldolgozásának.

A számítógép-használat hatása a gyermekek fejlődésére

A túlzott számítógép használat általában azoknál a gyerekeknél válik veszélyessé és fenyeget esetleg függőség kialakulásával, akik a valahová tartozás és a teljesítmény létrehozásának természetes igényeit a virtuális világban próbálják kielégíteni.

A képernyők világában megtapasztalt folyamatos, rendkívül intenzív szenzoros ingerlés hatására a gyerekek a hétköznapiakban, a valós világban megtapasztalható élményeket, a számítógépes játékokhoz képest ingerszegénynek élhetik meg. Ennek megfelelően sokszor a figyelmük, érdeklődésük fenntartásához ez az ingerkörnyezet nem lesz elegendő, hétköznapi helyzetekben (pl. óvodai foglalkozás) tehát figyelmüket nem lesznek képesek sokáig fenntartani

A számítógépes játékok veszélye tehát többek között a túlingerlésben, az ingerkörnyezet rendkívül gyors változásában, illetve a hétköznapi életnél sokkal gyorsabb visszajelzésekben rejlik.

A TV és a számítógép mindennapi használata rendkívül sok gyereket érint, miközben nagyon sokszor a szülők sincsenek tisztában ezek fejlődésre gyakorolt lehetséges hatásaival.

Egy mai kisgyermek számára már általános használati tárgy a tablet és az okos telefon.

Az okos telefonok mindennapjaink részévé váltak. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy a különféle modern eszközök nem kevés egészségkárosító hatással is rendelkeznek. A szülők sokszor észre sem veszik, hogy a gyermeküket milyen szinten rabul ejtették a tabletek és az okostelefonok, holott mindennapos látvány, hogy délután,

amikor megjönnek értük az óvodába, puszi helyett rögtön a zsebük felé nyúlnak a kütyük után kutatva. Sok család a munkahelyi túlhasználtság miatt nem tud elég időt **együtt tölteni**, ezért egyszerű megoldásnak tűnhet, hogy a gyerek kezébe adják a kütyüt, hadd játsszon, addig is itthon van, biztonságban. Az olyan gyerekek, akik napi szinten használják a tableteket és telefonokat, a vizualitást igénylő feladatok megoldásában jeleskednek, és nagyon jó a **memóriájuk** is. Verbálisan ugyanakkor lemaradásban vannak a korosztályukhoz képest. Szegényesebb a szókincsük, nem beszélgetnek annyit a többi gyermekkel és a szülőkkel sem. A rendszeresen videojátékozó gyermekek motorikus képességeikben is fejletlenebbek, a játékkal töltött idő során ugyanis nem sajátítják el azokat az alapvető készségeket, amelyeket a kinti játékokkal: egyensúlyérzékük, kézgyűsségük általában nem a koruknak megfelelő fejlettségű.

Célunk az óvodában az IKT eszközök használatának jó megválasztásával példát mutatni a szülőknek a játék, a mozgás és az okos kütyük egészséges egyensúlyára.

Feladatunk: hangsúlyozni a szülők felé a nagyfokú mértékletességet a „kütyühasználatban”, hogy válogassák meg a gyerek által elérhető tartalmakat, és biztonsági alkalmazás szükségességét.

A feltételek biztosítása:

- Gondoljuk újra otthon és az óvodában az egészséges gyermekkor lényegét, melynek elemei: szoros kötelék a gondoskodó, óvó felnőttekkel; kellő idő a spontán, kreatív játékokra; könyvek felolvasása; történetmesélés és szavalás; ritmus és mozgás; sütés-főzés; építés és konstruálás; kézművesség, kézimunka; kertészkedés és más kétféle munkavégzés; gyakorlatok a természetben és a fizikai világban.
- Felhívni a szülők figyelmét, hogy a gyermek – életének minden területén (fizikai, érzelmi, intellektuális) – komoly veszélyeknek van kitéve számítógép-használat során.
- Többféle applikáció is létezik már, amelyekkel a gyermek játszva tanulhat: javasolt inkább ezeket adni neki a sokszor cél nélküli, időrabló játékok helyett.
- Emellett fontos, hogy a szülők tartalmas alternatívát nyújtsanak: egy hosszú kirándulás, közös focizás alkalmával talán a gyermek eszébe sem fog jutni a tablet.
- A szülők figyelmét felhívni,

Az óvodai életnek a korosztálynak megfelelő számítógépes oktatási programok használata is hasznos és szerves részét alkothatja. A számítógép óvodai használata lehetőséget kínálhat az otthoni környezetükben számítógéppel nem rendelkező gyerekeknek is arra, hogy a számítógép készség szintű használatát elsajátítsák és a benne rejlő oktatási potenciált kiaknázzák, ezen keresztül hozzájárulva az esélyegyenlőséghez.

Érzelmi nevelés

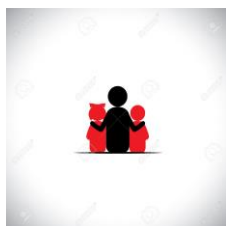
Az óvodás korú gyermek jellemző tulajdonsága, a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért elengedhetetlen, hogy az óvodai élet során biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.

Célunk állandó értékrendünk megteremtésével az elvárt érzelmi, erkölcsi és közösségi normáknak megfelelő személyiséggyekek, viselkedési formák kialakítása.

Feladatunk a gyermek képességeinek fejlesztésével optimális érzelmi és szociális attitűd megalapozása. A szeretet, a tisztelet közvetítésével érzelmi biztonság megteremtése, mely elősegíti az önbizalom, a pozitív én-kép kialakulását.

A feltételek biztosítása:

- Kiemelt feladatunk a gyermekek beilleszkedési képességének elősegítése, csoportba történő integrációja.
- Különös gonddal figyelünk a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyerekek beilleszkedésére.
- A csoportban történő alkalmazkodás képességének fejlesztése fontos feladat, ilyen az egészségvédő, szabálykövető magatartás, a természeti és társadalmi feltételekhez alkalmazkodó viselkedés kialakítása, az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, az udvarias viselkedés, az együttműködés elfogadása.
- Teljes óvodai nevelésünket áthatja a gyermek-felnőtt tiszteletre épülő bizalmas, tapintatos és elfogadó viselkedése és a szeretet. Törekvésünk, hogy a gyermek-gyermek kapcsolatban is jelen legyenek ezek az értékek.

III. Szociohigiénés egészségfejlesztés

A szociohigiénés egészségfejlesztés az egészségnevelésnek a társas együttélésből adódó feladatait öleli fel. A társas, közösségi együttélésközös értékrend, közös cél és cselekvés jellemzi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének beszabályozását végzi.

Célunk, hogy a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készítse elő, szeretetteljes együttműködésben együttműködésbe való részvételre nevelje.

Feladatunk, hogy zavartalan, kiegyensúlyozott pedagógiai légkörben harmonikus kapcsolatok alakítása az egyén és a közösség között, a konfliktusok megoldása a személyiség kreatív kibontakoztatásával megfelelő mintát követve - utánzás, azonosulás, belsővé válás után ösztönzéssel, motivációval olyan szokások kialakítása, melyek segítik a más társadalmi közösségbe való beilleszkedést.

A szociohigiénés egészségfejlesztés területei:

Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés

Egészségpropaganda

Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés

Célunk a gyerekek közösségbe való befogadása, egyenértékű emberként való elfogadása, szeretetteljes együttműködésben való óvodai légkör megteremtése.

Feladatunk az óvodapedagógus részéről a másságnak a gyermekközösség irányába történő elfogadtatása, minden gyermeket ugyanazok a jogok illetik meg, származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérüléseire tekintet nélkül!

A feltételek biztosítása:

- Biztosítjuk a biztonságos, szeretetteljes légkört, és az önérvényesítés helyes szabályainak kialakításán túl az egymáshoz való alkalmazkodás helyes módját következetesen betartjuk.
- Törekszünk arra, hogy a szervezett óvodai programokban minden gyermek hasonló jogokkal vehessen részt, ennek segítése minden óvodapedagógus feladata.
- A törvényben megfogalmazottak szerint nyitottak vagyunk az integráló nevelés feladataira, intézményünk objektív lehetőségeit szem előtt tartva.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez a megfelelő szakemberek segítségére számítunk.

Egészségpropaganda

A betegségek korai felismerése, a szűrővizsgálatokra történő mozgósítás, az időszakos és rendszeres gondozás igénybevétele az egyén és a társadalom egészség-védelmének, az egészségfejlesztésnek a feladata.

Az óvodában az egészségpropaganda elsősorban a szülők felé irányul segítségével az óvoda valamint a szülői ház egészségnevelésének összehangolására törekszünk (pl: dohányzás, drog, alkoholizmus elleni propaganda, a szív védelme, az egészséges táplálkozásra való figyelem felhívás, stb).

Célunk a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.

Feladatunk modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása, egészségpropaganda a szülők körében- az egészségesebb választására való törekvés képességének fejlesztése.

A Bántalmazás és Erőszak Megelőzése

Elhanyagolás:

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink: Intézményünk a jelzőrendszer tagja, közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében a problémák felismerésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvoda gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken végigvesszük a gyermekek testi- lelki egészségének alapszabályait.

RENDSZERES EGÉSZSÉGÜGYI VIZSGÁLATOK, SZÚRÉSEK

A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése az intézményvezető feladata az SZMSZ –ben leírtak alapján. Lehetőség szerint évente egyszer fogászati és általános szűrővizsgálat megszervezése javasolt.

A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ LEGFONTOSABB FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK

<u>Feladat:</u>	<u>A tevékenység tartalma:</u>
Természeti környezettel kapcsolatos anyag feldolgozása foglalkozásokon képességfejlesztő tevékenységgel	- Az természet folyamatos megfigyelése az évszakok változásával kapcsolatban. - Az időjárás jellegzetességeinek követése. - Hazánk növény és állatvilágának bemutatása. - Gyümölcsök, zöldségek megismertetése, megszerettetése. - Természetvédelmi jeles napok megünneplése. - Ismerkedés saját testünkkel, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése.
Társadalmi környezettel kapcsolatos anyag feldolgozása foglalkozásokon képességfejlesztő tevékenységgel	- Lakóhelyünk megismerése - Nemzeti ünnepeink, hagyományaink megismerése, megünneplése. - Orvos gyógyító munkájának megismerése, látogatás a gyógyszertárba. - Könyvtárlátogatás - Városi közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök
Személyes higiéné elsajátítása	- Helyes szokások kialakítása az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsolatban.
Egészséges étkezés	- Havonta tartunk vitaminnapokat a szülők segítségével ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak. - Évente egyszer egészséghetet

Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése	szervezünk ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét. A rossz minőségű levegő, a szmog megismertetése, okai. - A vízszennyezés következményeinek bemutatása
A sokoldalú mozgás lehetőségének biztosítása	- Hetente két kötelező szervezett mozgás a csoportokban, ahol megvalósul az eszközökkel végzett képességfejlesztés. - Mindennapi mozgás beillesztése a napirendbe. - Mozgással kísért énekes játékok, drámajátékok szervezése. - Udvari mozgás, szabad játék az udvari játszóeszközök felhasználásával. - Élményszerző séták és kirándulások az óvoda szűkebb és tágabb környezetében
Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja	- Természetbarát anyagok használatának megismertetése. - Természeti környezetünk védelme, óvása. (szemétszedés, madáretetés stb.) - Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának folyamatos hangsúlyozása.
Egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása	Egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása
Csoportszoba, öltözők, folyosók mellékhelyiségek, udvar tisztasága	-Az óvoda helyiségeinek takarítása napi rendszerességgel, illetve szükség szerint gyakrabban. (dajkák) - Mellékhelyiségek folyamatos fertőtlenítése tisztántartása, tisztálkodási szerek biztosítása. - Törölközők, ágyneműk rendszeres mosása a szülők feladata. - Az udvar tisztántartása, gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása az udvaros mindennapi feladata. (seprés, lombgyűjtés, fűnyírás, locsolás, homokozók karbantartása, hó eltakarítás, balesetmentesítés)
Kirándulások szervezése	- Évszakonként rövid kirándulások az óvoda közelében. (pl. parkok, belváros) - Évente egy nagy kirándulás szervezése a szülőkkel közösen. (pl. Vadaspark, Szarvas) Az óvodán kívüli ismeretterjesztés

Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása	lehetőségeinek kihasználása - Szomszédos iskolák rendezvényeinek - Városban szervezett rendezvények látogatása. - Ismerkedés a háziállatokkal kirándulások alkalmával.
Hulladékgyűjtés	Nagycsoportban megismertetjük a gyermekekkel a szelektív hulladékgyűjtést, az ehhez használatos színes konténereket.
Baleset megelőzési intézkedések	- Minden csoportban rendszeresen balesetvédelmi oktatást tartunk a gyermekeknek. - Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése. - Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.

JEGYZŐKÖNYV

Készült: - Mackó- Kuckó Óvoda tárgyalójában

Ideje: - 2024. 09. 10.

Jelen vannak: - Orczifalvi Éva- igazgató
- alkalmazottak, szülői szervezet

Jegyzőkönyvvezető: Varga Viktória Éva

Hitelesítő: Püski Enikő

Az értekezlet témája: A Mackó- Kuckó Óvoda módosított Pedagógiai Programjának és Szervezeti és Működési Szabályzatának véleményezése

Orczifalvi Éva igazgató ismerteti a módosítás szükségességét, a módosítás elemeit.

Az óvodavezető elmondja, hogy a Pedagógiai Program és SZMSZ módosítása azért vált szükségessé, mert a Pedagógusok életpályájáról szóló bevezetett 2023. évi LII. törvény miatt aktualizálni kellett a dokumentumokat.

Ismerteti a jogszabályi háttér:

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (mai napon hatályos változata)

2023. évi LII. törvény

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 6.§

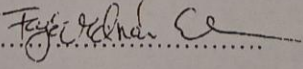
2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről 26.§

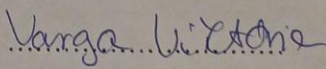
Projektoros kivetítéssel bemutatja a programokat, a beépített elemek helyét.

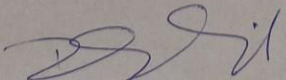
A bemutatott változásokat a jelenlévők megfelelőnek találták. A programot elfogadásra javasolja.

Kelt, mint fent

Orczifalvi Éva
igazgató

Fajó- Molnár Erika
SZM elnök

Varga Viktória Éva
jegyzőkönyvvezető

.....Püski Enikő hitelesítő